

SİYASİ GAZETE

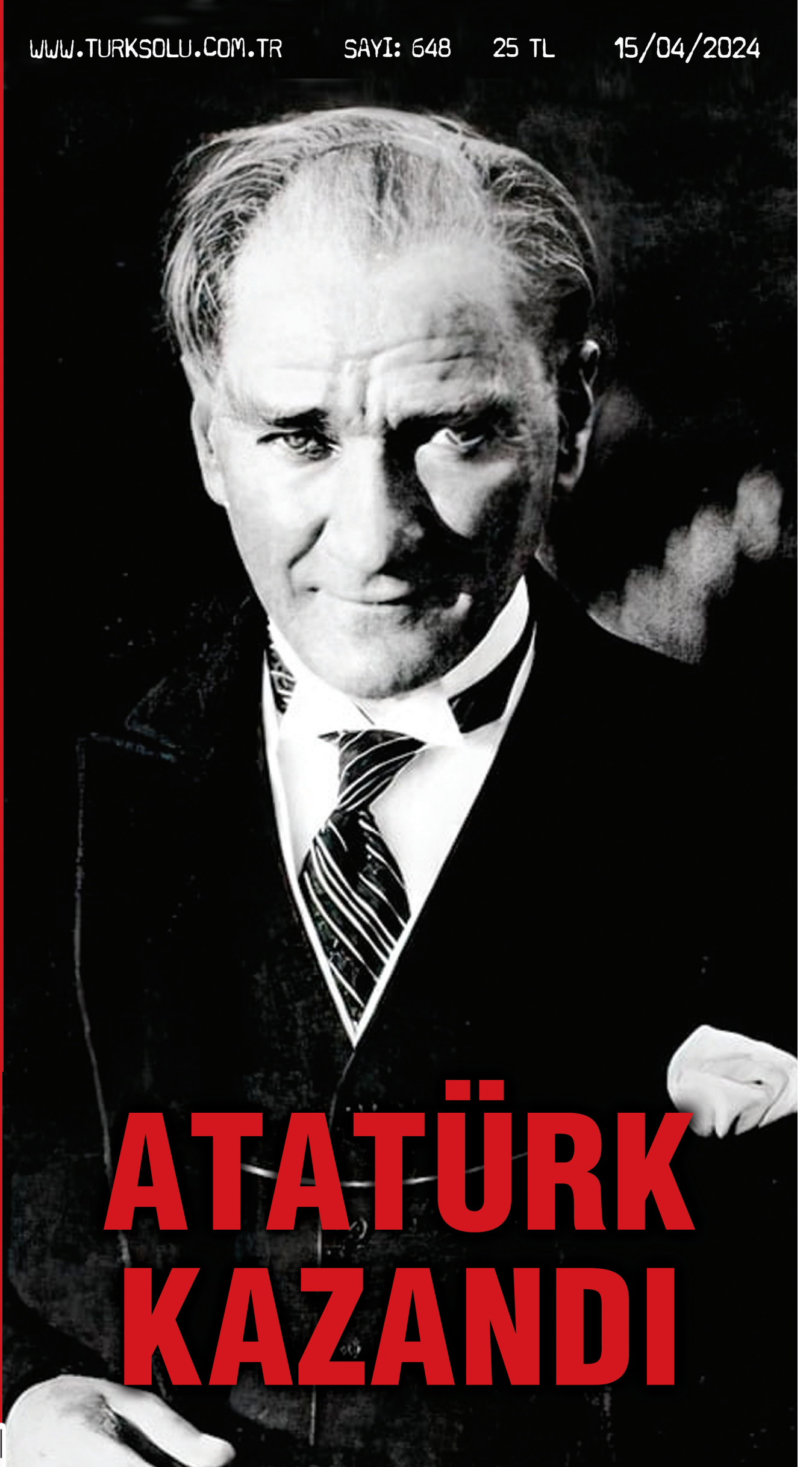
WWW.TURKSOLU.COM.TR

SAYI: 648

25 TL

15/04/2024

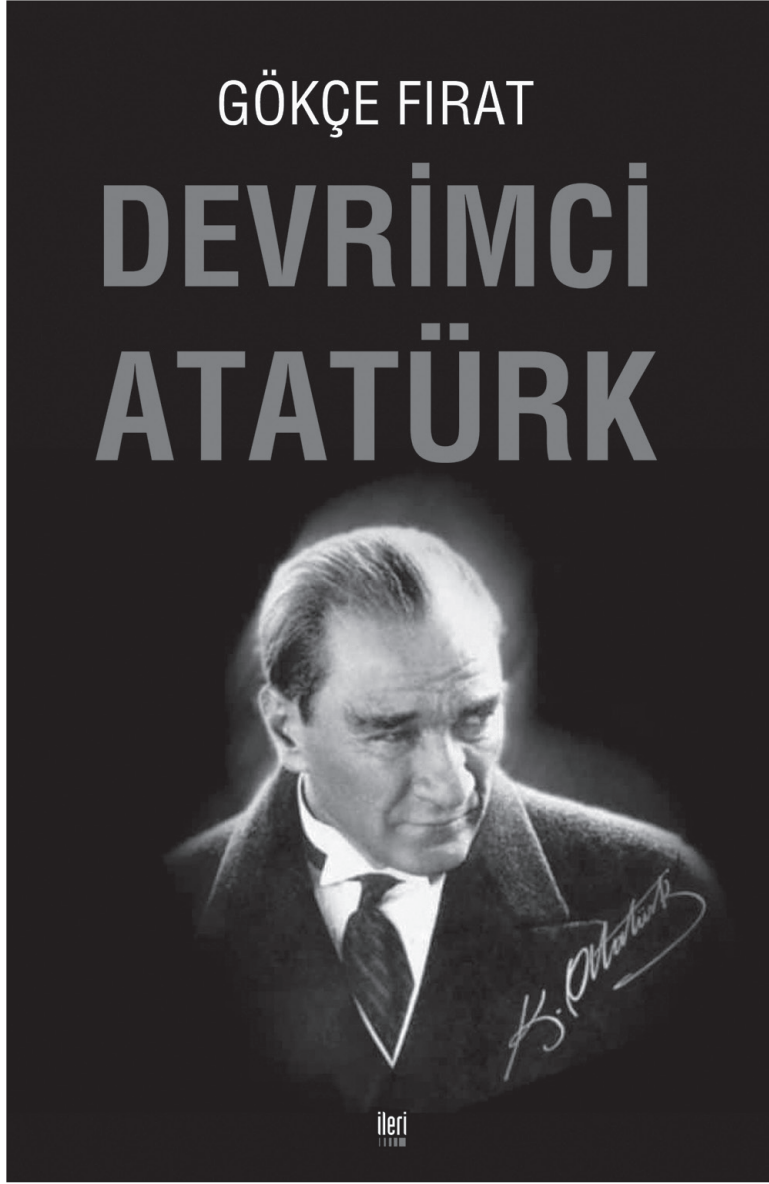
TURKSOLU

ATATÜRK KAZANDI

9 771303 488000

Atatürk, 20. yüzyılın yetiştirdiği en büyük lider olmakla kalmıyor 21. yüzyılda bile sadece Türk halkına değil tüm dünyaya ışık saçıyor.

Atatürk, elbette büyük bir deha, yüzyılda bir gelir denilen dehalardan bile fazlası. Fakat Atatürk'ün dehasının ayırt edici özelliği onun devrimci bir deha olması. Bu nedenle yeni yüzyılda bile insanlara yol gösterebiliyor.

Devrimci Atatürk kitabı hem bir Atatürk biyografisi hem de Atatürk'ün mücadelesi ve düşünceleri üzerine kapsamlı bir fikir kitabı.

Mustafa Kemal'in ilk devrimci eylemlerinden tutuklanışına ve sürgüne gönderilmesine, kurduğu devrimci örgütlerden istibdada karşı mücadelesine, Kurtuluş Savaşı'nı nasıl verdiğinden Cumhuriyet'i nasıl kurduğuna, tarih çalışmalarından dil çalışmalarına hayat boyu mücadelesini anlatıyor.

Bu dâhi devrimciyi yeniden tanımak için ilkokul öğrencisinden üniversite hocalarına kadar her yaştan ve seviyeden kişinin rahatlıkla okuyacağı, anlayacağı, yeni şeyler öğreneceği akıcı bir çalışma.

Kitabın yazarı "Mustafa Kemal'in Askerleriyiz" sloganının yaratıcısı olan Gökçe Fırat...

www.ileriyayinlari.com

ileriyayinlari

ileriyayinlaricom

ileriyayinlari

İÇİNDEKİLER

BASYAZI

Gökçe Fırat

Seçimin galibi Atatürk'tür,
Cumhuriyet'tir, Türk milletidir

3

KAPAK

Özgür Erdem

31 Mart'ta "Beyaz Türk" Devrimi

4

Okan İşbecer

Milletin yükselen yıldızı: Mansur Yavaş

6

Hazar Arısoy

2024: Kılıçdaroğlu'nun kaybettiği son seçim

8

Deniz Şentürk

Milletime mektup

9

Kaya Ataberk

Milliyetçilik sönüyor mu,
yeni bir evreye mi giriyor?

10

Uğur Özkan

"Kürt oyları belirleyici olacak"
efsanesi çöktü

12

Yarbay Alkan

Seçimin kaybedeni: Erdoğanizm!

14

Rahime Cura

Siyasette kadınlar da var!

15

Erkan Karaarslan

AKP'nin kabile düzeni yıkıldı
Türkiye özgürleşti!

16

Ozan Pekköz

Muhafazakâr oylar efsanesi çöktü

18

Ali Özsoy

Yancı "solculuğun" hezimetini

20

Filiz Çakır

Deprem bölgesinde seçim sonuçları:
Bu defa AKP enkaz altında kaldı!

22

Hasan Seyfettin Teoman

Anayasal diktatörlük ve
CHP'nin yükselen çitası...

30

GÜNDEM

Yılmaz Gürbüz

Demokrat Atatürk ve çağdışı gösteriler

26

Celal Öcal

Denizin ve karanın kilidi:
"İzmir Gazi Sancakkale" (1656-2023)

28

Fahriye İpekçioğlu

Türkçe'nin diriliş hareketi

30

TÜRK SOLU Haftalık Siyasi Gazete

Yıl: 23 Sayı: 648
15 Nisan 2024
Fiyat: 25 TL

Sahibi ve Sorumlu
Yazışları Müdürü: İleri
Yayınçılık Reklamcılık
Ltd. Şti. adına
Fehmi Özgür Erdem

Genel Yayın Yönetmeni:
Ali Özsoy

YÖNETİM YERİ: İstiklal
Cad. İmam Adnan Sok.
Çağatay İşhanı. No:
11 D: 38
Beyoğlu - İstanbul

İstanbul İrtibat:
(0212) 268 32 94

Ankara İrtibat:
(0312) 446 63 21

e-posta:
iletisim@turksolu.com.tr

İnternet adresi:
www.turksolu.com.tr

Abonelik
Kişiler: 750 TL
Kurumlar: 1500 TL
Yurtdışı: 250 euro /
250 \$

Abonelik servisi:
abone@turksolu.com.tr

Basıldığı Yer: MD Ofset
Matbaacılık Yayıncılık
Ltd. Şti.
Yılanlı Ayazma Sok.
Yıldız Sanayi Sit. No:
18/201

Zeytinburnu - İstanbul
Tel: (0212) 483 34 22
Sertifika No: 50194

TÜRK SOLU'nda
çıkan tüm yazıların
hakları saklıdır.
İzin alınmadan ve
kaynak gösterilmeden
çoğaltılamaz, dağıtım
yapılamaz.

Yayın türü: Yaygın
sürelî.

ISSN:
9771303488000

Yayınlanmasi için
yazılarınızı [yazi@
turksolu.com.tr](mailto:yazi@turksolu.com.tr) adresine
gönderebilirsiniz.

GÖKÇE FIRAT

BAŞYAZI

Seçimin galibi Atatürk'tür, Cumhuriyet'tir, Türk milletidir

Ve sosyoloji gelir intikamını alır elbet. Siyaset, bir süreliğine sosyal zemin üzerinde oynayabilir ama en sonunda sosyal zemin belirleyici olur.
Dip dalga, hiç ummadığınız an gelir.
Deprem gibi!

Sandıklara, oylara, oranlara çok takılmayın.

Tarihi kitleler yapar, halk yapar.

Benim gördüğüm tablo şu.

AKP 2002'de iktidara geldi. Oyu %33'tü.

2007'de %47 oya ulaştı.

2010 Referandumu'nda %58 oy aldı.

Ama hiçbir seçimde %50'yi aşamadı.

Bu tür diktatörlükler, devleti ele geçirir, medyayı ele geçirir, her şeyi ele geçirir. Bizde bunların hepsi yaşandı. Fakat diktatörlükler bunu yaparken, halkı da ele geçirir. Oyları %50'lerden 60'lara, 70'lere, 80'lere, 90'lara çıkar!

Sanayileşmiş, eğitilmiş, zengin Almanya'da **Hitler** iktidara %33'le geldi. Sonra adım adım 10 yıl içinde tüm halk Nazi olmuştu.

Ya Türkiye?

İşte %50 hâlâ karşılarında.

15 Temmuz'a rağmen!

OHAL'e rağmen!

Her şeye rağmen, %50 direniyor.

İşte o %50, **Atatürk**'ün yarattığı Cumhuriyet'in evlatlarıdır, **Mustafa Kemal**'in askerleridir.

Onlar hâlâ vatan nöbetindedir.

Bir ülkenin yönetim sistemi ile oynayabilirsiniz. Şimdi olduğu gibi. Kurumlarla oynarsınız. Sandalyelerle oynarsınız. Hatta kendinize saraylar inşa edersiniz.

Ama işte ne yaparsanız yapın, yeni bir halk, yeni bir millet yaratamıyorsunuz!

İmam Hatipler açtınız, mezunlar laik oluyor!

Şehirler, mahalleler siteleri kurdunuz, oturanlar demokrat oluyor!

Açılımlar yaptınız, insanlar Türk milliyetçisi oldu!

Ne yaparsanız yapın, tarihin akışını geri çeviremiyorsunuz.

Tarih ileriye akıyor.

Sosyoloji size direniyor.

Yaptığınız "toplum mühendisliği" tutmuyor.

O kadar aykırısiniz ki bu

topraklara ve bu insanlara, siz bile MHP'nin yanına gelmek, **Atatürk** resminin altına sığınmak, Türk bayrağına sarılmak zorunda kalıyorsunuz.

AKP, ve elbette reisi, kaybetmiştir.

Türkiye kazanmıştır.

Atatürk güçlenmiştir!

Türk milleti bilinçlenmiştir!

Ve sosyoloji gelir intikamını alır elbet. Siyaset, bir süreliğine sosyal zemin üzerinde oynayabilir ama en sonunda sosyal zemin belirleyici olur.

Dip dalga, hiç ummadığınız an gelir.

Deprem gibi!

Depremde, çürük yapılar yıkılır, o yapılarda oturanlar göçer ama mutlaka daha güçlü ayağa kalkar.

Yaşayacak ve göreceğiz.

Deprem anında toplanma alanımız:

Bütün kentlerin meydanları ve Türk Bayrağının altıdır!

(24 Haziran 2018 seçimleri sonrasında Türk Solu'nda yayınlanan yazıdır.)

ÖZGÜR ERDEM

KAPAK

31 Mart'ta "Beyaz Türk" Devrimi

Gökçe Fırat'ın "Beyaz Türkler" tanımı

"Beyaz Türk" kavramını Türkiye'nin devrimci dinamiklerinden biri olarak Türk siyasi literatürüne sokan Gökçe Fırat'tı. Beş yıl önceki 31 Mart 2019 yerel seçimlerinden sonra yaptığı değerlendirmeleri "*Beyaz Türklerin Köleliğe Karşı İsyanı*" başlıklı çalışmasında kitaplaştırmış ve şu şekilde özetleyebileceğimiz tespitler yapmıştı:

– "*Beyaz Türkler*", laik/modern/kentli hayatı benimseyen mühendisler, doktorlar, öğretmenler gibi "*beyaz yakalı*" orta sınıflardır.

– AKP, Gezi eylemlerinde "*Beyaz Türkler*" in iktidarı için nasıl bir tehdit olduğunu gördü. Bu tepkiyi ortadan kaldırmak için "*Beyaz Türkler*" i iktisadi olarak zayıflatacak, bu şekilde bağımsız muhalefet yapma güçlerini ortadan kaldıracak ve tüm ülkeyi adeta bir kabileye dönüştürecek ekonomik adımlar atmaya başladı.

– AKP'nin yaratmaya çalıştığı bu "*kabile ekonomisi*" ne "*Beyaz Türkler*" direnecek ve AKP'nin çöküşü buradan olacak.

Gökçe Fırat'ın tam 5 yıl önce, Silivri'de tutukluken yazdığı bu satırlar 2024 yerel seçimleriyle birlikte doğrulanmış oldu ve "*Beyaz Türkler*" in direnişi 31 Mart 2024'te bir devrime dönüştü.

AKP'nin "Beyaz Türkler" i cezalandırma politikası yenilginin asıl nedenidir

2013 Gezi eylemleri, AKP iktidarı için bir dönüm noktası oldu. AKP yönetiminin, adım adım diktatörlük rejimine dönüşmesi de esas olarak Gezi'den sonra başlamıştır denilebilir. Gezi, hareketli toplumsal kesimlerin, özellikle "*Beyaz Türkler*" in iktidarı devirebileceğini göstermişti. AKP buna iki önlem aldı.

– Öncelikle siyasi özgürlükleri kısıt ve "*Beyaz Türkler*" e seçimlerde oy kullanmak dışında bir hareket olanağı tanımayan bir dikta dönemi başladı.

– İkincisi, "*Beyaz Türkler*" i siyaseten zayıflatmak için iktisadi önlemler alındı. Sınıflar, iktisadi güçleri var oldukça siyasette de etkin olabilir. Aldığı maaşla anca geçinebilen bir orta sınıf mensubu, eylem yapacak ya da muhalefet yürütecek vakit de bulamaz para da...

Türkiye'nin Gezi eylemlerinden sonraki 5-10 yılda yaşadığı dönüşümü kısaca özetleyelim: Asgari ücrete oldukça yüksek zamlar yapılırken özel sektörde çalışan orta sınıfın maaşları bu oranda zam alamadı. Böylece orta sınıfın aldığı maaşla asgari ücret arasındaki makas git gide daraldı. Böylece AKP, daha çok oy aldığı yoksul kesimleri ödüllendiriyor, kendisine daha muhalif olan orta kesimi ise adeta cezalandırıyordu.

2024 Seçimi sonuçlarını salt ekonomik krize bağlamak bu açıdan biraz eksik kalıyor. Yoksul kesimlerin hâlâ AKP'ye oy verdiğini görüyoruz. AKP'den kopan kesimler ise "yoksullaşan" kesimler. Yani orta sınıf ve emekliler.

AKP, "Beyaz Türkler" e seslenme olanağını yitirdi

31 Mart 2024 seçim sonuçları aslında "*geliyorum*" diyen bir depremdi. Nitekim kimi AKP'li yandaş yazarlar bunu seçimden önce tespit etmişti. İstanbul'da Çekmeköy, Sancaktepe, Gaziosmanpaşa, Eyüpsultan gibi ilçelerde kentleşmenin gelişmesiyle sosyolojik yapının değiştiği ve AKP'nin eskiden rahatlıkla seçim kazandığı bu ilçelerde artık zorlanmaya başladığı değerlendirilmeleri yapılmıştı.

Aslında bu tespitler, AKP'nin bir özleştirme yaptığını ya da yaşanan bu sosyolojik dönüşüm için bir sonraki seçimlerde önlem alacağını göstermiyor. Çünkü, bu sosyolojik ve ekonomik dönüşüm konusunda AKP'nin elleri kolları bağlı. "*Beyaz Türkler*" den oy almak istiyorsa "*Beyaz Türkler*" i zayıflatma olarak özetlenebilecek politikalarından vazgeçmesi gerekiyor. Ancak, bu durumda da kendi bacağına sıkılmış olacak çünkü orta sınıflar iktisaden güçlendikçe ve siyasi özgürlüklere kavuştukça iktidara daha da uzaklaşacaktır. Üstelik orta sınıfların AKP'ye daha çok oy

veren asgari ücretlileri de etkileyip onları AKP'den koparma ihtimali de bulunuyor.

AKP'nin toplumu tarikatlarla yönetme ve biçimlendirme planı çöktü

31 Mart seçim sonuçları, AKP'nin tarikatlar vasıtasıyla yaratmak istediği toplumsal yapıya büyük bir direniş ve tepki olduğunu göstermektedir. AKP'nin devlet kurumlarını teslim ettiği tarikatlardan Menzil'in merkezi olan Adıyaman'da CHP'nin 1989'dan beri ilk kez seçim kazanması bu tepkinin en ilginç göstergelerinden biridir. Deprem konutlarının sözde bir "*kura*"yla hep Menzillilere verilmesinden tutun da Menzillilerin devlette kadrolaşmasına ve zenginleşmesine kadar örneklerini verebileceğimiz bu "*tarikatlaşma*" ve "*kayıрма*" tepki görmüş ve Adıyaman'da "*bile*" CHP'nin kazanmasını sağlamıştır.

Ayrıca AKP'nin "*tarikatlaşma*" projesi, laik/modern/kentli bir yaşam tarzını benimsemiş orta sınıflarından büyük tepki görmüştür. Eğitimden sağlığa devletin kurumlarındaki tarikatlaşma "*Beyaz Türkler*" e AKP tarafından reva görülen "*dışlama*" politikasının örneklerinden biri haline gelmiştir.

Modernleşen Kürt, PKK/DEM'den kopuyor

Modernleşmenin bir başka

kaçınılmaz sonucu da Kürt seçmenlerde kendisini gösteriyor. DEM'in batıda, özellikle büyükşehirlerde Kürt nüfus oranının çok çok altında oy alabilmesinin en önemli nedeni bu.

Kentleşme ve modernleşme, Kürtlerde de doğudaki aşiret yapısından bir kurtuluş sağlıyor. PKK/DEM kıskacından kurtulmalarını sağlayan en önemli olgu şüphesiz bu. İkincisi, PKK/DEM'in siyaseten güçlü ve adeta iktidar olduğu Güneydoğu'dan uzakta olmak, Kürtlerin kendi hür iradeleriyle siyasi tercihler yapabilmemesinin de önünü açıyor. Kürtler zamanla kentlileşiyor, akraba/aşiret ilişkilerinden ve baskılarından kurtuluyor ve modernleşiyor. Modernleşen Kürt, PKK/DEM'in temsil ettiği ayrılıkçı/Kürtçü taleplerin peşinden koşmaktansa AKP'nin siyasal özgürlükleri ortadan kaldıran ve iktisadi açıdan "Beyaz Türkler"i fakirleştirmeyi hedefleyen politikalara direnmeyi tercih ediyor. Kısacası büyükşehirlerde son 10 yılda modernleşme sürecinin etkisiyle adeta "Beyaz Türkleşen" bir Kürt kesimiyle karşı karşıyayız.

CHP'li belediyelerin "Beyaz Türkler"i güçlendirmesi

2024'teki zaferin ilk adımı aslında 2019'da atılmıştı. İstanbul ve Ankara'da kazanılan belediyeler, öncelikle bu iki ilin içinde, ardından da bu illerin etrafında ciddi toplumsal dönüşümlerin yaşanmasını ya da daha doğru bir ifadeyle çeşitli sosyolojik dönüşümlerin ve modernleşme sürecinin hızlanmasını sağladı. İstanbul'da ve Ankara'da AKP'nin yıllardır kazandığı ilçelerde CHP'nin büyük bir zafer yaşaması, aslında bu iki ildeki büyükşehir belediyelerinin gerek belediyeçilik gerekse "halka ulaşma" anlamında başarılı olmasının da bir sonucudur.

Ancak, CHP'li belediyeleri önümüzdeki dönemde bekleyen bir başka görev daha var: Toplumu dönüştürmek. CHP'li belediyeler, kentleşen ve modernleşen il ve ilçelerde "Beyaz Türkler"i gerek sosyal gerekse ekonomik açıdan desteklemelidir. Bu, "belediye rantı"nın dağıtılması anlamına gelmiyor. Kesinlikle hayır...

Gökçe Fırat, tam 5 yıl önce, Silivri'de tutukluken yazdığı "Beyaz Türklerin Köleliğe İsyanı" isimli kitabında özetle şöyle demişti:

"AKP'nin yaratmaya çalıştığı 'kabile ekonomisi' aslında kendisine direnen 'Beyaz Türkler' i iktisaden zayıflatma projesidir. 'Beyaz Türkler' direnecek ve AKP'nin çöküşü buradan olacak."

Gökçe Fırat'ın tezleri, 2024 yerel seçimleriyle birlikte doğrulanmış oldu ve "Beyaz Türkler" in direnişi 31 Mart 2024'te bir devrime dönüştü.

Zaten "Beyaz Türkler" esas olarak maaşla çalışan eğitimli kesimi kapsıyor, belediyeden hangi ihaleyi alabilirler ki? "Beyaz Türklere destek" derken "Beyaz Türkler" in AKP'nin yarattığı kabile ekonomisi yüzünden yapamadıklarının önünü açmayı kastediyoruz.

Ne ister bir Beyaz Türk? Çocuğu iyi bir okulda okusun ister. Hafta sonları tiyatrodur, sinemadır, sergidir, kültürel etkinliklere katılmak ister. Kadın "Beyaz Türkler", küçük çocuğunu kreşe vermek ister ki çalışabilsin. Mesleğinde kendini geliştirmek ister. Vs. Vs. Vs.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin "belediye kreşleri" buna bir örnektir. "Beyaz Türkler" in AKP'nin yarattığı iktisadi ve toplumsal prangadan kurtulmasını ve nefes almasını sağlayacak adımlar CHP'li belediyeler tarafından atılmalıdır. AKP nasıl bir toplumsal yapı yaratmak istiyorsa, tersini desteklemek için çaba gösterilmelidir. Mesela, AKP kadınları eve mi kapatmak istiyor... Açın o zaman kreşleri, kadınlara özel istihdam merkezlerini... Hatta kız çocuklarının voleybol oynamasının önünü açmak, her mahallede bir kız voleybol okulu açmak bile uzun vadede büyük dönüşümler yaratacaktır.

Aydın, bu açıdan bir örnektir. Aydın, 1989 yerel seçimlerinde dahi SHP'nin kazanamadığı, merkez sağ eğilimli bir ildi. Cumhuriyet tarihi boyunca

böyle olmuştur, nitekim Adnan Menderes'in de memleketidir. 2009'da bu görünüm ilk kez değişmiş ve CHP, 2024'te Kütahya'da yaşanana benzer bir şekilde sağ oyların birbirine çok yakın olması ve bölünmesini değerlendirerek %26'lık bir oranla aradan sıyrılıp kazanmıştı. Aydın'daki CHP'li belediye, parmakla gösterilecek, başarılı olan bir belediye değil. Mesela, bir Ankara değil, bir Eskişehir değil. Ancak yine de bu şehirdeki yıllardır süren CHP iktidarı, şehrin demografisini AKP aleyhine değiştirmeyi başarmış ve Aydın, CHP'li belediyenin aldığı tüm eleştirilere karşın adeta bir "İzmir" gibi CHP'nin kalesine dönüşmüş durumda. Emin olun, Kütahya'dan Adıyaman'a, Kastamonu'dan Afyon'a CHP zaferinin "şaşırttığı" şehirlerde önümüzdeki 4-5 yılda benzer dönüşümlere şahit olacağız.

Bir "tersine göç" mü başlayacak?

Önümüzdeki dönem, Türkiye farklı bir ekonomik ve toplumsal dönüşüme girebilir. "Sabit gelirli" diyebileceğimiz asgari ücretliler ve emeklilerin yaşam koşullarının artık çok pahalandığı kentlerden taşraya geri döndüğü bir tersine göç başlayabilir. Sonuçta AKP'nin tabanı, esas olarak 1960'lardan 1990'lara uzanan süreçte "taşrayı kente taşıyan" bir yaşam tarzını benimsemiş kesimlerdi. Şimdi bu kesimlerin İstanbul'da ayda 15-20 bin TL kira vermek yerine

2-3 bin TL kira verebileceği memleketlerine veya köylerine döndüğünü görebiliriz. Sonuçta alacakları emekli maaşı ya da asgari ücret aynı olacak, kentlerden uzaklaştıkları için ise giderleri azalacak. "Beyaz Türkler" açısından ise hayalini kurdukları laik/kentli/modern yaşam tarzı düşünüldüğünde böyle bir tersine göç söz konusu bile değildir.

Kısacası, artık kaç sene sürer bilemeyiz, ama özellikle büyükşehirlerde bir tersine göç, AKP tabanının taşraya geri döndüğü ve kentlerin 1960'lardan beri yaşadığı "gecekondulaşma ve taşralaşma" sürecinin tersine evrildiği bir süreç başlayabilir. Kim bilir, İstanbul'dan memleketine dönen bir sabit gelirli, hemşehrilerine göre nispeten daha "kentli" olduğu için taşradaki yaşam tarzının da zayıf bir şekilde bile olsa dönüştüğüne şahit olabiliriz.

Sosyoloji-siyaset ilişkisi

Sosyolojik dönüşümler her zaman aynı siyasi sonuçları vermez. Sonuçta son bir yüzyıldır tüm dünyanın yaşadığı bir modernleşme/kentleşme süreciyle karşı karşıyayız. Ancak bu sürecin her ülke için sonucu farklı oluyor. Sosyolojik dönüşüm, siyaseti anca destekleyebilir, tamamen belirleyemez. Bu anlamda muhalefeti, özellikle CHP'yi çok önemli bir görev bekliyor. Sonuçta 31 Mart zaferini getiren koşullar 2023 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinden sonraki dokuz ayda bir anda gerçekleşmedi. Ancak iki seçim önemli bir fark vardı: **Kılıçdaroğlu...** Kısacası, muhalefet siyasi düzlemde hata yaparsa sosyolojik koşullar teorik olarak kendisini desteklese bile yenilgiyle karşılaşabilir.

31 Mart 2024 seçimlerinin sonuçları tüm muhalif kesimlere AKP'nin çöküşünü net bir şekilde gösterdiği için çok olumludur. Tabii, Türkiye'de yaşanan AKP tabanının altını oyan sosyolojik dönüşümleri de net bir şekilde göstermiştir. Şimdi muhalefete düşen, doğru dersleri çıkarıp bu dönüşümü destekleyecek ve hızlandıracak politikalar izlemek olmalıdır. ◀

OKAN İŞBECER

KAPAK

Milletin yükselen yıldızı: Mansur Yavaş

**“Rekor oyla geleceğim”
demişti, sözünü tuttu**

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı **Mansur Yavaş**, 31 Mart 2024 seçimlerinde rekor kırarak %60,44 oyla ikinci kez seçildi. **Mansur Yavaş**, en yakın rakibi AKP adayı **Turgut Altınok**'un da (%31,69 oy aldı) neredeyse iki katı oy aldı.

Bazıları sonucun bu kadar büyük bir fark olacağını beklemiyordu ama **Mansur Yavaş**, yaptığı konuşmalarda, verdiği demeçlerde rekor oyla geleceğini söylüyordu.

Mansur Başkan yine sözünü tuttu ve rekor oyla “*kılıksız*” bir seçim zaferine imza attı.

Bundan 10 yıl önce, 2014 seçimlerinde, **Mansur Yavaş** seçimi kıl payı kaybetmişti. Daha doğrusu **Mansur Yavaş**'ı aday gösteren CHP, adayının arkasında durmamış, **Mansur Yavaş**'a ve Ankara halkının iradesine sahip çıkmamıştı. *Türk Solu* olarak 10 yıl önce “*Helal Gardaşım Helal*” kapağıyla çıkmıştık.

Bugün bir kez daha **Mansur Yavaş**'a “*Helal Gardaşım*” diyoruz. Hem rekor oyla seçildiği için, hem AKP'yi ve emlak zengini adayını Ankara'dan sildiği için, hem de yıllardır Türk siyasetinde doğru bilinen bazı yanlışları gösterip bazı tabuları yıktığı için.

Şimdi o çok bilinen yanlışlar ve tabular ne, görelim.

Mansur Yavaş, Trakya illerinden fazla oy aldı

Bu seçimlere kadar CHP'nin kaleleri nerelerdir diye sorsak, İzmir, sahil kentleri ve Trakya illeri denilirdi. İşte **Mansur Yavaş**, bu tabuları tek tek yıktı. Tabii bunu olumlu bir şey olarak söylüyorum.

Trakya'da CHP adaylarının aldıkları oy oranları şöyle:

Edirne'de **Filiz Gencan Akın**, %46,62 oy aldı. En yakın rakibi AKP'li **Belgin İba** ise %42,49 oy almış. Edirne'de hâlâ CHP birinci parti olmasına rağmen AKP ile olan fark her seçim biraz daha azalıyor.

Tekirdağ'da **Candan Yüceer**, 2019'a göre oyları 1 puan düşürerek %50,26 oyla seçildi.

Kırklareli'nde **Mehmet Siyam Kesimoğlu**, 2019'da CHP'den aday gösterilmeyince bağımsız aday olarak girip almıştı seçimi. Bu seçimlerde CHP'den aday oldu ama kesin olmayan sonuçlara göre MHP adayı **Derya Bulut** seçimi kazanmış görünüyor.

Trakya'daki üç ilin ikisi, oyları düşürüp aradaki farkı azaltmalarına rağmen, hâlâ CHP'nin görünüyor.

Mansur Yavaş, Ankara'da aldığı oy oranıyla, Trakya'da alınan en yüksek oyun 10 puan üzerine çıktı.

Mansur Yavaş, “sahil şeridi”nden fazla oy aldı

CHP'nin kaleleri denince akla gelen başka bir bölge, sahil şeridi

dediğimiz Hatay'dan başlayan, İzmir'e, Çanakkale'ye devam eden Akdeniz/Ege hattıdır.

Hatay, başlı başına ayrı bir yazı konusu ama burada kısaca değinmek gerekirse, eski AKP'li **Lütfü Savaş**, 2019'da CHP'den aday olarak %55,15 oyla kazanmıştı. Geçtiğimiz yıl 6 Şubat'ta yaşanan deprem felaketinin baş sorumlularından biri de **Lütfü Savaş**'tı ve Hataylıların **Savaş**'a tepkisi de oldukça fazlaydı.

CHP yönetimi, tüm tepkilere rağmen, **Lütfü Savaş**'ı tekrar aday gösterdi. Halkla inatlaşmanın sonucu olarak kesin olmayan sonuçlara göre AKP adayı seçimi kazanmış görünüyor.

CHP, Adana'yı 2019'da %53,63'le kazanmış. 2024'te ise %46,57 ile kazandı. CHP oylarında düşüş olsa da aradaki fark yine 10 puana yakın.

Mersin, CHP'nin Ankara'dan sonra en yüksek oy oranına ulaştığı şehir. **Vahap Seçer**, Mersin'i %59,51 ile kazandı.

Antalya'da iki seçim arasındaki iki puanlık düşüşe rağmen CHP'li **Muhittin Böcek** %48,7 ile ipi göğüslemeyi başardı.

Muğla, yine %55'lik oy oranıyla CHP'nin en çok oy aldığı illerden biri.

Aydın'da **Özlem Çerçioğlu**, oylarını neredeyse 3 puan düşürmesine rağmen %50,52 ile seçimi kazandı.

İlginç yerlerden biri de Çanakkale. 2019'da CHP-İYİ Parti ittifakı altında girilen seçimde, **Mansur Yavaş**'ın şimdi aldığı oy oranından bile fazlasını alarak %60,73'le kazanılmış. İki partinin ayrı adaylarla katıldığı bu seçimlerde ise CHP %39,7; İYİ Parti %36,8 oy almış.

Mansur Yavaş, bütün bu illerdeki adaylardan fazla oy alarak CHP'nin yıldızının kendisi olduğunu ispatladı.

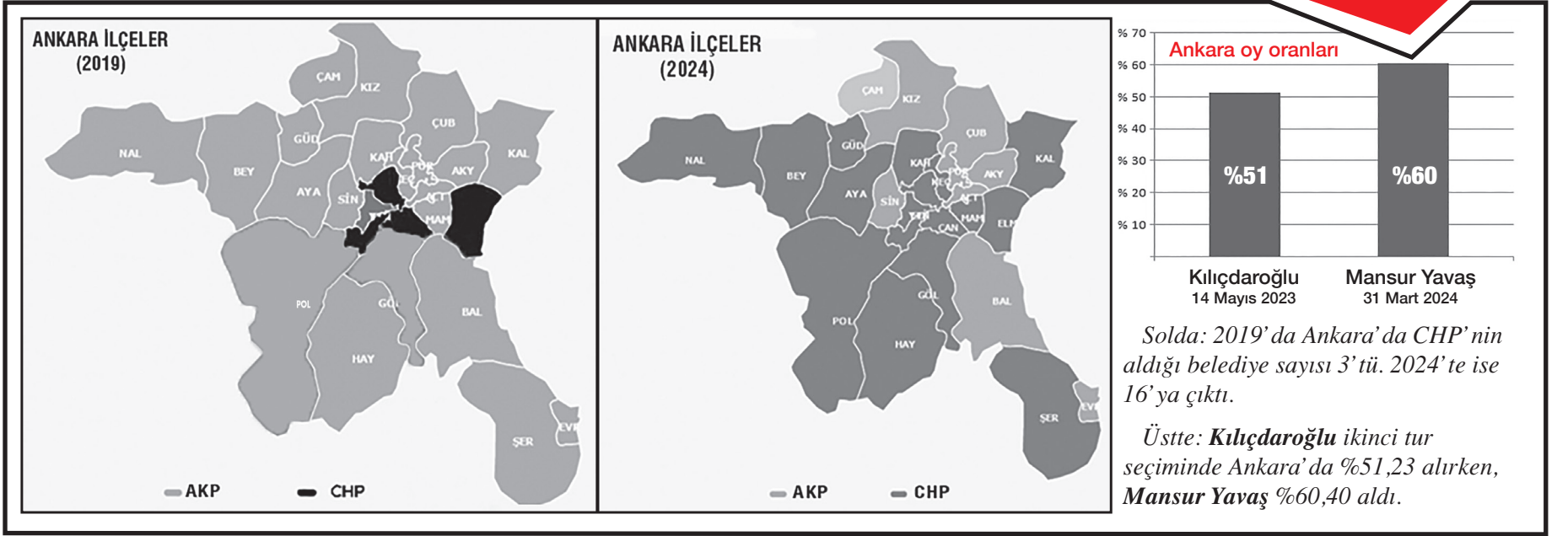
İzmir ve Eskişehir efsanelerinin bitişi: CHP'nin yeni kalesi artık Ankara'dır!

“CHP'nin kalesi neresidir?” sorusunun en bariz cevabı İzmir'dir.

Aslında, bu seçime kadar İzmir'di desek daha doğru olur. İzmir, doğru, istikrarlı şekilde CHP'nin birinci olduğu bir şehirdir ve Türkiye'de laiklik, çağdaşlık başta olmak üzere çok şeyi ifade eder.

Ancak İzmir'in istikrarı gelgitli bir istikrardır. Örneğin Eskişehir de CHP'nin kalelerinden biridir ama daha istikrarlıdır. Eskişehir'de CHP oyları %45-50 bandındadır. Yani CHP'nin adayının ne yapacağı, ne kadar oy alacağı bellidir.

Ama İzmir öyle değil. 2014'te **Aziz Kocaoğlu**, İzmir'i %49,59'la kazanmıştı. 5 yıl sonra 2019'da **Tunç Soyer**'in aldığı oy, %58,1'di. Bugün bakıyoruz **Cemil Tugay**'ın aldığı oy oranı %48,97. Yani CHP'nin oyu 10 puan azalmış, **Aziz Kocaoğlu**'nun bile gerisine

düşmüş. İzmir'de CHP ile AKP arasındaki fark 2014 ve 2019'da yaklaşık 15'er puan iken 2024'te aradaki fark 11,91'e düşmüş.

Mansur Yavaş, son iki seçimdir yükselen oy artışı ile İzmir efsanesini de bitirmiş oldu. Cumhuriyet'in başkentine de böyle bir sonuç yakışırdı zaten.

Hazır laf Eskişehir'den açılmışken, CHP belediyeçiliği denince akla gelen ilk isim hiç kuşkusuz **Yılmaz Büyükerşen**'dir. **Yılmaz Büyükerşen**, Eskişehir'i 25 yıl yönettikten sonra kendi isteğiyle çekilmek olgunluğunu da gösterdi.

Yılmaz Büyükerşen, katıldığı son iki seçimden 2014'te %45,24, 2019'da ise %52,29 oy almış. tı 2024 seçimlerinde ise **Yılmaz Büyükerşen**'in Genel Sekreteri **Ayşe Ünlüce** aday gösterildi ve seçimde %51,03 oy aldı.

Ankara ve Eskişehir arasındaki oy farkına baktığımızda artık Ankara ve **Mansur Yavaş** efsanesinin yazılmaya başlandığını söyleyebiliriz.

Hani "Kürtler milliyetçi adaya oy vermez"di?

Mansur Yavaş, aldığı oyla siyasette kesin doğru kabul edilen bir şehir efsanesini daha yıkmış oldu.

Neydi o?

Mansur Yavaş'ın Cumhurbaşkanlığı adaylığı gündeme geldiğinde CHP içerisindeki Kürtçü ekip dahil bütün

Kürtçüler, liboşlar, sözde AKP muhalifi Kürtçü siyasal İslamcılar, hep bir ağızdan "Kürtler milliyetçi adaya oy vermez" türküsünü söylemeye başlamışlardı.

Cumhurbaşkanlığı seçimleri bitti, yerel seçimlere hazırlanılırken Kürtlerin oyunu almak için bir teori uyduruldu. Bu teoriye göre Kürtler, partilerine çok bağlı insanlardı. Hatta Türklerden daha sadıklardı partilerine. Partilerinin işaret etmediği kimseye oy vermezlerdi.

Acaba gerçekten öyle miydi?

HDP, 2019'da Ankara'da aday çıkarmamıştı. 2018 milletvekili seçimlerinde Ankara'da %6,4 oy almış. 2023 seçimlerinde ise Emek ve Özgürlük İttifakı %4,36 oy almış. YSP ise %3,15.

2024 seçimlerinde Dem Parti, Ankara'da **Mansur Yavaş**'ı desteklemeyeceğini ilan etmişti ve partinin en kıdemli isimlerinden **Gültan Kışanak** ile **Öztürk Türkoğlu** eş aday gösterilmişti. Seçim sonucuna göre Dem Parti'nin eş adayları ne kadar oy almıştır sizce? %0,80!

Demek oluyor ki, Ankara'da "Kürt seçmen", hem de tamamına yakını, partilerini takmayarak **Mansur Başkan**'a oy vermişler.

2028'de aday kim olmalı? Mansur Yavaş, Kılıçdaroğlu ve İmamoğlu karşılaştırması

Cumhurbaşkanlığı adaylığı konusuna gelirse, 2023 seçimlerinden önce adı geçen adaylardan biri de **Mansur Yavaş**'tı. Gerek **İmamoğlu**,

gereke **Yavaş** aldıkları oy itibariyle çok daha güçlü adaylar olmasına rağmen **Kılıçdaroğlu** kendi adaylığını dayattı ve seçimi kaybetti.

Kılıçdaroğlu, Ankara'da 14 Mayıs 2023 seçimlerinde %47,32, 28 Mayıs'taki ikinci tur seçiminde ise %51,23 oranında oy almıştı.

Mansur Yavaş, ABB Başkanı olarak seçildiği 2019'da %50,93 oy oranıyla **Kılıçdaroğlu**'nun ikinci turda aldığı oya çok yakın bir oy almıştı. Demek ki, **Kılıçdaroğlu**'nun ihaneti olmasa, etrafına topladığı AKP artığı siyasal İslamcılarla birlikte kendi adaylığını dayatmasa, bugün AKP'yi ve **Turgut Altınok**'u Ankara'dan silen **Mansur Yavaş**, 10 ay önce de **Tayyip Erdoğan**'ı siyaset sahnesinden silecekti.

Bir de **İmamoğlu** var tabii. Cumhurbaşkanlığı için adı geçen en güçlü adaylardan biri de kuşkusuz **Ekrem İmamoğlu**. O da her iki seçimi kazanmaktaki başarısıyla bunu hak ediyor. Ancak **İmamoğlu** ile **Mansur Yavaş** arasındaki farkı da ortaya koymak gerek. Koymak gerek ki, 2028 için erken ve yanlış bir karar verilmesin.

Mansur Yavaş, 2019'da %50,93 oy aldı. **Ekrem İmamoğlu** ise %48,8 oy almıştı. AKP'nin itirazı neticesinde seçim yenilenince Haziran 2023'te oylarını %54,21'e çıkardı. Bu elbette büyük bir başarı.

2024'e gelecek olursak, **Mansur Yavaş**, Ankara'da oylarını neredeyse 10 puan artırdı. **İmamoğlu** ise seçmen sayısı

artmış olmasına rağmen oylarını %54,21'den %51,14'e gerilettiler.

Yani aslında kazanan iki aday arasında gerçekten oylarını da artırarak kazanan tek aday **Mansur Yavaş**.

2019'da Ankara'da CHP'nin aldığı belediye sayısı 3'tü (Çankaya, Yenimahalle Elmadağ). 2024'te ise CHP'nin Ankara'da aldığı belediye sayısı 16'ya çıktı. **Mansur Yavaş** sadece kendi kazanmakla kalmadı, Ankara'da CHP'ye fazladan 13 belediye de kazandırdı.

İstanbul'da ise 2019'da CHP'nin kazandığı ilçe sayısı 14'tü. 2024'te İstanbul'da kazanılan belediye sayılarında da artış olduğunu görüyoruz. İstanbul'da da CHP'li belediyelerin sayısı 14'ten 26'ya çıkmış. Burada da **Mansur Yavaş** 13'e 12 önde.

Şimdi muhalefetin elinde yine çok güçlü iki aday var. İkisi de girdikleri yerel seçimden başarıyla çıktı. Ancak **Mansur Yavaş**'ın farkı seçim sonuçlarına rekor olarak yansıdı. **Mansur Yavaş**, herkesin oyunu alacak kadar güvenilir bir aday olduğunu cümle aleme gösterdi.

Türk milleti, kararını vermiştir. Ankara'da rekor oy vererek seçtikleri **Mansur Yavaş**'ı önümüzdeki seçimde Cumhurbaşkanı olarak görmek istediğini ortaya koymuştur. CHP, gerçekten Türkiye'nin geleceğini düşünüyorsa, bu sefer Türk milletinin arzusunu göz ardı etmemelidir! ◀

HAZAR ARISOY

KAPAK

2024: Kılıçdaroğlu'nun kaybettiği son seçim

Melih Gökçek'in bu ülkeye yaptığı en büyük kötülük nedir desek her birimizin aklına sayısız olay gelir. Kimi Ankara'nın merkezine milyonlarca liramızı harcayarak yaptırdığı AnkaPark ucubesi der, kimi şehrin girişine diktirdiği ve hâlâ ne işe yaradığı bilinmeyen kapılar... Oysa **Melih Gökçek**'in bir icraatı var ki tüm yaptıklarını gölgede bırakır. Bir gecede bu ülkenin onyıllarına ipotek koydurmayı başardığı bir vukatı vardır: **Kemal Kılıçdaroğlu** ile katıldığı tartışma programı ve bu programda **Kılıçdaroğlu**'ndan bir kahraman yaratması...

Aradan 15 yıldan fazla zaman geçtiği için ufak bir hatırlatma yapmakta fayda var. Takvimler 17 Aralık 2008'i gösterdiği zaman **Gökçek** ile **Kılıçdaroğlu**, *Star TV*'de **Uğur Dündar**'ın konuğu olurlar. Bir tarafta Ankara'yı parsel parsel satan **Melih Gökçek**, diğer tarafta ise CHP'nin grup başkanvekili **Kemal Kılıçdaroğlu** vardır.

Kılıçdaroğlu eline nereden ve nasıl geçtiği bilinmeyen belgelerle kimsenin laf yetiştiremediği **Gökçek**'i köşeye sıkıştırır bu programda. Tartışma programından **Kılıçdaroğlu** zaferle ayrılır. Zaten siyasi hayatında kazandığı son zafer de bu olur.

İlk yenilgi: İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı

Türkiye'de muhalefetin artık

yeni bir kahramanı vardır. **Kılıçdaroğlu** artık ekranlarda sık görülen bir simadır. Tartışma programında birden eline belgelerin geçmesiyle başlayan yükselişi adım adım devam eder. 2009 yılında yapılan yerel seçimlerde CHP'nin İstanbul Büyükşehir adayı **Kemal Kılıçdaroğlu**'dur. Kendisi Tuncelilidir, tüm hayatı Ankara'da geçmiştir. İstanbul ile alakası yoktur ama tüm bunların çok da önemi yoktur. Medya desteği arkasındadır ve önemli olan da budur. Birleri **Kılıçdaroğlu**'nu parlattıkça parlatır.

Seçim kampanyası boyunca bir adayın yapmaması gereken hemen herşeyi yapar **Kılıçdaroğlu**. İlçeleri karıştırır, proje sunamaz. Sonuç olarak oyların %37'sini alarak ilk yenilgisini alır. Bu seçimde **Kılıçdaroğlu** 2 milyon yediyüz bin oy alır. Son seçimde **İmamoğlu**'nun 4 milyon 400 binden fazla oy aldığını gözönünde bulundurursak aldığı yenilgiyi daha iyi anlayabiliriz.

Bu ilk seçim yenilgisi kamuoyuna büyük bir zafer

gibi sunulur. Muhalefet artık aradığı lideri bulmuştur. Toplum yavaş yavaş "*Halkın umudu Kılıçdaroğlu*" laştırılır...

Kılıçdaroğlu, 2010 referandumunda oy kullanamıyor

Bir sonraki sene **Kılıçdaroğlu** için hareketli bir yıl olur. İlk önce patlayan kaset skandalı ile koltuktan hiç inmeyecek gibi görünen **Baykal** tasfiye edilir ve aldığı seçim yenilgisine rağmen **Kılıçdaroğlu** CHP'nin üzerine bir güneş gibi doğar. Genel başkan seçilen **Kılıçdaroğlu**'nun ilk icraatlarından biri, aynı yıl yapılan Anayasa değişikliği referandumunu kaybetmek olur. Bu kez oy kullanamayarak yenilmeyi başka bir boyuta taşır...

Genel başkanlığı boyunca yenilgiler almaya devam eder **Kılıçdaroğlu**. Hiçbir yenilgisinden sonra ne özleştirir verir ne de istifa etmeyi düşünür. Parti içerisinde kendisine karşı oluşacak muhalefeti de türlü ayakoyunları ile bertaraf eder.

2023 Seçimleri: "Benim kaybetmem yetmez tüm Türkiye kaybetmeli"

2023 yılına gelindiğinde **Kılıçdaroğlu**'nun genel başkanlık kariyerinde 2'si halk oylaması, 3'ü genel seçim, 2'si yerel seçim olmak üzere 9 seçim yenilgisi vardır. Ancak 2023, yaptıkları ile **Kılıçdaroğlu**'nun yenilgi tarihinde unutulmaz bir yıl olur.

O sene Türkiye belki de tarihinin en önemli seçimine girer. 2023 seçimlerini önemli yapan, AKP iktidarının kaybetmeye hiç olmadığı kadar yakın olmasıdır.

İktidar her anlamda köşeye sıkışmıştır. İstanbul ve Ankara'da AKP'yi sandıkta yenmiş, arkalarında halk desteği olan belediye başkanları vardır. Normal şartlarda **Mansur Yavaş** mı **İmamoğlu** mu aday olsun diye tartışılacak bir ortamda müzmin mağlup **Kılıçdaroğlu** kendini adaylık için dayatır.

Bu dayatmayı kendi başına da yapmaz. Seçim öncesinde ilk olarak, altı siyasi partinin katıldığı bir koalisyon kurulur. Koalisyonun adı "*Altılı Masa*"dır. Bu altı siyasi partinin ikisi, AKP eskisi olan Deva ve Gelecek'tir. Aslında AKP eskisi de değillerdir. Halen parti içinde yaptıklarını savunur, AKP'yi bozulmuş olmakla eleştirirler. Adları "*parti*"dir ama toplasanız birkaç yüz kişiyi bulmayan yapılarıdır. Bu altı siyasi partinin neye göre nasıl seçildiği bilinmez.

Oy oranlarının ne olduğu belirsiz, AKP artığı siyasi partiler bu koalisyon içerisinde birer kurtarıcı olarak sunulur. Onlar da bu rollere inandırılar kendini.

Bu koalisyon Türkiye siyasi tarihinin en büyük dolandırıcılık hikayesidir aslında. Kendi halalarını bile oy vermeye ikna edemeyenler, muhalefet üzerinde söz sahibidir. Hangi güçle ne için pazarlığa oturulduğu belli olmayan bu partilerin yöneticileri CHP listelerinden meclise girer, **Kılıçdaroğlu**'nun dahiyane manevrası ile mecliste grup kuracak güce erişir. Oysa toplam oyları on binde bir civarındadır. Ancak plan tutmuştur. Tabanı olamayan partilerle kurulan Altılı Masa, **Kılıçdaroğlu**'nu Cumhurbaşkanı adayı olarak belirlemiştir. Bu particiklere verilen 39 milletvekili, bu uğurda millete ödetilen ufak bir bedeldir.

2024 seçimleri

Son derece travmatik geçen 2023 seçimlerinden 9 ay sonra bu kez yerel yönetimler için sandık kurulur. AKP iktidarı büyük bir zaferle bir önceki yerel seçimlerde kaybettikleri belediyeleri almayı planlar. Yalnız hesaplamadıkları bir şey vardır. Karşılarında artık **Kılıçdaroğlu** yoktur. Yeni CHP yönetiminin bu seçimde ne kadar iyi iş çıkardığı tartışılabilir ama **Kılıçdaroğlu**'nun olmayışı bile tabanda olumlu bir hava estirir.

Bu seçimden CHP birinci parti olarak çıkar, uzun yıllardır AKP'nin elinde olan pek çok belediye, CHP'ye geçer. Bu seçim CHP için büyük bir zaferdir.

Yıllardır **Kılıçdaroğlu** ile mağlubiyete mahkum edilmiş taban için karışık duyguların hissedildiği bir seçimdir bu. Bir yandan kazanılan zafer ve önümüzdeki güzel günler, diğer yandan bir adamın koltuk inadı yüzünden kaybettiğimiz on yıllar.

Türkiye büyük değişimlere gebe. Yıllar sonra gelen bu seçim zaferi de bunu göstermekte. Ancak değişmeyen tek şey artık bir koltukta oturmasa da **Kılıçdaroğlu**'nun kaybetmeye devam ediyor oluşudur... ◀

Millemeye mektup

Vatan dediğimiz, birkaç karış topraktan ibaret değildir. Vatani vatan yapan milletin kendisidir. Binyıllardan beri süre gelen kültürümüz, devlet anlayışımız ve vatandaşlık yapımız bize bunu pekala izah etmiştir.

Ülkemizin şerefini, namusunu, haysiyetini tecelli ettiren Türk millettir.

Çağımızda laik eğitime önem vermeyen, laik ahlâk görüşünü benimsemeyen, yozlaşmış dogmaları ahlâk olarak benimseyen ulusların milleti büyük hasar ve zafiyete uğrayacaktır. Buna rağmen milletimiz kültürel mirasına sahip çıkmaz ise medenileşeceğiz diye, kültürünü bir kenara atıp Batının emellerine uyar ve batının kültürünü benimseyip gelecek nesile aktarırsa, Türk manasından arda kalan harfleri olacaktır.

Bir millet dilini, eğitimini, kültürel yapısını, geçmişini unutursa eğer, birlik söz konusu olmayacaktır. Ey yüce Türk devletinin minnettar halkı, bu halde ilerlemeye devam edecek olursan, seni bekleyen büyük yozlaşma, cehalet ve ayrılıktır.

Bu ayrılığın sonu binlerce yıldır süregelen Türk harsının, Türk millet anlayışının ve devlet aklının son bulmasıdır. Devletin ve milletin geleceğini devam ettirecek olan yavrular laik ahlâk ve laik eğitimden uzaklaştırılırsa, artık vatanın bir kurtuluş savaşına ihtiyacı vuku bulur.

Bu savaş; silahla topraklarla uçaklarla değil, bilinç farkındalık ve eğitim savaşındır uyanış savaşındır, hürriyetinin ve milletin yegâne hakkı olan egemenliğimizi koruduğumuz savaştır.

Bu günlerde ülkemizin içine alınmış milyonlarca göçmenin Türk halkının geleceğini gasp etmesi söz konusudur. Bu göçler sonucu vatan sınırlarını aşır içimize kadar kadar giren mülteciler, senin muhtaç olduğun evladının muhtaç olduğu süte, ekmeğe, eğitime köstek olmadı mı? Dindar gözüken tarikat şeyhleri, sizin aklınızı, dininizi, geleceğinizi, özgürlüğünüzü sömürmedi mi? Devletçi gözüken yönetim, Türk askerinin başına çuval geçirilirken sessiz kalmadı mı? Atatürkçü olmakla suçlamadı mı attığı subaylarımızı?

Eğitimimiz, üretimimiz, toprağımız, tohumumuz, şirketlerimiz, vatanın en önemli arzileri satılıp emperyalistlere peşkeş çekilmedi mi? Ormanlarımız Arapların lüks otelleri için yakılmadı mı? Maden şirketleri siyanürle topraklarımızı, nehirlerimizi zehirlemedi mi? Evet, aynen bu şekilde oldu.

Ulusalçı, milliyetçi, Türkçü gazetecilerimiz içeri atılmadı mı? Evet, atıldı.

Halkımız bu duruma sessiz kaldı mı? Evet, ne yazık ki kaldı.

Neden mi? Yıllardır milletimizi korku psikolojisiyle yöneten, tehtitlerle, ayrılıklarla, açlıkla yöneten, yanındakini şişmiş davul haline getiren, milleti

kuru soğana muhtaç bırakıp çöpten toplatan hükümet ve pek yakını çok saygıdeğer ana muhalefet partisi, [dümenden muahalefet bu arada] milletimizi iki parti arasında bölüp birbirine kırdırmaya çalışan bu yönetim, Amerika'nın 70'lerde 80'lerde gönderdiği bölücü ajanların öğrencisi olsa gerek. Yoksa hangi yönetim bu kadarına pes dedirtmez?

Eski Türk geleneğinde, devlet yönetiminde eğer ki kağan milleti düzgün idare etmez, ona zulmederse Tanrı dağına uğurlanmış. Hikâye de burada ya, bu devlet anlayışıyla gelen milletimiz, yönetemeyenin görevden istifasını vermesi icap ederken pışkin pışkin devam etmesi, milletin körleştirilip korkutulup tehtitle idare edilmesinden dolayı değil mi?

Demokrasi ülkesinde monarşiyi yaşayan halkım, milletim...

Artık gözlerini aç ve farkına var: Vatanın silahla değil emperyalizmle işgal ediliyor, devletin her kurumu millete uzaklaşıyor, kültürümüz yerini batının ve mültecilerin kültürüne bırakıyor. Bizi kılıçla yenemeyen Haçlı seferleri, çocuklarımıza Batılı kahramanları, gençlerimize Batılı kültürü, devletimize Batılı geleneği enjekte ederek yenmeye çalışıyor.

Bakılırsa bu hale bir nevi başarılı, lakin Türk milleti atalarının, şehitlerinin emeğini ve kanını unutacak kadar sömürülmedi.

Bu tür durumlarda Türk milleti er ya da geç özüne, benliğine dönmüştür ve bunun örneği çok uzak olmayan bir zamanda barbar batılılara gösterilmiştir.

Şimdi diyeceksiniz ki, **Elçibey** koskoca medeniyeti, Batıyı iki satırda barbar ilan ettiniz. Ekleyeceksiniz pek tabi buna mukabil olarak biz Türkler bunca zaman çok barbarca yaşadık, ne giyinmesini bildik ne insanlığa yaraşır bir hayat idame ettirdik.

Vaktinde âlimleri, velileri dinleseydik, kula kulluk etmeseydik, Batı kültürünü medeniyet eylemeseydik, bizler de evlatlarımıza güzel bir vatan ihvan eylemiş olurduk ama nafiye **Elçibey**.

Milletimizin en büyük sorunu dertler, çileler içinde yaşayıp da elbet bir gün kurtuluruz hesabı yapmasıdır. Bir zamanlar bu hesapları yapmadık, tarihimize koca bir devlet bıraktık. Haliyle epey yaşlandı, mirasını torunlarına bıraktı. Yaşlı ve çağa ayak uydurma konusunda geç kalmış devletimiz, yerini gencecik cumhuriyetimize bıraktı. Milletimize yeni bir heyecan katmıştı cumhuriyet. Bilimlerin, sanatçıların ve biliminsanlarının yeni evi olmuştu, binaenaleyh Türklüğümüzü unutturmaya çalışanlara da ders olmuştu yeni dönemde yapılan tarihi araştırmalar.

Ne kadar hazin bir durumdur bu, yüzyıllarca gözardı edilen, unutturumaya çalışılan ananevi, kültürel mirasımıza yabancıların bizden daha çok sahip çıkması. ◀

DENİZ ŞENTÜRK

KAYA ATABERK

KAPAK

Milliyetçilik sönüyor mu, yeni bir evreye mi giriyor?

Milliyetçi partilerin başarısızlığı, milliyetçiliğin sönümlenmesi mi demek?

31 Mart 2024 Yerel Seçimleri ile birlikte Türkiye'nin yeni bir siyasal döneme girdiği artık net. Bu saptama, hem kaybeden AKP, hem de kazanan muhalefet tarafından yapıldı. AKP, uğradığı hezimetini sindirmeye çalışırken, muhalefet ve özellikle de birinci parti olarak seçimlerden galip ayrılan CHP, yeni dönemde neler yapacağını programlama çabasında.

Seçim sonuçlarının, üzerinde önemle durulması gereken bir başka boyutu da milliyetçi partilerin oylarındaki düşüş. Milliyetçi partilerin oylarındaki bu gerileme, hem dünya çapında bir milliyetçi rüzgârın estiği, hem de Türkiye'de PKK ve göçmen meselesi üzerinden bir milliyetçi dalganın gündemde olduğu bir dönemde ortaya çıktığı için aslında şaşırtıcı oldu.

Böyle bir başarısızlığı beklemeyen milliyetçi partilerin kadroları arasında olduğu kadar, milliyetçi seçmen tabanında da bir moral bozukluğu göze çarpıyor. Görünen o ki sonuçlar, bu kesimde Türkiye'nin PKK'yı ve göçmen istilasını içine sindirdiği, milliyetçilikten uzaklaştığı, siyasetin sol liberal bir hatta oturmaya başladığı gibi bir kaygı tetikledi.

Madalyonun diğer yüzünde ise bu seçim sonuçlarından milliyetçiliğin

Milliyetçilik dünyanın her yerinde yükselirken Türkiye'de neden sönümlensin?

Türkiye'de etnik bölücülük ve terör yok mu?

Türkiye, bir göçmen istilasını sorununu, hem de dünyada başka hiçbir ülkenin yaşamadığı kadar ağır bir şekilde, yaşamıyor mu?

sönümlendiği çıkarımını alelacele yapan Türk milliyetçiliği karşıtı koalisyonun sevinci var.

Bu acele tespitlere katılmadığımızı en baştan belirtelim. Bu seçimlerde milliyetçi partilerin beklenin çok altında oy almasının birçok nedeni var. Bunların başında da bu seçimin bir yerel seçim olması var tabii. Yerel seçimlerdeki seçmen tercih ve eğilimleri ile genel seçimlerdeki tavır ve kararlar arasında ciddi farklar olduğu zaten herkesin bildiği ama milliyetçilik tartışması bağlamında nedense pek hatırlanmayan bir gerçek. Oysa yerel seçimlerde kendi partisinden sapabilen ideolojik oyların, genel seçimlerde kendi partisine dönmeleri temel bir eğilim.

Bu temel nedene; milliyetçi partilerin, başta İyi Parti olmak üzere, süreci gerektiği gibi yönetmemesi de dahil olmak üzere birçok neden ekleyebiliriz. Ama bunlar arasında bir başka belirleyicinin bulunduğunu; milliyetçi seçmenin de önceliğinin AKP'den kurtulmak olduğunu

görmeliyiz. Bunun da tercihleri etkilediği açık.

Son üç seçimde milliyetçi partilerin nasıl bir performans izlediğini kısaca gözden geçirelim.

2019'daki yerel seçimlerde, il genel meclisi oylarına göre İyi Parti %7,29 oranıyla 3.375.335 oy alırken, MHP ise %8,11 oranıyla 3.754.810 oy almıştı. Toplamda %15,4'lük bir milliyetçi oy vardı.

2023'teki genel seçimde ise İyi Parti %9,9 oranıyla 5.275.448 oy aldı. MHP, %10,03 ile 5.484.478 oy kazandı. Zafer Partisi ise %2,3 ile 1.216.430 oy alabildi. Toplam milliyetçi oy oranı, %22,23 olmuştu. Burada yerel ve genel seçim arasındaki farkı gözlemlemek mümkündür.

31 Mart 2024 yerel seçimlerinde ise il genel meclisi oylarına göre oylar şöyle şekillendi: İyi Parti %4,59 ile 1.970.178 oy alırken, MHP %6,58 ile 3.017.009 oy aldı. Zafer Partisi ise %2,56 ile 1.101.483 oy kazandı. Toplam milliyetçi oyların oranı %13,73 oldu.

Bu tablodan İyi Parti'nin ciddi oranda oy kaybettiğini, MHP'nin gerilediğini, ZP'nin de beklenen çıkışın epey gerisinde kaldığını görüyoruz. Şu anki tablo bu. Ama bu, hep böyle olacağı anlamına gelir mi? Geçen seçimlerde milliyetçi partilere oy verip bu seçimde vermeyen seçmen kim? Neden vermedi ve nereye gitti? Bu soruların yanıtlanması gerekir. Bunları yapmadan kolayca "milliyetçilik bitti" sonucuna varmak aşırı bir acelecilik ve kolaycılık olacaktır.

Mutlak mağlubiyet mi? Milliyetçiler milliyetçilikten vaz mı geçti?

Milliyetçi partilerin oylarındaki bu önemli düşüş, özellikle üç kesimde ciddi bir sevinç yarattı. Enternasyonal etnikçi sol, liberaller ve İslamcılar; temelde millet, milliyetçilik ve Türklük karşılığında birleştikleri için bu sonuçları hevesli bir heyecanla kutlamakta da birleştiler. Hatta bu sonuçlardan yaptıkları çıkarımları "milliyetçiliğin mutlak mağlubiyeti" gibi fiyakalı isimlerle teorileştirenler de çıktı. Özellikle İyi Parti ve **Meral Akşener**'e karşı aşırı bir düşmanlıkla ortaya çıkan bu milliyetçilik karşıtı histeri, şimdi adeta bir nevi manik evreye ulaşmış bulunuyor.

Şimdi gerçeklik zeminine dönelim... Evet, İyi Parti'nin ve Zafer Partisi'nin oylarının önemli bir kısmının CHP'ye

Parti	2019 Yerel Seçimleri	2023 Genel Seçimleri	2024 Yerel Seçimleri
MHP	%8,11 (3.754.810 oy)	%10,03 (5.484.478 oy)	%6,58 (3.017.009 oy)
İyi Parti	%7,29 (3.375.335 oy)	%9,9 (5.275.448 oy)	%4,59 (1.970.178 oy)
Zafer Partisi		%2,3 (1.216.430 oy)	%2,56 (1.101.483 oy)
Toplam	%15,4 (7.130.145 oy)	%22,23 (11.976.356 oy)	%13,73 (6.088.670 oy)

Gerçekçi bir tahlil, AKP diktasından ve Şeriatçılıktan bıkmış, kendisini Atatürkçü, milliyetçi, Cumhuriyetçi ve laik olarak tanımlayan milliyetçilerin tercihlerini AKP'den kurtulmak yönünde yaptıkları, bu nedenle de kazanması en muhtemel adaylarda yani büyük oranda CHP'de birleştikleridir.

gittiği görülüyor. Fakat bu olguyu, bu seçmenlerin milliyetçilikten vazgeçtikleri şeklinde yorumlamak mümkün mü? Milliyetçiliğin aşınması güç, kararlı bir ideolojik duruş olduğu gerçeğiyle beraber düşünürsek hiç de öyle olmadığını görürüz. Gerçekçi bir tahlil, AKP diktasından ve Şeriatçılıktan bıkmış, kendisini Atatürkçü, milliyetçi, Cumhuriyetçi ve laik olarak da tanımlayan milliyetçilerin tercihlerini AKP'den kurtulmak yönünde yaptıkları, bu nedenle de kazanması en muhtemel adaylarda yani büyük oranda CHP'de birleştikleridir. Fakat bu olgu, bu tercihi yapanların milliyetçi olmaktan vazgeçtikleri anlamına gelmeyeceği gibi bir sonraki seçimlerde yine milliyetçi bir partiye oy vermeyecekleri anlamına da gelmez. Buradan tutup "milliyetçilik mutlak bir yenilgiye uğradı" gibi sonuçlara varmak ise dünyayı, Türkiye'yi, millet ve milliyetçilik gerçeğini anlamann yanından bile geçmeyen bir ideolojik körlüğe işaretir.

Hayır, milliyetçilik sönümlenmedi. Bizim ömürlerimizi çok çok aşan uzun çağlar dönemi için kimsenin bunu beklemesini de tavsiye etmem...

Millet var oldukça, milliyetçilik de var olacak

Milliyetçilik, milletin kendini ifade etme ve savunma şeklidir. Millet var olduğu sürece milliyetçilik de var olmaya devam edecektir. Evet, dünyanın da Türkiye'nin de sosyolojisi değişiyor. Özellikle ülkemizde şehirlileşme, modernleşme, Orta Çağ'ın tasfiyesi süreci halen devam ediyor. Bu dönüşüm de dinci ve etnik siyasetin üzerinde bulunduğu zemini aşındırıyor. Şehirlileşen, modernleşen insanımız farkında olsa da olmasa da bu sürecin sonucu olarak artık kabile, aşiret,

etnik grup, tarikat, cemaat gibi ulus ve toplum öncesi yapılara mensubiyetin yarattığı dürtülerle hareket etmekten vazgeçiyor. Bu da toplumsal zeminde ve millet temelinde siyasal tavırların doğmasına yol açıyor. AKP'deki ve PKK'daki önlenemez gerilemenin temelinde bu dönüşüm var.

Aynı süreç, millet ve milliyetçilik açısından tam ters yönde ve yükselme şeklinde tezahür ediyor. Modernleşme gerçekte milliyetçiliği aşındırmak şöyle dursun güçlendiren bir olgu. Ama elbette bu, İslamcılıkla sentezlenmeye çalışılan, milliyetçilikten çok ümmetçiliğe yaklaşan MHP tipi milliyetçilik için geçerli değil. Türk milliyetçisi kesimler açısından temel dönüşüm burada. Bu süreç tamamlanmış değil ve bunun sancıları da yaşanıyor, yaşanmaya devam edecek. Buradan varılacak nokta, Atatürkçülük zeminine oturan Cumhuriyetçi ve laik bir Türk milliyetçiliği olacak. Yükselip alçalan ama gerçekte sönümlenmeyen milliyetçi dalganın gerçeği bu. Fakat bu tabii ki bugünden yarına bitecek bir dönüşüm de değil.

"Milliyetçilik bitti" korosuna kötü haber. Aceleci zafer sarhoşluğunuzdan uyanın... Milliyetçilik bitmedi asıl şimdi ve doğru bir zeminde başlıyor.

Dünyanın her yerinde yükselen milliyetçilik neden Türkiye'de çöksün?

Diğer yandan milliyetçilik meselesini dünya çapındaki eğilimlerden ayrı düşünmek de mümkün değil. Evet, milliyetçilik modern çağın ideolojisi ve son birkaç yüzyıla damgasını vurmuş en önemli siyasal akım. Ama diğer yandan günümüzün dünyası yeni bir milliyetçi

dalganın yükselişini de yaşıyor. Dünyanın tüm coğrafyalarında bir şekilde yükselen akımların hepsi de çeşitli tarzlarda milliyetçi akımlar. Yakın zamanlarda milliyetçiliğin "aşıldığı" iddia edildiği Avrupa'da dahi göçmen meselesinin tetiklediği yeni bir milliyetçi yükseliş var.

Peki milliyetçilik dünyanın her yerinde yükselirken Türkiye'de neden sönümlensin? Türkiye'de etnik bölücülük ve terör yok mu? Türkiye, bir göçmen istilasını sorununu, hem de dünyada başka hiçbir ülkenin yaşamadığı kadar ağır bir şekilde, yaşamıyor mu? Türk halkının, Orta Çağ kalıntısı aşiretçi ve/veya tarikatçı yapıya karşı bir çağdaşlaşma ve milletleşme davası yok mu?

Elbette gerçeklere gözünü kapamayan ve olguları ideolojik saplantılara feda etmeyen herkes, Türkiye'de milliyetçiliğin bitmediğini görür.

Milliyetçi oyları alan CHP, gerçekten bunun için çaba gösterse ne olurdu?

İdeolojik düzlemde güncel politik düzleme dönelim. CHP, birçok yerde kazandı ama özellikle milliyetçi kimliği ile tanınan ya da milliyetçi söylemlerle öne çıkan adayların kazandığı Ankara, Bolu ve Afyon örneklerini özellikle dikkate almak gerek. Buralarda milliyetçilik yapan CHP, milliyetçi seçmenden oy aldı. Mansur Yavaş, Türkiye çapında %60,42 gibi rekor bir oy oranına ulaşarak İzmir, Edirne, Muğla gibi CHP kalelerindeki oy oranlarını geçti. Seçimden önce belediyeye Dem Parti ve Hüda Par'ı sokmayacağını açıklayarak bir tartışma da başlatan CHP adayı Burcu Köksal, Afyon gibi sağın ağırlıkta olduğu bir ilde %50,73'lük bir oranla seçilmeyi başardı. 2023'te CHP'nin Afyon'da

alabildiği oy %18,62'di. Aradaki %32'lik dramatik fark herhalde milliyetçiliğin bittiğine işaret etmiyordu! Bolu'da Tanju Özcan'ın aldığı %52,89'u da not etmeden geçemeyelim...

Demek ki CHP, milliyetçilik yaptığı zaman çok daha fazla oy alabiliyor. Oysa bu birkaç il özelindeki örnekler dışında CHP, İyi Parti ya da ZP tabanından oy almak için hiçbir çaba göstermedi. Aksine, doğrudan Dem Parti ile ilişki kurarak ve yakınlaşarak milliyetçi seçmeni kendisinden uzaklaştıracak bir çizgi izledi.

Öyleyse sormak lazım: CHP, bu seçmeni kazanacak bir politika izleseydi ne olurdu? Türkiye çapında Ankara, Bolu, Afyon örnekleri gibi başka illerin de çıkacağı ve tablonun daha da fazla CHP yönüne döneceği bambaşka, AKP'nin tamamen tasfiye olduğu bir durum ortaya çıkması kuvvetle muhtemeldir.

Milliyetçiliğe düşmanlık yerine, Atatürkçü-milliyetçi-laik birlik

Sonuç olarak şunu görmeliyiz: Milliyetçilik sönümlenmiyor aksine yeni bir evreye giriyor ve önünde, daha da güçleneceği bir süreç var. CHP başta olma üzere sol kesimin görmesi gereken temel gerçek kendisine asıl kazandıran, oy veren tabanın laik, Atatürkçü, "Beyaz Türk" milliyetçiler olduğu. Ve gerçekte ideolojik anlamda da toplumsal köken olarak da en yakın olduğu kesim yine bu!

Milliyetçiliğe düşmanlık etmek, "sönmesini" beklemek, olmayan "mutlak mağlubiyet"ine sevinmek yerine CHP, süreci doğru okumalı ve bu tabanla birleşmeli. Türkiye'nin kurtuluşu Atatürkçü-laik-milliyetçi birliğin kurulmasında. Kurtuluş, Türklerin birliğinde... ◀

UĞUR ÖZKAN

KAPAK

“Kürt oyları belirleyici olacak” efsanesi çöktü

Tayyip Erdoğan'ın muhalafete tuzağı

Farklı dönemlerde farklı isimlerle varlığını sürdüren ve bugün DEM Parti adını alan PKK'nın siyasi uzantısı, 2015 yılından sonra AKP'nin gözündeki eski cazibesini yitirmiş, iktidar kanadı açısından kullanılabilirliği kalmamış ve bu sebeple karşı tarafa itilmişti.

AKP ve **Tayyip Erdoğan**, 2015 yılından Kürtçü politikayla devam ettiği takdirde oy kaybedeceğini ama milliyetçi söylemin getirisi olduğunu görmüş ve gördüğü gibi de eski ortağını muhalafetin kucağına patlamaya hazır bomba misali atmış, buna karşılık muhalafetten transfer ettiği partiyle milliyetçi oylara oynamaya karar vermişti.

Bu hamle, **Tayyip Erdoğan**'ın muhalafete büyük bir kazıydı.

Kürtçülüğün oy kaybettirdiğini gören **Erdoğan** için PKK'nın partisiyle CHP adının yan yana anılması bulunmaz bir nimetti, o bomba patlayacaktı.

BDP, HDP, YSP, DEM veya başka bir isim, adı ne olursa olsun eğer onlarla beraber olarak seçim kazanılacağı halde tek hedefi kazanmak olan be kazanmak için dün savunduğunu bugün tereddütsüz inkâr edebilecek karakterde olan **Tayyip Erdoğan**'ın

Türk siyasetinin, Kürt oylarıyla veya Kürtleri temsil ettiğini iddia eden partinin dayatmaları ile değil Türk oyları ve Türk'e göre Türk'çe şekilleneceğidir. Kimileri bu realiteyi şahsi siyasi çıkarları uğruna göz ardı edebilir fakat şu unutulmasın: Türkiye'nin geleceğinde laik Türk milliyetçiliği vardır ve Türk'ü görmezden gelerek, Türk'ü önemsemeyerek veya Türk'ü cepte görerek atılan her siyasi adım geri tepecektir.

onlardan vazgeçeceğini sanmak hayalperestlik olurdu.

Ama tüm muhalafet; partisiyle, medyasıyla bu hayâle kapıldı.

Türk milletine Goebbels Taktiği: “Kürt oyları belirleyicidir.”

2015 yılından bugüne kadar gerçekleşen her seçim öncesinde duyduğumuz, muhalif televizyon kanalları tarafından yayın politikası halini alan, birçok muhalif yazarın ince ince işlediği, ana muhalafet partisinin seçim stratejisini bu doğrultu üzerine kurduğu bir propaganda var: “*Seçimi kazanmanın yolu Kürt oylarını almaktan geçiyor; Kürt oyları kilitlidir, Kürtler nereye yönelirse o taraf kazanır vs.*”

CHP ve CHP destekli medya organları için su götürmez bir gerçek olan bu teze maruz kalan

Türk halkı da bunun doğruluğunu kabul etmeye başladı:

“*Evet, Kürtler oy vermezse kazanamayız. Kürtlerin de oy verebileceği bir aday çıkartılmalı vs.*”

Bu tez gerçekten doğru olsa bile bu fikre yaklaşım kendi içinde çelişki doğuruyor.

Birincisi; Türkiye'de yaşayan tüm Kürtleri blok oy olarak görmek.

Halbuki Kürtler arasında da farklı ideolojilere inanmış, farklı partilerin peşinden giden insanlar olduğunu, Kürt nüfusun çoğunluk olduğu illerdeki oy dağılımından görebiliyoruz.

İkincisi; tezin doğruluğuna PKK'nın partisinin de inanması ve bunun vermiş olduğu özgüven ve şımarıklıkla muhalafete de Türk seçmene de dayatmada bulunması.

Üçüncüsü ise; Kürtlere göre

siyasi rota çizme hastalığı. Türkiye'de insanlar yıllarca AKP'nin karşısında en güçlü aday kim ise ona oy verdiler, bu düşünceyle hareket ettiler fakat söz konusu Kürtler olunca neden aynı tavrın Kürtlerden beklenmediği ayrı bir tartışma konusu.

Gelelim “*Kürt oyları belirleyici olacaktır*” efsanesinin nereden geldiğine...

Bunu söyleyenlerin en büyük dayanağı, 2018 Genel Seçimlerinde o zamanki parti ismi HDP ile aldıkları %12'ye yakın aldıkları oy oranı ve 2019'da yapılan yerel seçimler.

Öncelikle şunu söylemek gerekir, Kürt oylarına kilit rolü biçen cenah tarafından 2018 Genel Seçimleri için “*her evden 1 oy CHP'ye 1 oy HDP'ye*” propagandası yapılmıştı ve hem CHP'den hem de diğer sol partilerden HDP'ye emanet oy kaymıştı. Amaç, HDP'nin barajı geçmesini sağlamaktı.

Bu durumda haklı olarak şu soruyu sormakta fayda var:

Barajı geçmek için bile Türk oylarına muhtaç olan bir partinin taban oyunun Türk siyasetinde nasıl kilit rolü olabiliyor?

Kürt oyları muhalafete gelirse ne olur?

DEM Parti'nin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adayı **Meral Danış Beştaş**'ın "**İmamoğlu bu oylar benimdir demesin sakın, aldığı oylar onun değil. Bizim seçmenlerimiz oraya oy verdi. Neden? Çünkü AKP'yi cezalandırmak istedi**" şeklindeki açıklaması özünde şu mesajı barındırıyor: "**İstanbul dâhil birçok yeri sayemizde kazandınız.**"

Parti içi mesele fakat yine de soralım: Kürt seçmen AKP'yi cezalandırmak için **İmamoğlu**'na oy verdiyse siz neden **İmamoğlu**'nun karşısına aday oldunuz? Belki de İstanbul'da yaşayan Kürtler sizi cezalandırmışlardır.

Meral Danış Beştaş'ın bu açıklamasından sonra Kürt oylarının Türk siyasetindeki etkisi üzerine bir kıyaslama yapacağız.

2018 Genel Seçimleri bile Kürt oyları efsanesini bitirmek için yeterlidir fakat hâlâ o oylara muhtaç olduğunu düşünenler için güncel verilere bakalım. Her şeyi bir kenara bırakalım ve matematiğe başvuralım. Bakalım sayılar ve oranlar bize hangi gerçeği gösterecek?

Karşılaştırma yapılırken Kürt nüfusun yoğun olduğu bazı batı illerinin 14 Mayıs 2023 günü yapılan genel seçimdeki oy oranları ile 31 Mart 2024 günü yapılan yerel seçimdeki oy oranları baz alınacaktır. Son yerel seçime DEM Parti olarak, geçen yılki genel seçime YSP olarak girdiklerini de belirtelim.

14 Mayıs 2023 Genel Seçimlerinde İstanbul'daki oy oranı %8,13 olan YSP, 31 Mart 2024 Yerel Seçimlerinde DEM Parti olarak %2,12'lik bir oya sahip. %6,01'lik bir oy kaybını da **Meral Danış Beştaş**'ın **İmamoğlu**'na "**sahiplenme sakın**" çağrısında bulunduğu oylar olduğunu varsayalım. **İmamoğlu**'nun yerel seçimde aldığı oy %51,14, en yakın rakibi **Murat Kurum**'la arasındaki fark %11,55. %8,13'lük Kürt oyunun tamamını **İmamoğlu**'na geldiğini varsaysak bile Kürt oyları olmadan da AKP'nin aday **Kurum**'a 3,42 puanlık fark atıyor.

Gelelim Ankara'ya...

Büyükşehirlerde DEM (YSP) oyları gerçekten belirleyici mi?					
	31 Mart 2024			14 Mayıs 2023	DEM oyları olmadan CHP'nin atacağı fark
	CHP	AKP	CHP'nin attığı fark	YSP (DEM)	
İstanbul	%51,14	%39,59	%11,55	%8,13	%3,42
Ankara	%60,44	%31,68	%28,76	%2,91	%25,85
İzmir	%48,97	%37,06	%11,91	%7,46	%4,45
Mersin	%59,52	%31,04	%28,48	%13,35	%15,13
Adana	%46,57	%37,43	%9,14	%9,72	-%0,58
Antalya	%48,71	%40,03	%8,68	%4,73	%3,95
Bursa	%47,62	%38,35	%9,27	%4,28	%4,99

Cumhurbaşkanlığı seçiminde ismi en çok geçen, aday yapılması toplum tarafından en çok istenen kişiydi **Mansur Yavaş** fakat Türk siyasetinin şımartılmış ve hak etmediği itibarı görmüş HDP, aday yapıldığı takdirde oy vermemekle tehdit etmişlerdi muhalefeti.

Bakalım o zaman Ankara'nın durumuna tehlide değer bir durum var mıymış?

2023 yılında %2,91 oy alan YSP, 2024'te DEM Parti olarak %0,8'de kalmış. **Mansur Yavaş** ise, %60,44 ile en yakın rakibine yaklaşık 30 puan fark atarak rekor oyla yeniden seçildi. Yorum bile yapmaya gerek yok.

İzmir...

%7,46'lık YSP oyu, on ay sonra %4,19'a gerilemiş. 2024 seçiminde CHP ise %48,97'lik oyu ile en yakın rakibine 11,91 puanlık fark atmış. 2023 yılındaki %7,46'lık oyun tamamını 2024 seçiminde CHP'ye gelmiş olsa bile Kürt oyu olmadan da 4,45 puanlık fark atacaktı.

Memleketim Mersin...

Kürt nüfusun yoğun olduğu

illerden biri Mersin. "**Kilit Kürt oyları**" cıların ürünü olan "**Türkiye İttifakı, Kent Uzlaşısı**" gibi ideolojik dayanağı olmayan anlaşmadan ötürü DEM Parti yerel seçimde aday çıkarmadığı için 2023'teki %13,35'lik YSP oyunun tamamının 2024'te CHP'ye verildiği kabul edelim. %59,52 ile en yakın rakibine %28,48 fark atan CHP, Kürt oyları olmadan da %15,13'lük bir farkla yine kazanacaktı Mersin'i.

Adana...

2023'te YSP oyu %9,72

2024'te DEM Parti %5,60.

2024'te CHP oyu %46,57, en yakın rakibi AKP ile arasındaki fark %9,14.

Antalya...

2023'te YSP oyu %4,73 iken 2024'te DEM Parti'nin oyu %3,11.

CHP ise %48,71'lik oyu ile en yakın rakibi AKP'ye %8,68'lik fark ile seçimi kazandı. YSP oyunun tamamı gelse bile Kürt oyları olmadan da %3,95'lik fark ile zaten kazanacaktı.

Peki, Bursa?..

Bir önceki dönem AKP'de olan Bursa'nın CHP'ye geçmesindeki Kürt oyu etkisi ne kadar görelim.

YSP, Bursa'da 2023'te %4,28'lik bir oya sahipken DEM Parti 2024'te %1,63'lük bir oy oranı elde ediyor. CHP ise %47,62'lik oyla en yakın rakibi AKP'ye %9,27'lik fark atıyor. YSP oylarının gelmediğini varsaysak bile %4,99'luk farkla CHP kazanacaktı.

Şu ana kadar verilen örneklerdeki illerden Bursa, AKP'den CHP'ye geçen belediye iken diğer iller iki dönemdir CHP'de idi.

Şimdi farkı bir örnek verelim...

Kocaeli...

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi epey dönemdir AKP'de.

2023 yılında YSP'nin Kocaeli'deki oyu %5,67, 2024 yılında DEM Parti'nin oyu %3,26. CHP, Kocaeli'de %28,97'lik oy ile rakibi AKP'nin 16,86 puan gerisinde kaldı. "**Türkiye İttifakı**" Kocaeli'nde de uygulanıp DEM Parti burada aday çıkarmasa CHP'nin oyu %2,41 daha artarak %31,38'e yükselir ama ikinci parti durumundan kurtulamazdı. "**Kürt oylarını alan kazanır**" tezi burada tutmadı.

Türk siyaseti, Türk oylarıyla Türk'e göre belirlenir

Sayılarla, oranlarla anlatmaya çalıştığımız gerçek şu: Türk siyasetinin, Kürt oylarıyla veya Kürtleri temsil ettiğini iddia eden partinin dayatmaları ile değil Türk oyları ve Türk'e göre Türk'çe şekilleneceğidir.

Kimileri bu realiteyi şahsi siyasi çıkarları uğruna göz ardı edebilir fakat şu unutulmasın: Türkiye'nin geleceğinde laik Türk milliyetçiliği vardır ve Türk'ü görmezden gelerek, Türk'ü önemsemeyerek veya Türk'ü cepte görerek atılan her siyasi adım geri tepecektir.

Türkiye, 22 yıllık AKP iktidarı döneminde ilk defa CHP'nin birinci parti olarak çıktığı bir seçim yaşadı. Bu hem CHP hem de yeni dönemde yer almak isteyen her siyasi hareket için bir fırsattır ve bu fırsatı değerlendirmenin yegâne yolu, yüzü de yönü de gönlü de Türk'e dönmektir. ◀

YARBAY ALKAN

KAPAK

Seçimin kaybedeni: Erdoğanizm!

Kurulduğu dönemde kendisini din referanslı partilere mesafeli laik yurttaşlara ve Batı dünyasına benimsetmek kanıtlamak maksadıyla; Avrupa Birliği üyeliği, demokrasi, farklılıklara hoşgörü, tercihlere saygı, hukuk, adalet, şeffaflık, yoksulluk yolsuzluk ve yasaklarla mücadele söylemlerini öne çıkaran ve bu şekilde iktidara gelen AKP muktedirliğe terfi ettiği üçüncü döneminin başlangıcı olan 2011 yılından itibaren, başlangıçta sakladığı gizli ajandasını uygulamaya koyarak, başkalaşmaya başladı.

Geldiğimiz noktada karşımızda eski AKP'den eser yoktur. Karşımızdaki Erdoğanizmdir! Yazar **Tanıl Bora**'ya göre Erdoğanizm: *"Bir tek adam ve kişi kültü etrafında oluşturulmuş bir yönetim biçimi ve ideolojiyi ifade ediyor. Bu tür tanımlamalarda genellikle olduğu gibi ideolojinin de fikrin de azami esnek olabildiği, iktidar önceliğinin ve iktidardaki güçlü kişinin keyfiliğinin baskın ve belirleyici olduğu bir rejimi ifade ediyor. Macaristan'daki Orban gibi, Polonya yönetimi gibi, Putinizm gibi yönetim örnekleriyle mukayeseli düşünülen, düşünülmeye de uygun olan bir kavramlaştırma. Bu çağımızın da bir olgusu. Çoğunlukla milliyetçi muhafazakâr ama her durumda popülist, güçlü liderler, güçler ayrılığını iyice görelileştirerek, iyice altını oyararak, siyasi partileri, demokratik sistemin bütün kurallarını ve yerleşik rejim mekanizmalarını by-pass ederek ve bütün temsil mekanizmalarını*

*neredeysse istimlak edip, kendi üzerlerine geçirerek halka doğrudan hitap ediyorlar. İktidarın kaynağı doğrudan halktır veya millettir, bu iktidar bölünemez, ben de bu yetkiyi doğrudan halktan, millettten aldım, kimseyle paylaşmam tavrıyla kurulan bir yönetim tarzıdır."*¹

Bir taraftan darbe, bir taraftan destan olarak adlandırılan tam olarak ne olduğu aradan geçen sekiz yıla rağmen ortaya çık(arılmayan, taraflı olarak hazırlanan meclis araştırma raporu dahi iktidar tarafından yok edilen, bir kısım vatandaşlar için sivil/medeni soykırım bahanesi haline getirilen 15 Temmuz 2016 hadisesinden sonra ise Erdoğanizm zirve noktasına ulaşmıştır.

28 Mayıs 2023 tarihinde yapılan genel seçimlerde ortaya çıkan sonuç, muhalifler için büyük bir hüsrana ve hayal kırıklığı olmuştur. Kendi adıma konuşursam artık ümit kalmamıştır!

Ama 31 Mart 2024 yerel seçimleri adeta çıkmadık candan ümit kesilmez, dedirtti ve başta ben olmak üzere sanırım çok kişiyi şaşırttı. Sonuçlara baktığımızda olan bitene tek bir anlam yüklemek tek bir ilkeyle, argümanla açıklamak mümkün değildir. Örneğin AKP Şırnak'ta kazanıp Hakkari'de DEM'i zorlarken sözde demokrasi havarisi Menderes'in CHP üstünlüğünü kırmak için, 1954 yılında İnönü'nün memleketi Malatya'dan ayırıp il yaptığı ve AKP'nin yüzde 60'lar civarında oy aldığı Adıyaman'da kaybetti.

AKP Adıyaman'da kaybetti ama Kırıkkale'de Kastamonu'da rahat kazanan CHP, 6 Şubat 2023 depremlerinden sonra AKP tarafından üvey evlat muamelesi yapılan Malatya'da kazanamadı. Çelişkili örnekler ayrı bir yazı konusu olacak kadar çoktur.

Cumhuriyet Halk Partisi birinci parti olmakla birlikte olası bir genel seçimde iktidar olması kesin değil. Zira Karadeniz, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun çoğu seçim bölgesinde oyu halen çok düşük. AKP ilk defa ikinci sırada kalsa da iktidarı kaybetti demek mümkün değil zira hâlâ çoğu yerde çok güçlü. Seçimin yükselen yıldızı Yeniden Refah ise ayrı bir yazı konusudur.

Her şeyden önce bunun parti ve liderlerin öne çıktığı genel seçim değil, adayların öne çıktığı yerel seçim olduğunu dikkate almak gerekir. Dikkat çeken hususlardan biri katılımın düşük olduğu ve bunun sonucu olarak sandığa gitmeyen veya gidip de geçersiz oy veren 15 milyonluk bir seçmen kitlesinin olduğudur. CHP'nin 17 milyon AKP'nin ise 16 milyon küsur oy aldığı dikkate alındığında ortada tercihle beraber bir çekimserlik olduğu aşikâr.

Bize göre sonuç kesin galibiyet ya da kesin mağlubiyet değil. Ancak sonuç şunu gösterdi ki futbol takımı tutar gibi parti tutan ve kesin inançlı sandığımız seçmen icap ettiğinde tercihlerini değiştirebiliyormuş ve bu gelecek açısından umut verici bir değişiklik.

Bundan sonra muhalefete daha doğrusu Cumhuriyet Halk Partisi'ne düşen halkın bize umut ol, alternatif ol, yol aç talebine uymak, doğru politikalar uygulamak ve hataya düşmemektir. Bu sonuçlar Ulu Önder **Gazi Mustafa Kemal Atatürk**'ün Türk milletine hedef gösterdiği muasır medeniyet yerine yüzünü orta doğuya, hamasetten ibaret Osmanlıcılığa, ümmetin umurunda olmayan ümmetçiliğe yönelenlere bir cevap olmuştur.

Yerel seçimlerde gördük ki belediye başkanı adaylarından ziyade **Erdoğan** ön plana çıkarılmakla kalmadı bizzat sahaya indi ve hatta son iki günü İstanbul'da geçirdi. Görenleri yahu **Erdoğan** buranın da mı belediye başkanlığına aday olmuş dedirtir şekilde caddeler meydanlar ve neredeyse tüm reklam alanları **Erdoğan**'ın fotoğraflarıyla donatıldı.

İşin özü bu seçimin kaybedeni; iş lafa gelince haktan bahsetmeyi ihmal etmeyen ama parti lideri olarak değil, görev ve yetkisini kötüye kullanarak, cumhurbaşkanı olarak hareket edip devletin tüm imkanlarını partisi ve kendisi için seferber eden, kamu kaynaklarını hoyratça harcayan, hatta *"belediye başkanlığını biz kazanmazsak hizmet olmaz"* diyerek vatandaşları tehdit eden Bay **Tayyip** daha doğrusu Erdoğanizmdir! ◀

1. <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/tanil-bora-erdoganizm-yukseliyor-660310>

RAHİME CURA

KAPAK

Siyasette kadınlar da var!

31 Mart seçim sonuçları Türkiye'nin demokrasi ve özgürlük mücadelesinin önemli dönüm noktalarından biri oldu. 47 yıl sonra ana muhalefet partisi CHP, sandıktan birinci parti olarak çıktı. 22 yıldır iktidarda olan AKP, devletin bütün imkanlarını kullanarak seçim çalışması yürüttü. Halk, bu sefer iktidarı tercih etmedi.

Bu seçimlerde Türkiye siyasi tarihinde ilkler yaşandı. İlk defa beşi büyükşehir olmak üzere 11 il ve 61 ilçenin belediye başkanı kadın. Bu rakamlar kadınların siyaset yapması için önemli bir adımdır ama yeterli değildir. 1930 yılında kadınlar belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkını kazandılar. Aradan geçen 94 yılda pek bir ilerleme kaydedilemedi.

Kadın siyasetçi olmak bir dizi zorluğu beraberinde getirir. Toplumsal değişimin olması için siyasete kadın eli değmelidir. Yönetimde "ben de varım" diyen kadınlar ilk başta erkek egemen siyaset sistemiyle mücadele etmelidir. Seçilen kadın belediye başkanları bu açıdan önemlidir.

11 il kadın belediye başkanının beşi CHP, beşi DEM Parti biri ise AKP'den seçildi. AKP Gaziantep belediye başkanı **Fatma Şahin** iki dönemdir başkanlığı devam ettiriyor. CHP'li isimlere baktığımızda Aydın Belediye Başkanı'nın yanına dört tane daha il kadın belediye başkanı katıldı. Başarılı olan Aydın belediyesi rol model oldu ve kadınların da

seçilebileceğini kendi partisine kanıtladı.

Burcu Köksal, zor bir ili, Afyonkarahisar'ı CHP'ye kazandırdı. İlk defa bu ile kadın belediye başkanı seçilen **Burcu Köksal**, yine kadın bir valiyle çalışacak. Bir ilde iki kadın yöneticinin nasıl değişimler yaşatacağını merakla izleyeceğiz. **Burcu Köksal** seçim çalışması sürdürürken "Seçildiğimde belediye kapıları HÜDAPAR ve DEM Parti dışında bütün partilere açık olacak," sözleriyle çok tartışıldı. **Özel** ve **İmamoğlu**'nun sert çıkışlarına rağmen çalışmaya devam etti ve kazandı. Seçim gecesi kutlamalarda *Andımız*'ı okuyarak, bu tavrını devam ettireceğini kanıtladı. Erkeklerin tehditlerine boyun eğmedi, kendi doğrusunu sürdürdü.

DEM Parti'nin beş il belediye başkanı kadın. Aldığı diğer illere oranladığımız zaman yüksek bir oran. Ama DEM Parti zihniyetini bildiğimiz için bu oran bizi aldatmasın. Bu zihniyet kadını sadece görüntü olarak kullanıyor. Batı seçmenin gözünü boyamak için bu isimleri ön plana çıkardılar. Bu kadın belediye başkanlarının "Cumhuriyet sayesinde bu koltukta oturuyorum" dediğini duymadım. Seçim sonrası 3 Nisan günü Belediyeler Yasası'nın kabulünün 94. yıl dönümüydü. DEM Partili kadın belediye başkanlarının sosyal medya hesaplarını inceledim ve şaşırmadım. Ne **Atatürk**'ten ne de bu yasadaki bahsetmişler. Yani dertleri kadın hakları, kadınların

temsili falan değil.

Rol model kadın siyasetçi

Kadın olmak siyasette erkeklerden farklı sorumlulukları da getiriyor. Hata yapmadan yol almak ve yaptığın işin en iyisini yaparak diğer kadınlara rol model olmak zorundasın. Bunun en güzel örneğini Üsküdar Belediye Başkanı seçilen **Sinem Dedetaş**'ta görüyoruz.

Sinem Dedetaş, kadınların az çalıştığı bir alanda gemi inşaatı mühendisi olarak çalışma hayatına başlıyor. Aynı zamanda kendi meslek odasında çalışmalarını sürdürüyor. Oda başkanırken Haliç Tersanesi'nin özelleştirilip, alışveriş merkezi yapılmasına karşı sesini yükseltiyor. Haliç Tersanesi'ne oda başkanı olarak giremiyor. 2019 yılında belediyenin muhalefet partisine geçmesiyle birlikte Şehir Hatları Genel Müdürlüğü görevini üstleniyor. 5 yıllık dönemde büyük başarılarla imza atıyor. İki milyon borçla aldığı Şehir Hatları'nı 276 milyon kâra geçiriyor.

Haliç Tersanesi'ni tekrar kullanıma açıyor. Haliç Tersanesi'ni dünyanın yaşayan ve üreten en eski tersanesi konumuna getiriyor. Şehir Hatları'nın ilk kadın genel müdürü olarak; kadın gemici, yağcı ve kaptanlara Şehir Hatları tarihinde ilk kez çalışma olanağı sağlayarak, kadın istihdamını yüzde 295 oranında artırıyor. Kadınların erkek işi olarak görülen mesleklerde de başarılı olabileceğini kanıtlıyor.

Bu başarısı siyasette de devam ediyor. 30 yıldır muhalefetin

kazanamadığı Üsküdar ilçesinde halka ulaşmayı başarıyor. **Recep Tayyip Erdoğan**, kendi oturduğu, oy kullandığı Üsküdar ilçesinde seçimi kaybediyor. İş hayatındaki örnek çalışmasını, siyaset alanında da devam ettirmesini bekliyoruz.

Toplumsal dönüşümün başlangıcı

2019 yılında dört kadın il belediye başkanı varken 2024 yılında bu sayı on bire yükseldi. Ama yine de 81 ilde 11 il oldukça düşük bir oran. Yüzde 10'lardaki bu başarıya sevinmememiz gerekiyor.

Türk kadınının toplumdaki rolünü iyi bilen **Atatürk**, dünyanın birçok ülkesinden önce kadınlara seçme ve seçilme hakkı verdi. Türk kadınlarından daha sonra bu hakkı alan diğer kadınlar siyasette daha aktifler. Avrupa ülkelerinin parlamantolarına baktığımızda bunu görüyoruz.

2024 seçimleri siyasette hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını gösterdi. Seçilen genç adaylar da bunun bir göstergesi. Eski kalıplarla yapılan, kadını yok sayan siyaset kaybetmeye mahkum.

Bu dönüşümün en önemli taşıyıcısı da kadınlar olacak. Kadın eli değen belediyeler, örnek belediyeler olmalı. Toplumun her alanında olduğu gibi siyasette de kadınlar ön plana çıkmalı. **Atatürk**, eşit temsil hakkını kadının gücünü gördüğü için verdi. Bizler de ona layık olmalıyız. ◀

ERKAN KARAARSLAN

KAPAK

AKP'nin kabile düzeni yıkıldı Türkiye özgürleşti!

AKP'nin çöküşü başlamıştır

31 Mart seçimleriyle ortaya çıkan sonuç AKP açısından bir "bozgun" değil, çok öncesinden başlayan ve artık geri dönüşü mümkün olmayan bir "yıkım" sürecinin aleni biçimde ortaya çıkmasıdır.

AKP bürokrasisi ve medyası bu yıkımı "ekonomik sorunlar" ya da "AKP teşkilatlarında artan kibir" gibi içsel nedenlerle açıklamaya çalışsa da ortaya çıkan sonucun sebebi çok daha derinlerde. En son söyleyeceğimi şimdiden yazayım: AKP, "AKP olduğu için" kaybetti!

İslamcı bir parti olarak AKP'nin artık Türk milletine düşman bir yapıda olduğu, Atatürk ve Cumhuriyet'le hesaplaşma hırsının iktidarı doğal olarak bu noktaya getirdiği; gelinen noktanın Türk milleti tarafından "kabul edilemez" olduğu gerçeği artık saklanamayacak biçimde açığa çıkmıştır.

Bundan önceki seçimlerde alınan "başarılı" sonuçlar, AKP'nin Türk milletine yabancı olduğu gerçeğini bir süreliğine örtse bile, geldiğimiz noktadaki seçim sonuçları "iktidar programının" gerçekleşmeyecek bir hayalden ibaret olduğunu gösteriyor.

Yeni seçmen AKP'ye oy vermiyor

AKP, 2002 seçimleriyle iktidara geldiğinde Türkiye'de yaklaşık 41

milyon seçmen bulunuyordu ve yine yaklaşık olarak bu seçmenin 11 milyonu AKP'ye oy vermişti.

Aradan geçen 22 senenin ardından Türkiye'deki seçmen sayısı 20 milyon artarak 61 milyona ulaşmış durumda. Ancak AKP'nin aldığı oy gelinen noktada 16 milyonla sınırlı kaldı.

Bu sayılar, İslamcı bir iktidarın her şeyi yapabilecek kadar "muktedir" gibi görünse bile, yeni seçmen kazanamadığının basit bir göstergesi. Türkiye'nin geleceğini temsil eden yeni nesil, AKP'ye oy vermeyi reddediyor.

Seçmen sayısı artıyor ancak AKP'nin oyları artmıyor.

İslamcılık başarısızlığa mahkum

"En az üç çocuk yaparak" topluma kök salmaya çalışan politika iflas etmiş durumda. İktidar, Türkiye'yi nüfusun "yavaşlayarak arttığı" bir ülke konumuna getirdi. AKP'li aileler kendi çocuklarını bile "dava" ya ikna edemiyorlar.

"Aileden gelen siyasi miras olarak AKP'liliğin devamlılığı" iktidarın kodaman çevresiyle sınırlı kaldı. Çok daha geniş bir çevreyi temsil eden ve bir "arka bahçe" projesi olan İmam Hatip okullarında ise siyasi geleneğin devamlılığı sağlanamadı.

İmam Hatipler toplumu dönüştürme amacının en önemli aracı olarak tasarlanmasına rağmen

bu okullarda bile istenilen düzeyde bir "kindar ve dindar" gençlik yaratılamadı.

Bir "kültürel hegemonya" kurarak toplumu dönüştürme düşüncesi ise gerçekleşmeyen bir düşünceden ibaret kaldı.

İktidar açısından başarısızlık olan bu durum "iradi" bir sonuç değil; Cumhuriyet sosyolojisi böyle bir amacın toplumda yaygınlaşmasına engel oluyor.

AKP'nin büyükşehirlerde artık sürekli olarak kaybetmesi de Cumhuriyet sosyolojisinin bu bölgelerde çok daha fazla kök salmasından kaynaklanıyor.

AKP'nin büyükşehirleri kaybetmesi sosyolojik bir sonuç

Geçtiğimiz yerel seçimlerde iktidarın kaybettiği büyükşehirlerde Denizli, Bursa, Balıkesir ve Manisa gibi illerin de eklenmesiyle birlikte CHP, toplamda 14 büyükşehir belediyesi, 21 il belediyesinde seçimi kazanmış oldu.

AKP ise ancak 12 büyükşehir belediyesi ve 12 il belediyesi kazanabildi.

Ancak bu rakamlar "farkı" yeterince ortaya koymuyor. Örneğin nüfus açısından bakıldığında Türkiye nüfusunun %60'ından fazlası CHP'li belediyeler tarafından yönetilecek.

Sanayi açısından ise oran çok daha çarpıcı; milli gelirin %73'ü

CHP'li belediyelerin kazandığı illerde üretiliyor.

Ticaretin ve sanayinin geliştiği, kentleşmenin sonucu olarak ulusal bilincin arttığı, hemşehriciliğin giderek önemini kaybettiği ve dinsel yapıların etkinliğini kaybettiği yerlerde AKP, tabanını hızla yitiriyor.

Türkiye'nin en kalabalık nüfusa sahip ilk 100 ilçesinin 58'inde CHP 35'inde AKP kazanmış durumda.

AKP'nin kaleleri yıkılıyor, Türkiye özgürleşiyor!

Seçim haritasına bakıldığında Türkiye kesin sınırlarla ayrılmış gibi görünse bile, ilçe merkezli dağılım haritasına bakıldığında AKP'nin kalesi gibi görünen bölgelerin bile artık homojen olmadığı ve bu kalelerde "büyük gediklerin" açıldığı görülebiliyor. AKP'nin kazandığı Gaziantep'in merkez ilçesi olan ve nüfus itibarıyla Türkiye'nin en kalabalık 6. ilçesi Şehitkamil'de CHP seçimleri kazandı.

Bir tarafı kırmızı, diğer tarafı da sarı ve mor renge boyanmış bir Türkiye siyasi haritası artık geçerliliğini yitirmiş durumda. "En koyu" AKP'li gibi görünen illerde bile AKP'nin önemli belediyeleri kaybetmesi, bölgesel dayanışma üzerinden örgütlenen AKP stratejisinin artık işe yaramadığını gösteriyor.

İktidarın "Anadolu ihtilali" olarak nitelediği oy yoğunlaşması

Seçimlerde AKP (2002-2024)

	Seçim	Toplam Seçmen	AKP'nin Oy Sayısı	AKP'nin Oy Oranı
Genel Seçimler	3 Kasım 2002	41.291.568	10.808.229	%34.28
	22 Temmuz 2007	42.571.284	16.198.597	%46.58
	12 Haziran 2011	50.237.343	21.399.082	%49.83
	7 Haziran 2015	53.741.838	18.867.411	%40.87
	1 Kasım 2015	54.049.940	23.681.926	%49.50
	24 Haziran 2018	59.367.469	20.559.732	%42.56
	14 Mayıs 2023	60.721.745	18.586.137	%35.62
Yerel Seçimler	28 Mart 2004	43.552.931	13.447.287	%41.7
	29 Mart 2009	48.049.446	15.353.553	%38.40
	30 Mart 2014	52.632.047	19.469.840	%43.40
	31 Mart 2019	57.087.743	19.766.640	%43.41
	31 Mart 2024	61.441.882	16.339.771	%35.48

Kazanılan Belediye Başkanlık Sayıları

Parti	Büyükşehir	İl	İlçe	Belde
CHP	14	21	337	48
AKP	12	12	356	125
DEM	3	7	65	7
İyi Parti	-	1	17	4
MHP	-	8	122	54
YRP	1	1	24	19
BBP	-	1	14	6

Üstte: Geçtiğimiz yerel seçimlerde iktidarın kaybettiği büyükşehirli Denizli, Bursa, Balıkesir ve Manisa gibi illerin de eklenmesiyle birlikte CHP toplamda 14 büyükşehir belediyesi, 21 il belediyesinde seçimi kazanmış oldu. AKP ise ancak 12 büyükşehir belediyesi ve 12 il belediyesi kazanabildi. Nüfus açısından bakıldığında Türkiye nüfusunun %60'ından fazlası CHP'li belediyeler tarafından yönetilecek.

Üstte Solda: AKP 2002 seçimleriyle iktidara geldiğinde Türkiye'de yaklaşık 41 milyon seçmen bulunuyordu ve yaklaşık olarak bu seçmenin 11 milyonu AKP'ye oy vermişti. 22 senenin ardından Türkiye'deki seçmen sayısı 20 milyon artarak 61 milyona ulaşmış durumda. Ancak AKP'nin aldığı oy 16 milyonla sınırlı kaldı. Türkiye'nin geleceğini temsil eden yeni nesli AKP'ye oy vermeyi reddediyor. Seçmen sayısı artıyor ancak AKP'nin oyları artmıyor.

ise seçmen sayısının düşük olduğu yerlerle sınırlı kaldı. Siirt'in Tello, Yalova'nın Termal, Ordu'nun Kumru, Trabzon'un Hayrat, Rize'nin İyidere ve Güneysu ve Elazığ'ın Arıcak ilçelerinde %70'lere varan oy oranları görülse bile, böylesine farklı sonuçların alınabildiği seçim bölgesi sayıları son derece azaldı. "Tulum çıkarılan" seçmen bölgelerindeki seçmen sayısının toplamı hayli düşük kalıyor.

AKP'nin kazandığı büyükşehirlerdeki oy oranlarına bakıldığında ise bu durum daha çarpıcı biçimde ortaya çıkıyor.

İktidar çok güçlü gibi görüldüğü Rize'de %54,71, Trabzon'da %51,49 ve Erzurum'da %50,45 oy alabildi. Geçtiğimiz seçimlerle kıyaslandığında buralarda büyük bir oy kaybı söz konusu. AKP'nin doğal coğrafyası olarak nitelenebilecek bu illerde %50 oyun üzerine güçlülükle çıkılması, Türkiye'deki genel siyasi atmosferin buralarda da etkili olduğunu gösteriyor.

İslamcılık kaybetti, Atatürk Cumhuriyeti kazandı!

"Genel siyasi atmosfer" diyerek kastettiğim şey ise AKP'nin Türk milletine yabancı bir siyasi hareket

olması ve topluma dayattığı bu anlayışın Cumhuriyet sosyolojisi tarafından kabul görmemesi.

İktidar seçimleri kibir ve güç zehirlenmesi sonucunda kaybetmiş değil. Böylesi bir gerekçenin altında bile AKP'yi istediği her şeyi yapabilecek kadar güçlü gören bir zihniyet var ve aslında "gerçek kibir" tam da bu şekilde düşünmek.

Savaşlardan çıkararak kurulmuş yüzyıllık Atatürk Cumhuriyeti'nin ancak dış destekle var olabilen bir siyasi proje karşısında ayakta duramayacağını düşünmekten daha büyük bir "güç zehirlenmesi" olabilir mi?

"Türkiye Yüzyılı" olarak sunulmak istenen köksüz bir senaryonun figüranı olarak görülen Türk milletinin, kurucusu Atatürk'ten vazgeçeceğini düşünmek, "reis"lerini "kurtarıcı" gibi gösterip Atatürk'le kıyaslamak en büyük kibir değil mi?

Ekonomik kriz, kabile ekonomisinin doğal sonucudur

AKP ekonomik bir zafiyet sonucunda kaybetmedi; saraya yakın kabile fertlerini zenginleştiren ve halkı yoksul bırakan bir kabile ekonomisinin bizzat yaratıcısı olduğu için

kaybetti.

Türk milliyetçiliğini ayaklar altına almakla övünen, Türkiye'yi uluslararası bir göç üssüne dönüştürerek Türksüzleştirmeye dayalı bir demografik projenin uygulayıcısı olduğu için elindeki gücü yitirdi.

Laikliği büyük ölçüde özümsemiş bir ulusu, ne olduğu belirsiz bir Şeriat ülkesine dönüştürmeye çalışmak ve özgürlüklerin yok edildiği otoriter rejimlere meyletmek, Cumhuriyet'in nimetlerine her gün tanıklık eden bir halk için kabul edilebilir bir şey midir?

İktidar açısından Türk milletinin yoksullaştırılması da millet olma özelliklerinin yok edilmeye çalışılması da bir zorunluluktur. AKP, İslamcılığı hedeflediği için ve bunun için de ekonomik anlamda iktidara bağımlı olmayan orta sınıfların yok edilmesi gerektiği için böylesi bir yola girdi. Bu tercih AKP açısından "hata" değildir, bilerek ve isteyerek yapılmak istenen bir toplumsal dönüşümün doğal sonucudur.

Kısacası AKP, "AKP gibi davranmak zorunda olduğu için" kaybetmiştir. İktidar açısından farklı bir yola girmek mümkün değildir.

Kendilerine "tebliğci" diyerek

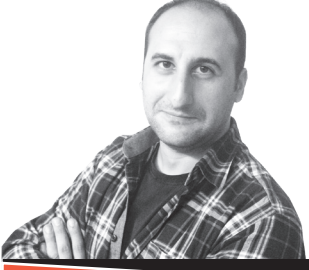
eğlence yerlerini dolaşan bir takım kişilere benzer biçimde, iktidar da tüm ülkeye kabilenin işleyişini tebliğ etmeye çalışmış; bürokratından, medya mensubuna, sporcusundan sosyal medya trolüne kadar tüm ülkenin bu işleyişini hazmetmesini istemiştir.

Gelinen noktada Tarık Buğra'nın "Firavun İmanı"nda anlattığına benzer biçimde toplum AKP'li olanlar ve olmayanlar şeklinde ikiye ayrılmıştır. Sonuç ise iktidar mensuplarının artık kendi ittifakları içinde bile bir nefret objesi olarak görülmesidir.

Ankara, Kastamonu, Afyon ve Nevşehir gibi illerde AKP'nin ortağı olan MHP seçmeninin bile AKP adaylarına karşı en güçlü görünen muhalif adayları desteklemesi böyle bir "toplumsal yarılmanın" neticesidir.

AKP'nin "iyi" olduğu söylenen adayları da "kötü adaylarla" birlikte kaybetmiştir. AKP'nin siyaset üretememesi, "kuruluş ayarlarından uzaklaşması" gibi açıklamalar, iktidarın çürüdüğü ve yok olacağı gerçeğini görmekten uzaktır.

Seçim sonucu geçici bir yenilgi değildir; AKP artık yolun sonuna gelmiştir. Türk milleti 31 Mart'ta önemli bir adım atmıştır. Devamı gelecektir. ◀

OZAN PEKGÖZ

KAPAK

Muhafazakâr oylar efsanesi çöktü

CHP, muhafazakâr oyları alabildi mi?

2024 Yerel Seçimleri, siyasetin dinamiklerini baştan aşağı değiştirmiş görünüyor. Ezber bozucu bazı temel sonuçlar ortaya çıktı ve çok sayıda tarihi ilkler yaşandı. Öncelikle AKP'nin, yaşadığı bu hezimetin ardından belini nasıl doğrultacağı merak konusu. CHP'nin zaferi ise, katılım oranının düşmesine rağmen elde edildi. Oysa, 22 yıldır seçimlerde alışık olduğumuz kural, katılımın muhalefete yarıyor olduğuydu. Bu defa öyle olmadı.

2019'daki yerel seçimlerde 13 milyon 200 bin seviyesinde görünen CHP oyları, 4 milyon 200 bin artarak 2024'te 17 milyon 400 bin seviyesini buldu. İki yerel seçim arasında sisteme 4,5 milyon yeni seçmen kaydedilmesine rağmen katılım oranının %85,6'dan 78,11'e düştüğünü görüyoruz. Bu da toplamda 300 bin ekşiğe işaret eder.

AKP ve CHP, Türkiye'de aralarında oy geçişkenliğinin en düşük seviyede yaşandığı (belki yok denecek kadar) iki parti. Demek ki AKP, muhafazakâr seçmenini sandığa çekememiş. Fakat rakamlara bakınca adeta CHP'ye boca edilmiş bir 4,5 milyon oy duruyor. Tabi ki bu rakam, homojen değildir. Ama kesin olan, CHP'nin öğrenilmiş çaresizliği olan %25'i aşır %38'e oturmuş olması.

Peki, CHP bu fazladan %13'lük dilimi nereden aldı?

Atatürkçülerden, solculardan, demokratlardan mı? Yoksa muhafazakâr, mütedeyyin, sağcı kesimlerden mi? Az önce de belirttiğimiz gibi, AKP ile CHP arasındaki oy geçişkenliği, kutuplaşmış Türkiye gerçeğinde hiçbir anlam ifade etmiyor. Yani bu 4,5 milyona AKP'den gelip katılanlar, ihmal edilebilir düzeydedir. CHP'nin oy artışının önemli bir kaynağı, milliyetçiler. 10 ay önce %25'e varan milliyetçi oylar, kısmen CHP'de. Bir de kayıtlı yeni seçmen var. Muhafazakâr AKP'nin yeni nesilde bir karşılığı olmadığı herkesçe malum.

Ama CHP'nin muhafazakâr seçmenin oyunu alması tartışması, yeni bir tartışma değil. Hatta bir görüşe göre, **Kılıçdaroğlu**'nun İslamcı partileri 6'lı Masa'ya oturtması geç olsa da meyvesini veriyor. **Kılıçdaroğlu**'nun attığı tohumlar yeşerip büyümeye, meyve vermeye başlıyor.

Gerçekten böyle mi?

Kendinden utanan CHP

AKP'nin iktidara geldiği 2002 ile birlikte kamuoyuna akademik soslu safsatalar ve uydurma bir tarih pompalanır oldu. Anlattıkları yeni bir şey yoktu. Bilindik karşıdevrimci komplo teorileri AKP ile güncellenip çok daha yaygın bir medya ağıyla dile getiriliyordu. Belli bir sol kesimin, liberallerin ve tabi ki İslamcılarının dört elle sarıldığı bu yalan rüzgârına göre

AKP, CHP'nin -aslında **Atatürk**'ün ve Cumhuriyet'in- 80 yıllık birikmiş zulmüne tepki olarak doğmuştu.

Kurtuluş Savaşı'ndan itibaren CHP bir dizi günahlar atfedilerek mahkum ediliyor, muhafazakâr-sağ kesim ise kronik mağdur rolü teklif edilerek adeta şımartılıyordu. Siyasal İslamcılar, CHP'nin olmayan suçları kabul etmesini istiyordu. CHP dini yasaklamış, zorla kadınların başını açmış, şapka takmayan masum insanları idam ettirmiş, camileri ahır yapmış, halkı ezmiş, kültürünü bile aşağılamış... Katliam dahil, daha nice yalanlar...

Aslında AKP'yi iktidara taşıyan seçmen kitlesi, fanatik köktencilere ziyade ANAP bakiyesi ılımlı merkez sağ kitleydi. Ama CHP, ilk 27 yılı saymazsak, çok partili dönemin 50 yılı boyunca hiç tek başına iktidar olmadı. CHP'nin bu dönemde iktidarda kalma süresi de 10 yılı bulmuyor. Aslında CHP, 12 Eylül darbesinden ötürü bir 11 yıl kadar da kapalıydı. Dolayısıyla kimsenin hatırlamadığı dönemlere dair efsaneleri ve uydurmaları dolaşımında tutmak AKP için hep kolaydı.

İslamcılarının ilk defa tek başına iktidarı ve AKP propagandası karşısında CHP'nin ilk dönem tepkisi, anlamsız ve garip bir mahcubiyetti. Bu mahcubiyetin sembol olayı, Genel Başkan **Deniz Baykal**'ın bizzat çarşafa rozet takmasıydı. CHP, tabansız yalanları zımnen kabulleniyor ama üstüne

bir özeleştirisi getirmediği için üstüne bir de kibirli ve üstten bakan oluyordu. Bu da ılımlı merkez sağı CHP'den daha da uzaklaştırıyordu.

Kılıçdaroğlu'nun CHP'ye giydirdiği deli gömleği

Özeleştirisi ihtiyacını (!) karşılayan isim, **Kemal Kılıçdaroğlu** oldu. Zira **Kılıçdaroğlu**'nun kendisi, **Atatürk**'ün ve Cumhuriyet'in antidemokratik ve tepeden inmece sayıldığı çarpık tarih anlayışına kaynaklık eden çevreden geliyordu. TESEV gibi bir kuruluşun da kurucu üyesiydi. Böyle bir kafanın oy arttırmak için CHP'ye giydireceği deli gömleği belliydi.

Kılıçdaroğlu'nun yıllarca ağzında gevelediği "*farklı kesimlere ulaşma*", "*toplumun her kesimini kucaklama*", "*Herkes için CHP*" olma programı, en sonunda "*Helalleşme*" adını verdiği bir yaltaklanma projesine dönüştü. **Kılıçdaroğlu**'na göre Cumhuriyet'i kuran parti, tüm Cumhuriyet düşmanlarına yanaşmalı, bunlardan helallik almalı, hatta mümkün olduğu kadar onlara benzemeliydi. Çünkü muhafazakâr kitleler, bu kesimlerin ağzına bakıyordu. CHP, başka türlü iktidar olamazdı. Bu yüzden Genel Başkan olarak son yılları, tarikat ve cemaatlere mavi boncuk dağıtmakla ve İslamcı partilerle işbirliği yapmakla geçti.

İslamcı partiler illüzyonu

2023 Genel Seçimleri ve Cumhurbaşkanlığı Seçimi

yaklaşırken **Kılıçdaroğlu** CHP'si, 6'lı Masa'daki dört İslamcı parti üzerinden ikili bir strateji yürüttü. **Ahmet Davutoğlu**'nun Gelecek Partisi, **Ali Babacan**'ın DEVA Partisi, **Temel Karamollağlu**'nun Saadet Partisi ve **Gültekin Uysal**'ın Demokrat Partisi'nden beklenen, AKP'nin elindeki muhafazakâr kitleleri CHP'ye yönlendirmektir.

Bir yandan AKP'yi eritip CHP listelerinden meclise girecekler, bir yandan da muhafazakâr kitleleri yönlendirerek **Kemal Kılıçdaroğlu**'nu Cumhurbaşkanı yapacaklardı.

Kılıçdaroğlu, muhafazakârların attığı oltaya kefal gibi atlayacağından o kadar emindi ki sırf onlara hitap eder diye 6'lı Masa'nın Anayasa mutabakat metninde 1921 Anayasası'na atıf koymuştu. Kılıçdaroğlu, hızını alamayıp eski CHP milletvekili arkadaşına şecere hazırlatıp el altından "Seyitlik" propagandasına bile girişti.

Sonunda 14 Mayıs geldi çattı ve ak koyun, kara koyun belli oldu. *Türk Solu*'nun 29 Mayıs tarihli seçim değerlendirmesi sayısında **Kaya Ataberk**'in analizi, acı gerçeği ortaya seriyordu. Bu dört parti, tam 39 adayını CHP listelerinden TBMM'ye taşımıştı. Fakat milletvekili çıkarttıkları illerde 2018 Genel Seçimleriyle kıyaslama yapılıncaya CHP'ye pek bir faydaları dokunmadığı, hatta bazı illerde zarar bile verdikleri ortaya çıkıyordu.

DEVA, Gelecek ve DP'nin 2023 seçimlerinde CHP'ye toplam katkısı %0,69 seviyesindeydi. Saadet'in ise 2018'de %1,35'lik bir oyu vardı. Saadet seçmeninin en fazla bu oranda elinin altı oka gittiği farz edilebilir. O da herhalde kendi 5 milletvekillerinin yüzü hürmetine. Sonuç olarak AKP muhafazakâr seçmeni, 2023'te CHP'nin menüsündeki muhafazakâr **Davutoğlu**'na, **Babacan**'a ve **Uysal**'a teveccüh etmemişti. Saadet'i de ekleyince taş çatlasa %2,04'lük bir katkı ortaya çıkıyordu. **Davutoğlu**'nun halasını bile CHP'ye oy vermeye ikna edemediği düşünüldüğünde bu 2,04'lük payın Cumhurbaşkanlığı 1. ve 2. tur seçimlerine ne kadar

2024 Yerel Seçimleri'ne Kılıçdaroğlu'nun medet umduğu dört İslamcı parti de kendi adaylarıyla kendi adlarına katıldı. 2023'te CHP'nin koynunda gerçek çaplarını gizleyen partiler, kendilerini kanıtlamak için kendine has dengeleri olan mahalli idareler seçiminde boy gösterecekti. Hepsi de boylarının ölçüsünü aldı.

Muhafazakâr partilerin oy oranları	
Saadet Partisi	%1,30
Demokrat Parti	%0,34
Deva Partisi	%0,43
Gelecek Partisi	%0,07

yansıdığı ayrı bir tartışma halini alıyor.

Çıplak gerçeğe rağmen **Babacan** ve **Davutoğlu**, ilk günden yapılan eleştirileri, kaynağı belirsiz bir özgüvenle reddetmeyi tercih etti. Onların milletvekilleri helal yoldan TBMM'ye girmişti ve kimseye bir borçları yoktu. Bu tartışmanın sonlanması için 10 ay beklemek gerekecekti. 2024 Yerel Seçimleri, **Kılıçdaroğlu**'nun muhalefetin sırtına yük ettiği İslamcı partilerin illüzyonunu darmadağın etmiştir.

2024 seçimleri, 2023'ün sağlaması

2024 Yerel Seçimleri'ne **Kılıçdaroğlu**'nun medet umduğu dört İslamcı parti de kendi adaylarıyla kendi adlarına katıldı. 2023'te CHP'nin koynunda gerçek çaplarını gizleyen partiler, kendilerini kanıtlamak için kendine has dengeleri olan mahalli idareler seçiminde boy gösterecekti. Hepsi de boylarının ölçüsünü aldı.

Saadet Partisi, 561 bin oyla %1,30'luk bir oran elde etti. Bu, 2018 Genel Seçimleri'ndeki 1,35'e oldukça yakın bir oran. Oysa 2019 Yerel Seçimleri'nde bu partinin oyu 1 milyon 312 bin ile %3'e yakındı. Bu dört partinin en irisi Saadet, belli ki bir süredir kendi içinden ayrılmış Yeniden Refah'a, belki kısmen de AKP'ye kan kaybediyor.

Gültekin Uysal'ın DP'si, İl Genel Meclislerinde 146 bin oy topladı ve %0,34'lük bir oran elde etti. Fakat DP'nin 2019'daki oranı %0,88. Yani DP, şu halde rüyasında göreceği 3 milletvekili için yatıp

kalkıp **Kılıçdaroğlu**'na dua etsin.

Ali Babacan'ın DEVA'sı, ilk defa girdiği seçimde aldığı 188 bin oyla %0,43'lük bir orana erişti. Elde ettikleri tek belediye, Adıyaman'ın Çelikhane ilçesi. Oranın oylarını da zaten her seçimde yüzde yüze yakın İslamcı partiler topluyor. Düşünün, adamların gerçek gücü bundan ibaret. Ama Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde tam 15 milletvekili ile temsil ediliyorlar ve utanmadan da bunun "helal" olduğunu söylüyorlar.

Seçimin yıldızı ise Küçük Enişte'nin Gelecek Partisi. Gelecek Partisi'nin adaylarıyla topladığı oy, 34 bin. Bu haliyle %0,07 alıp Vatan Partisi'nin bile gerisinde kalmışlar. İl Genel Meclisleri'nde ise 51 bin oy toplayıp 0,11'lik orana ulaşmışlar. **Ahmet Davutoğlu**, kendi memleketi Konya Taşkent'te bile aday bazında %8,89, belediye meclisinde %9,61'i anca görebilmiş.

DEVA, Gelecek ve DP'nin 2024 Yerel Seçimleri'nde eriştiği pasta, taş çatlasa 0,88'i geçmiyor. Adaylara verilen oylarda ise %0,59. Böylece 2023 Genel Seçimleri'ndeki %0,69, doğrulanmış oluyor.

Muhafazakâr oylar efsanesi

CHP'ye AKP'den gelecek oyun kanlı canlı örneği, belki 2019'da yenilenen İstanbul seçiminde aranabilir. İlk seçimde, **İmamoğlu** ve **Yıldırım**'ın dışında kalan oylar 221 bindi. İkinci seçimde hem katılımda 200 bin artış

görünüyordu, hem **İmamoğlu**'nun oyları 600 bin artıp **Yıldırım**'ın oyları 220 bin kadar düşüyordu. Bu halde 400 ilâ 600 bin oyun AKP'den CHP'ye geçtiği iddia edilebilir.

Fakat ortada bir de katılım sağlamayanların 1,5 milyonluk rezervi söz konusuydu. Dolayısıyla yenilenen seçimde **Binali Yıldırım**'dan eksilen 220 bin oyun yığınlık getirip sandıktan uzak durması ve buna mukabil 31 Mart'ta sandığa gitmemiş 600 bin İstanbul'unun 23 Haziran'da **İmamoğlu**'na oy atmış olması çok daha olanaklı bir durum.

Peki 2024 Yerel Seçimleri'nde hiç anlamlı bir AKP seçmen kitlesi, hatırı sayılır hacimde muhafazakâr ve İslamcı, CHP'ye oy vermemiş midir?

Muhafazakâr da olsa hiç kimse orijinali varken taklidine gitmez. Bu, öz has hakiki AKP'cilik numarası çeviren DEVA ve Gelecek için de geçerli, sahte muhafazakârlık pozlarına yatan bir CHP için de geçerli.

Kimliğini ve tarihini sahiplenen, ona buna yaltaklanmayan bir CHP'nin, herkesi aptal yerine koyan "Helalleşme" budalası bir CHP'den daha fazla saygı göreceği kesindir. Belki o zaman bir miktar muhafazakâr oy bile çeker.

Bunun dışında, haritanın bize anlattığı şey bambaşka. AKP'nin cari oyu günden güne düşüyor çünkü Türkiye'de muhafazakârlık eriyor. Muhafazakâr oylar sadece CHP açısından değil topyekün efsaneleşiyor.

Aslında muhafazakar erimeyi PKK güdümündeki siyasal uzantının yaşadığı erimeyle bir arada düşününce önümüzde bambaşka bir denklem belirliyor.

Özgür Özel, **Kılıçdaroğlu**'nu -ve Siyasal İslama yaranma siyasetini- içerik bakımından eleştirebilseydi; bundan başka başından beri sergilediği Kürtçü, DEM'ci, "Kent Uzlaşısı" tavizleri de hiç sergilemeyip mesafesini koruyabilseydi, olacakları düşünebiliyor musunuz?

Bugün belki CHP'nin %38'ini değil %48'ini konuşuyor olurduk. ◀

ALİ ÖZSOY

KAPAK

Yancı “solculuğun” hezimet

Bağımsız sınıf tavrı diye diye yanlamak

31 Mart 2024 seçimleri kendisine sosyalist veya komünist yakıştırmayı yapan irili ufaklı partiler açısından önemli dersler içeriyor. Bunlar hem “bağımsız sınıf tavrı” gibi keskin sözler parlayan hem de yıllardır sadece ittifak adı altında yancılık yapan yapılarıdır.

“İttifak” adı altında işbirliği yapan sol hiçbir zaman saygınlık ve güç kazanamadı. Tarihimize bakalım. Türk halkının en çok saygı duyduğu **Deniz Gezmiş** ve **Mahir Çayan** gibi liderlerin Milli Demokratik Devrim çizgisi, bir ittifak politikası değildi. Çünkü onlar Kemalizm’in de sosyalizmin de sözcüleri biziz diyordu.

Mahir “Kemalizm’in sağ solu olmaz, tek bir Kemalizm vardır” diyerek, Kemalizm’i en tutarlı antiemperyalist devrimcilik olarak tanımlıyordu. Daha o dönemde bu çıkışının nedeni, **Perinçek**’in Kemalizm’i sağ ve sol diye ikiye bölüp, sözde “sol Kemalist” diye adlandırdıkları ile ittifak yapmayı önermesindendi.

Devrimci bilinç yok edildikten sonra, **Perinçek**’in yozlaşmış bakış açısı Türkiye’deki bütün sosyalist geleneklerde egemen oldu. İttifakçılık adına işbirlikçilik, yancılık ve fırsatçılık yüceltildi.

Bu uğursuz geleneğin geldiği bataklığa bakalım. Şu anda üç tip “sol” var. Üçü de farklı türden yancılık yaparak Türkiye’de sola inancı ve güveni sıfırladı.

Üç tip “sol” yancılık

Birinci tip Kürtçülük, PKK ve DEM’e yanlayan sözde sol, özde etnik şovenist yancılık. Bunlar güya antifaşizm yaparak yıllarca Kürt faşizmine ve ABD emperyalizmine yamandılar. 31 Mart 2024’te hepsi sıfırı tüketti.

İkinci tip, **Perinçek**’in AKP-MHP’ye yanlayan sözde ulusalcı özde saray beslemesi olan yancılığı. Bunlar da güya antiemperyalizm adına, AKP ve **Tayyip** üzerinden ABD ve Rus emperyalizmine hizmeti savundular. Ulusalcılığı ve Kemalizm’i tüketemediler, kimse bu palyaçolara Atatürkçü demez artık ancak kendilerini sıfırın altına çektiler.

Üçüncü tip ise Kürtçülük yancılığından, CHP yancılığına terfi (!) eden TİP, Sol Parti, TKP tipi fırsatçılar. Bunlar da güya gericiliğe karşı laiklik mücadelesi vermek adı altında, CHP belediyelerine yamamaları, CHP desteğiyle kendilerine alan açarak, “bağımsız siyaset” yürütmeye çalıştılar.

22 yıllık gerici AKP diktasının kuruluşuna “laiklik sahte gündem, burjuva gündemi” diye destek veren bu keskin sarkeler, şimdi de utanmadan laiklik şövalyesi gibi ortalığa saçılıyorlar ama utanmadan anti-Kemalizm’e de devam ediyorlar. Bu seçim onlar için de hezimet oldu. Azıcık bir tabanları ve oyları varsa, nihayet onu da CHP’ye kaptırdılar.

DEM yancılığı ile CHP yancılığı arasında TİP

Şimdi örneklerle ilerleyelim. SİP geleneğinin TKP ismiyle devam ettiği süreçte bölünmeyle ortaya çıkan TİP ve başındaki fenomen Stalinist **Erkan Baş** ile başlayalım.

Erkan Baş için sosyal medya ve imaj çağını çözebilmiş olan başarılı bir figür diyebiliriz. Ancak her başarının bir bedeli vardır. Bu arkadaş tüm saygınlığını yitirdi. Artık sayıları ve cinsleri son yıllarda çokça artan Zübükler sirkinin en kızıl ve en pos bıyıklı elemanı olarak anılıyor.

Diyarbakır’da **Apocu**, İzmir’de Atatürkçü, Gebze’de Hamasçı! Cihangir’de LGBT dostu “they/ them”, Kartal’da sekter Stalinist, Gebze’de CHP’li fabrika sahibiyile kol kola girmiş sarı sosyalist.

Erkan Baş siyaseti bu sanıyor. Önerme şu: Eğer proleterya için zübüklük yapılırsa, bu zübüklük sadece taktik ve strateji olarak algılanmalıdır. PKK’lılar da yıllarca “**Başkan Apo diplomasi yapıyor**” dememiş miydi? Ancak kimse bu işi proleterya ile alakalı göremedi. **Erkan Baş**’a kötü bir oportünizm ününden başka bir şey kalmadı.

İşin komik yanı, yıllardır her türlü sol fraksiyonu güden, yancılık yapan “solcuları” maraba gibi kullanan PKK/DEM çizgisi bile, **Erkan Baş** ve arkadaşlarının fantastik hareketlerinden yaka silkti.

TİP’liler HDP’nin şemsiyesinde, pamuk gibi rahat kontenjanları kullanarak 2018 seçimlerinde TBMM’ye girip, özlük haklarını

garanti altına aldılar. Bu seçimde HDP de “baraj altında kalmayın” taktik oylarını da alıp %11,7’lik bir orana ulaşmıştı.

5 yıl içinde TİP’liler HDP/YSB saflarını paramparça yaptılar. Seçimlere hem ittifakla hem de ayrı girmeyi başardılar. Bu nasıl bir ittifak ise HDP/YSB taraftarları açıkça TİP’lilere polis ajanı diye saldırıyordu. **Ahmet Şık** yüzüzdü. Gocunmadı. **Barış Atay** ise PKK tehditlerinden yılarak kendi ilinden kaçıp, Antalya’dan aday olmuştu.

Sonuç? 14 Mayıs 2023’te TİP %1,8, YSP %8,8 oyda kaldı. **Erkan Baş** meclise girdiği için bunu zafer ilan etti ama toplam oyları düşürmüştü. Olsun yine de TİP %1,8’di. Oysa önceden sıfırdılar. Acaba bu zübüklük ve kurnazlık adına bir zafer miydi?

Aradan 10 ay geçti ve TİP kendini DEM’in kollarından CHP’nin kollarına attı. Hem de aynı kazığı CHP’ye de atmaya çalışmaktan da vazgeçemediler. Hem şirin çocuklar adına CHP’den destek alacak hem de CHP’den “beyaz yakalı laik oyları” çalacaktı aklı sıra **Erkan**. Ancak TİP’in %1,8 olan oyu sadece 10 ayda 700 binlik düşüşle, üçte bir orana, %0,6’ya kadar indi. Belediye başkanlığı oyları daha da kötüydü %0,15.

Elbette oy her şey değildir ancak TİP çok ciddi bir itibar düşüşü de yaşadı. Herkes Hatay’da **Barış Atay**’ın aday olacağını düşünüyordu. CHP adayı **Lütfü Savaş**’a halkın büyük ve haklı

tepkisi vardı. Ancak DEM'in **Barış Atay** ambargosu devam etti. TİP ne yaptı? **Gökhan Zan**'ı aday gösterdi. **Barış Atay** kendi halkını ve ilini yine yalnız bıraktı.

Hatay rezaleti, Gebze hezimet

Böyle kalsa yine iyi, sonra TİP, **Gökhan Zan**'ı da sattı. Bir ses kaydı ortaya atıldı. Bu işin içinde AKP mi var yoksa CHP ve **Lütfü Savaş** mı Hatay halkı hiç emin değil. Çünkü **Gökhan Zan**'ın çekilmesi AKP'nin işine hiç gelmiyordu. **Gökhan Zan** da inat etti. Çekilmedi. TİP'in açıkça kendisini aforoz etmesine rağmen TİP'in yarısı kadar oy aldı. TİP safi zarar verdi tüm dostlarına. Çünkü CHP yine de bu küçük fark yüzünden kaybettiler.

TİP, Hatay'da kime hizmet etti? AKP mi CHP mi belli değil. Kendine bile etmediği kesin! 31 Mart 2024 seçimlerinde **Gökhan Zan** %2 oranında 15.691 oy aldı. İl Genel Meclisi'nde TİP'in seviyesi ise %4,7 yani 36.669 oydu. Oysa 10 ay önceki genel seçimde Hatay'da TİP %8,6 oranıyla 76580 oy almıştı.

TİP için diğer önemli yer ise Gebze'di. TİP Genel Başkanı **Erkan Baş** çok garip bir karar alıp Kocaeli-Gebze'de aday oldu. Sol çevrelere bunu proleter devrimcilik ile açıkladılar. Ama çok garip bir proleter devrimciliği bu. **Erkan Baş** İstanbul'da aday göstermemek karşılığında CHP'nin Gebze'de kendisini desteklemesini rica etti. Bu arkadaşta yine alan açıldı. Sadece CHP değil DEM de aday göstermedi Gebze'de. **Erkan Baş** da fabrikalara CHP'li işverenlerle birlikte gidip oy istedi. Diğer yandan da Gebze'nin "mütedeyyin halkını" tavlama için Filistin'in Nablus şehriyle kardeş belediye olacağız diye sms mesajları atılıyordu on binlerce kişiye.

Sonuç hezimet. Orada Hamasçı, burada laikçi, beride Kürtçü, geride Stalinist! Her yol var. Ha, bir tek "Türk" kelimesi yasak... **Erkan Baş**'ın tek hassasiyeti "Türkiyeli"lik!

Erkan Baş adeta hayal ettiği çalışmayı yaptı. Hem CHP hem DEM onu destekli. Ama her

*Uzun lafın kısıması:
Solcu yancı olmaz.
Solcu bağımsız olur,
öncü olur,
ilkeli olur. Halka yol gösterir.
Devrimcilik budur.*

*Her türden yancı
"sol" un yaşadığı
hezimet artık bir ders olsun.*

"Yancı Sol"un oy oranları

	2023	2024
TİP	%1,80	%0,60
DEM (YSP)	%8,82	%5,70
Fatih Maçoğlu	%32,76	%10,02
Perinçek	%0,10	%0,08
Sol Parti	%0,14	%0,12

kesimden vatandaştan tokat yedi. 31 Mart 2024 seçiminde ortak belediye başkanı adayı olarak **Erkan Baş** 40.438 oyla %19,9 oranında sonuç elde etti. Ve hiç gocunmadan bunu zafer ilan etti. Oysa Gebze il genel meclisinde CHP %15,6, TİP %8,6 oy almıştı. 14 Mayıs 2023'te ise Gebze'de CHP'nin oy %22,8, YSP'nin oy oranı %5,5'ti.

Yani Gebze'de **Erkan Baş**'ı destekleyen CHP, TİP ve DEM'in toplam oyları 2023'te %28,3 iken, **Erkan Baş**'ın adaylığı yüzünden il genel meclisinde bu üç partinin toplam oyunu %24,2'e düşürdü. **Erkan Baş** ise bundan da düşük aldı. Sadece %19,9!

Maocu Maçoğlu "Dersim"den kaçıp Tunceli'yi PKK'ya bıraktı, TKP ile birlikte Kadıköy'de tasfiye oldu

Bir diğer yancı ekip ise TKP-Maçoğlu (SMF) ittifakıydı. **Maçoğlu** Maocu bir fraksiyonun Tunceli Ovacık Belediye Başkanı olmasına rağmen, Atatürkçülere yönelik yayın yapan CHP medyasında yıllarca yer bulmuş, halkın sempatisini kazanmış ve bu sayede Brejnevci TKP (SİP) kontejanından Tunceli belediye başkanı olmuştu. Komünist başkan konsepti herkese sempatik gelmişti. Ayrıca etnikçi ve Kürtçü "sol" imajından bıkan eski kuşak Türk sosyalistlerine de olumlu bir gelişme gibiydi yaşananlar. SMF **Kaypakkaya** söylemiyle **Atatürk**'e "faşist" diyen bir fraksiyon da olsa, **Maçoğlu** bu

tarz bir halk düşmanı ve gerici bir söylemden kaçınmıştı.

Nihayetinde **Maçoğlu** PKK'dan çok sert bir ihtar ve tehdit aldı. Tunceli'yi apar topar terk etti. Fraksiyonu da Tunceli'de DEM adayına destek olacaklarını deklare etmek zorunda kaldı. Ancak hikâye burada bitmedi. Son yıllarda TİP'in ve Sol Parti'nin CHP'ye yanaşma siyasetine karşıt olmasına ve bu partileri ilkesizlikle eleştirmesine rağmen TKP, en üst düzey ilkesizliklere imza attı. Eski TİKKO'cu **Maçoğlu**'nu, DEM desteğiyle Kadıköy'de belediye başkanı gösterdiler. Amaç CHP'yi kalesinde yenip, sosyalist belediyeciliği Kadıköy'e getirmektir!

Atatürkçülere ve laik kesimlere, "gerçek Cumhuriyetçi biziz" diyen TKP, kendisi çok absürt bir ittifakla Atatürkçülerin karşısına çıktı. Cumhuriyet düşmanı feodal "Dersimci" unsurlarla, Atatürkçülüğün kalesi sayılan Kadıköy'ü, kızıl siyasi üs yapmak! Bu nasıl bir fantezi!

Saray diktasında her türlü fantezisini uygulama şansı bulan on çeşit "komünist" partimiz var. Bunlara sorsan en devrimci kendileri! Sıfır soruşturma ve sıfır baskı ile "kızıl üsler" yaratıyorlar.

Sonuçta hepsi yine hezimete uğradı. **Maçoğlu** beklenenin çok altında bir oy aldı. DEM artı bütün Kadıköy solcuları artı "destek olalım nasılsa burada risk yok" çular ile **Maçoğlu** Kadıköy'de sadece %10 aldı. TKP'nin oyu daha da düşüktü, %4. Türkiye çapındaki

TKP oyları ise sadece %0,29'da kaldı. Bunların çoğu Kadıköy'den geldi.

Geçen seçim Genel Başkanını, tıpkı bu seçim TİP'in yaptığı gibi, CHP oylarıyla Beyoğlu'nda belediye başkanı seçirtmeye çalışan eski ÖDP yeni Sol Parti de hezimet yaşadı. Yıllar içinde PKK yancılığından CHP yancılığına evrilmiş olmaları da onlara yaramadı. Sadece %0,12'lik bir oy oranına ulaştılar. 10 ay önceki genel seçimlerde ise %0,14 oy almışlardı.

AKP yancısı Perinçek ve "Vatan" Partisi

Ve son olarak ünlü işbirlikçi **Perinçek!** Türk solunu yozlaştıran ve PKK kuyrukçuluğunu ilk başlatan isimdir kendisi. Bir aralar ulusalcı ve Atatürkçü numarası yapıyordu. Son 10 yıldır doğrudan **Tayyipçi** ve AKP yancısı bir politika izliyorlar.

Yukarıda saydığımız bütün sol fraksiyonlar güya **Perinçek**'e düşmandır. Ama aslında hepsinin akıl hocası ve örnek aldığı kişi **Perinçek**'tir. İlkesizlik ve pervane gibi dönmenin adına ittifak politikası denir.

Örnek aldıkları adamın tüm faaliyeti safi Türkiye'ye, sola ve hatta kendi tarikatına zarar. Alın işte ispatı. 2002 seçiminde 41 milyon seçmen vardı. **Perinçek**'in partisi 160 bin oy almıştı. O zamanlar Atatürkçü numarası yapıyorlardı.

10 yıldır açık AKP'lilik yapıyorlar. 2024 yılına geldik. Seçmen sayısı 61 milyon olmuş. **Perinçek** oyunu 37 bine, %0,08'e düşürmüş. **Perinçek** için bile bu bir rekordur. Artık yüzde değil binde değil, on binde 1'i zorluyor. Yıllardır PKK'nın yanında icazetle siyaset yapa yapa yok olma noktasına gelen EMEP bile %0,09 almış. **Perinçek** onun bile altına düşmüş.

Uzun lafın kısıması: Solcu yancı olmaz. Solcu bağımsız olur, öncü olur, ilkeli olur. Halka yol gösterir. Devrimcilik budur.

Her türden yancı "sol" un yaşadığı hezimet artık bir ders olsun. ◀

FİLİZ ÇAKIR

KAPAK

Deprem bölgesinde seçim sonuçları: Bu defa AKP enkaz altında kaldı!

Hatay, Lütfü Savaş'ı affetmedi!

31 Mart'ta ilginç bir seçime şahit olduk.

Aslında Gezi direnişimizden beri görmek istediğimiz ama bir türlü göremediğimiz seçim sonuçlarıydı izlediğimiz.

Türkiye haritası bayrak kırmızısına boyanırken, en çok merak ettiğimiz bölge elbette ki deprem bölgesiydi.

Deprem bölgesinde ise özellikle, ilk günler yalnız, sonraki günlerde de "garip" bırakılan Hatay'daydı gözler.

Hatay, AKP tarafından yalnız bırakılmıştı. Çünkü Hataylılar AKP'ye oy vermiyordu. AKP'li deprem bölgelerine konteyner kentler kurulurken, Hataylılar derme çatma çadırlarında yaşamaya çalışıyordu.

Evet, AKP Hatay'ı garip bırakmıştı!

Ama Hatay'ı esas garip bırakan CHP oldu!

Hataylıların, CHP'den tek bir isteği vardı: **Lütfü Savaş** aday olmasın!

Peki CHP ne yaptı?

Hatay'dan vazgeçti, **Lütfü Savaş**'tan vazgeçemedi.

Lütfü Savaş, 2014 seçimlerine kadar AKP'nin Antakya Belediye Başkanı'ydı. Hatay büyükşehir olunca, AKP, **Lütfü Savaş**'ın üzerini çizip, **Sadullah Ergin**'i

Şimdi tüm bölgeye baktığımızda çıkan sonuç şu: Bu siyasi depremde enkaz altında kalan AKP oldu. Ve biz de onu o enkaz altında bırakacağız!

aday gösterdi. **Lütfü Savaş**, AKP'den geçmesine rağmen o dönem sevilen bir isim olduğu için, oyların %41'ini alarak büyükşehir başkan seçildi.

2019'daki seçimlerde de halkın %55'i **Lütfü Savaş**'a destek verdi. Fakat 6 Şubat 2023 yılında yaşanan depremde, **Lütfü Savaş** düzgün bir sınav veremedi. Depreminden daha saatler geçmişken, onlarca insan enkaz altındayken rezidansların müteahhitlerini savunmaya kalktı. "Ben çok rahatım, hiçbir şeyin altında imzam yok" gibi saçma sapan bir açıklama yaparak, sorumluluklardan kaçmaya çalıştı.

Hataylıların yanında olmayan **Lütfü Savaş**'a, halk da tepki gösterdi ve aday olma dedi. Bundan daha doğal ne olabilir ki?

Peki CHP ne yaptı?

Kimi aday gösterirse gösterebilir, kazanacakları Hatay'da **Lütfü Savaş**'ı yeniden aday gösterdiler.

"Hatay'a rağmen, size rağmen **Lütfü Savaş**" dediler.

Savaş'ın adaylığı süresince de tepkiler devam etti. Depremden

yıldönümünde sokaklarda protesto edildi. **Lütfü Savaş** adaylıktan çekilmek yerine provokasyona uğradığını, korkmayacağını, sinmeyeceğini söyleyerek vatandaş karşısına almaya devam etti.

Ardından **Özgür Özel**, "Elimizdeki en iyi aday o," dedi.

Sonuç:

2019 seçimlerinde, halkın %55'inin oyunu alan CHP, 2024 yılında tüm Türkiye kırmızıya boyanırken, anlamsız **Lütfü Savaş** ısrarı yüzünden, %44 oy alan AKP'ye Hatay'ı teslim etti.

Adıyaman belediyesi 6 Şubat'ta yıkılmıştı

Deprem bölgesinde Hatay'dan sonra en çok yıkımın olduğu yer Adıyaman'dı. En şaşkıncu seçim sonucu da oradan geldi. Adıyaman 47 yıl sonra kırmızıya boyandı. CHP'li **Abdurrahman Tutdere** oyların %49'unu alarak birinci, AKP'li **Ziya Polat** ise %27'yle ikinci oldu.

Adıyaman'daki bu değişimin nedenleri çok konuşuldu. Kimi Adıyaman depremden sonra günlerce yalnız kaldı dedi. Kimi

deprem konutları Menzil'e dağıtıldı dedi. Kimi depremden sonra görmediğimiz belediye başkanı **Süleyman Kılınç**, TOGG'la şehir turu yaptı, ayakta durmaya çalışan Adıyaman'a hakaret bu dedi.

Bunların hepsi doğru. Ve eklenebilecek daha da çok neden var.

Ama şimdi 6 Şubat sonrasında yeniden hatırlayın. Bir fotoğraf karesi. Büyükçe bir enkaz. Geriye sadece bir tabela kalmış. Adıyaman Belediye Başkanlığı. İşte Adıyaman'da AKP o gün kaybetmişti belediyeyi. Yıkılan bina aslında yıkılan zihniyetin de habercisiydi.

AKP dönemi bitiyor

Kahramanmaraş da yine yıkımın fazla olduğu illerimizden. Oradaki seçim sonuçları da epey dikkate alınmalı bence. 2019 seçimlerinde, AKP aday **Hayrettin Güngör**, halkın %67'sinin oyunu alarak belediye başkanı olmuştu. Rakibi CHP'li **Ali Öztunç**, çok sevilen, çok güçlü bir aday olmasına rağmen, AKP'nin yüksek oy almasına engel olamamıştı.

Depremden hemen sonraki günlerde **Hayrettin Güngör**'ü hatırlarsınız. İlk günlerde o da yoktu ortalıkta. Günler sonra enkazları ziyaret etmek istediğinde de sürekli protestolarla karşılaşmıştı. Halk, kendisini yalnız bırakan belediye başkanı istemiyordu.

AKP, burada kendilerince doğru bir şey yapıp adayı değiştirdi. **Fırat Döngel**'le seçime giren AKP, oyların %42'sini alarak birinci parti oldu. Hemen ardından, %33'lük oyla YRP geliyor.

AKP seçimi kazanmış olabilir ama Kahramanmaraş gibi AKP kalesi dediğimiz bir yerde oyları ciddi anlamda geriledi. Ve anlıyoruz ki **Hayrettin Güngör**'de ısrar etmiş olsalardı, asla kazanma şansları olmayacaktı.

Şanlıurfa da yıllardır AKP'nin kalesi olarak bilinen illerimizden. AKP, Kahramanmaraş'ta yaptığı aday değişikliğini Urfa'da yapmadı. Seçime mevcut Başkan **Zeynel Abidin Beyazgül**'le girdi. Karşısında ise YRP'den **Kasım Gülpınar** aday oldu. 31 Mart seçimleri Urfalılar için, deprem sonrası kendilerini yalnız bırakan AKP'den hesap sorma vaktiydi. Ve bu hesap AKP için epey can yakıcı oldu.

2019 seçimlerinde halkın %61'inin desteğini alan AKP, 2024 seçimlerinde %33'lere kadar gerileyerek yerini, %39 alan YRP

AKP'nin deprem bölgesindeki oy oranları		
	2019	2024
Hatay	%42,80	%44,48
Adıyaman	%53,22	%27,43
Kahramanmaraş	%67,60	%42,41
Şanlıurfa	%60,81	%33,64
Malatya	%68,47	%48,97
Kilis	%47,26	%27,28

adayı **Mehmet Kasım Gülpınar**'a bıraktı. Seçmen sayısının 200 bin arttığı Urfa'da, 516 binden, 300 binlere kadar gerileyerek belki de en önemli hezimetlerini burada yaşadılar.

Malatya da AKP'nin kazandığı ama oylarında ciddi anlamda erime yaşadığı illerimizden. 2019 seçimlerinde AKP adayı **Selahattin Gürkan** oyların %68'ini alarak birinci parti olmuştu. CHP ise %23 alabilmişti. Tüm deprem bölgesinde

olduğu gibi mevcut başkana tepki fazla olduğu için burada da aday değişikliği yapan AKP, hayatta kalmaya çalışmış. Pazar günü yapılan seçimlere **Sami Er**'le giren AKP, oyları %49'lara kadar gerilemesine rağmen birinci parti oldu. Malatya için önemli bir isim olan **Veli Ağbaba** ise %37 ile ikinci oldu. Görülüyor ki AKP'nin oyları yarı yarıya erimiş. CHP ise birinci parti olamasa da oylarını arttırmış.

Kilis, deprem bölgesinde en az

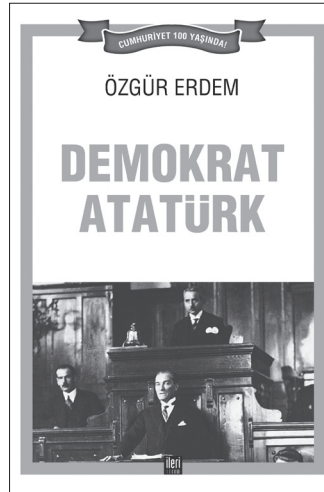
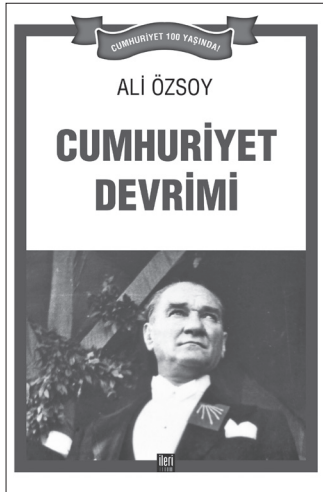
yıkımın olduğu illerimizden. Ama AKP için yıkım oldukça fazla olmuş. 2019 seçimlerinde %47 oy alan AKP, 2024 seçimlerinde oylarını %27'lere kadar düşürmüş. 2019 seçimlerinde ittifak adayını destekleyen CHP ise, aday gösterdiği 2024 seçimlerinde **Hakan Bilecen** ile oyların %42'sini alarak Kilis'i AKP'den kurtarmış.

Şimdi tüm bölgeye baktığımızda çıkan sonuç şu: Bu siyasi depremde enkaz altında kalan AKP oldu.

Ve biz de onu o enkaz altında bırakacağız! ◀

CUMHURİYET 100 YAŞINDA!

CUMHURİYET'İN 100. YILINI 5 KİTAPLIK CUMHURİYET SERİSİYLE KUTLUYORUZ

HASAN SEYFETTİN TEOMAN

KAPAK

Anayasal diktatörlük ve CHP'nin yükselen çıtası...

O'nun büyük liderliği, dehası, uzak görüşü ve bir askerden çok daha yoğun siyasal düşünme kararlılığı “*bizim özümüzü*” simgeliyor; dünya siyaset tarihinde yaşamış devrimci liderlerin varlığı karşısında bugün de dimdik ayakta duruyor; **Mustafa Kemal**'in öğretileri dışında bir çıkış yolu aramak, onu tarihe gömmek isteyenlerle yandaş olmak, bir Türk için olanaksızdır! Bu inancım gelecek içinde böyledir. Dışa bağımlı siyasal dengelerimiz, siyasetçilerimizin kişisel kazanım amaçları bir karmaşayı andırıyorsa da sonunda varılacak kurtuluş yolu tektir; Kemalist devrimciliktir!

Ben ülkemizdeki işlevi, modeli, uygulama politikaları ve kimlere hizmet ettiğine bakarak demokrasiyi bedenimize pek uygun bulmam! Bu düşüncem bana daha çok araştırma zemini kazandırmıştır. Yeri geldiğinde, **Atatürk**'ün demokrasi konusundaki sözüne de saygı duyarım; yazıma onunla girmeyi yeğledim.

“*Yöneticiler, iktidara saltanat sürmek için değil, millete hizmet için getirilmişlerdir. Ulusa karşı olan görevlerini kötüye kullandıkları takdirde, şu ya da bu biçimde ulusal iradenin kendi haklarında vereceği kararla karşılaşılır. Ulus tarafından, ulus adına devleti yönetmeye yetkili kılınanlar, gerektiğinde ulusa hesap vermek zorunda olduklarını bilmelidirler.*”

Atatürk

Demokrasinin olduğu yerde bir de sandık vardır! Bizim siyasal seçkimiz de sandıktan yanadır. Suskun halkımızın demokratik itirazları bir sandıkta birikir ve beş yılda bir o sandık açılır; içinden umulmadık başkaldırıların fotoğrafları çıkabilir! Alanlarda toplanan on binlerin seslerinden rahatsız olanlar, bu sandığın dibinde birikmiş görüntülere şaşırarak bakarlar. Bunlar halkın kalkan yumruğudur, sessiz haykırışıdır, iktidara ve baskılara başkaldırışıdır. Ama çit çıkmaz; gelecek fırtınanın habercisidir suskunluk. Otoriter kızmıştır; içi yanmış, gözleri büyümüş, canı sıkındır. Yüzü bir mermerin soğuğu gibi serttir ve duygusuzdur. Yenilgi sonrası neler yapabileceğini merak edenler, balkondaki sakin **Erdoğan**'ın duruşundan ve sözlerinden anlamışlardır!

Ülkemde yeni bir ufuk perdesi aralandı. CHP, bin yıllık partilileri bile şaşırta bir sonuç aldı. Anımsıyorum; toy bir gazeteciye yine biz devrimci ve Atatürkçüleri şaha kaldıran bir sonuç yaşamıştık. 14 Mayıs 1973 yılı genel seçimlerinin sabahında, İstanbul'un sokakları **Ecevit**'in fotoğrafları ve CHP'li bayraklarla donatılmıştı. Yer-gök yine kırmızıydı. O ağır koşullarda CHP, **Karaoğlan**'ın zaferiyle sevinmiş ve sevindirmişti. Devrimlerin partisi, %27.4'lük bir sıçrama yapmıştı. O günden bu

yana solun ve devrimci Kemalist düşüncenin üzerinden çok silindir geçti.

Ve şaşılacak bir sonuçla buluştu CHP. Ülkemin yüzü kırmızıya boyandı. Bu siyasal değişimin ilk sonucu, 22 yıldır iktidarı sürdüren “*Anayasal Diktatörün*” önüne derin, devrimci bir barikat koymasındır. Sayın **Erdoğan** şimdi, önündeki engeli nasıl aşacağını, dinci/faşist iktidarı nasıl ayakta tutacağını düşünecek tam beş yıl!

Erken seçim (mi)?

Boş düşler derin tuzaklar kazar... Biliyoruz ki Sayın Devlet Başkanımız bırakın millete, babasına bile güvenmez!

“*Tuhaftır ki, demokrasinin bu kadar uzun bir geçmişi olmasına karşın karışıklığa ve anlaşılmazlığa katkıda bulunmuştur, çünkü farklı zamanlarda farklı yerlerde ‘demokrasi’ insanlara farklı şeyler ifade etmiştir*” (Robert A. DAHL, Demokrasi Üstüne, sf.2.) Bu tanımlamanın bizdeki anlamı şudur: Anadolu topraklarının feodal birikimi, demokratik geleneklerin yeşermesini engelliyor! Kafa karışıklığı, çıkar karmaşası, inanç yalpalaması, lideri saptama beceriksizliği yaratıyor demokratik düşünce tarımı... Bu durumda ne yapmıştır Milli Şefimiz **İnönü** ve devrimci kadrolarımız, neye karar verilmişlerdir?

İki partili sandıklı demokrasiye!

Geçtiğimiz günlerde yerelde yaşadığımız “*despotluğa baş eğmeme*” eylemi, önündeki sandıkla yazgısını değiştirmek isteyen halkın başkaldırısıydı.

Demokratik bir geleneği yoktu!

Demokrasinin gelişmesini simgelemiyordu!

Başka bir yol bulamayan, sesini yükseltmeyen, karnını doyuramayan, adaleti bulamayan, ezilmekten bıkmış yığınların zarflara sığırdıkları isyanlarının patlamasıydı.

CHP'nin yenilgileri tespih gibi dizilirken, demokrasimiz ve sandığımız ve mütedeyyin sayın halkımız ortalıkta yoklar mıydı? Beş ay önce de açlar aç, ezilmişler ezilmiş, adaleti bulamayanlar, sesini yükseltmeyenler vardı, **Erdoğan**'ı bu insanlar cumhurbaşkanı seçti.

Beş ayda ne oldu?

Akıllar başa mı erdi?

Kahrolsun bu insanları demokrasi olgusuyla yüz yıldır aldatanlara...

Kahrolsun Atatürkçülüğü sandık demokrasisi ile karıştıranlara...

Siyasal sözlük seçmeni, “*demokrasilerde siyasal düşünce ve tercihlerini oy kullanarak belirten kişiler*” olarak tanımlar. Dolayısıyla kişi, hangi partiyi seçeceğinin kararını önce kendi isteklerini önceleyerek verir, sonra ulusal çıkarları gözetir ve en iyi hangi partinin iyine

yarayacağını düşünerek sandığa gider. Bir bakıma her seçime, seçmenlerin kendi çıkarları doğrultusunda karar verdiği bir eylem olarak bakabiliriz. Şöyle de söyleyebiliriz; yaşam koşullarının ağırlığına göre seçmenler daha çok ekonomik değerlendirmelerinin sonucunu değiştirmek için oylarını kullanıyorlar. Ayrıca seçmeni çokça etkileyen önemli bir davranış dayatması daha vardır; alışkanlıklar!

Bu seçimde CHP'nin yeniden anımsanması, Atatürkçü devrimci düşüncenin dirilmesi olarak algılanmasa bile, bu partinin salt lider değişikliğine gidişinin yandaşları önünde yeni bir umut olabileceğini ortaya koymuştur. Laikler ve demokratlar beyinlerine işlemiş yüz yıllık partilerine yeniden sarılarak güven duymak istemişlerdir. Seçmenler, çocukluk yıllarından gelen CHP kimliği şeklinde oluşan bir alışkanlığı kullanmış olabilirler. **Atatürk**'ün partisi kimliği ile özdeşleşip yakınlık duydukları bu partiyi ülkeyi ciddi anlamda kurtaracak bir kalıt olarak görmüş de olabilirler. Küçük yaşlarda ailesinin etkisiyle başlayıp, psikolojik bağıllık durumuna yükselen bu bağ bugün de varlığını yerelde de göstermiştir. CHP'nin, AKP faşizmine karşı savaşım verebilecek tek ulusal ve Atatürkçü parti olduğuna güvenenlerin istenildiğinde sonucu nasıl değişime uğratacaklarını sevinerek gördük. Hiçbir seçmen, CHP'nin sol ya da sağ çizgide yalpaladığına bakmadan oyunu verdi. Bu öngörü, güçlüye karşı birleşmenin işe yaradığının da kanıtı olmuştur.

Ülke dayatmalara, dindarlık üzerinde yapılan politikalarla, bağımsızlığın yitimine, eğitimin İslamlaşmasına doludizgin giderken Atatürkçü düşünce ve onun simgesi CHP'nin ucuz politikalarla eleştirilmesi zaten zamansızdı. Değişen liderlik, Sayın **Özgür Özel**'in neyi başarıp başaramayacağı ile ilgilenmeyen bir laik seçmen profili yarattı ve bu da CHP'ye cumhuriyet tarihinde görmediği bir başarıyı getirdi.

Bu yerel seçimlerde sonucu belirleyen unsurun kimliği günlerce tartışıldı durdu. Medya'da, bilim çevrelerinde, aydınlar ve düşünce

üretenler CHP'nin yükselişini maddeler halinde anlatmaya çalıştılar. Tümü de büyük bir olasılıkla, ekonomik çöküntü altında inleyen emekli, emekçi, köylü, esnaf gibi zor geçinen sınıfların protestocu davranışı olarak gördü olayı. Üst sınıflarda değindiğimiz gibi "*baba yadigârı*" CHP'yi yeniden sahiplenme şeklinde gelişen seçim sonucunun ötesinde başkaca önemli nedenler de vardır.

Birkaç maddede konuyu açabiliriz sanıyorum.

1) Türkiye 22 yıldır anayasal diktatörlükle yönetilmektedir.

2) Tek Adamlı başkanlık sisteminin çalışma prensibi otoriter yönetimden alınan güçtür.

3) Tek liderin demokratik hakları askıya alması, demokrasinin varlığının yokluğunu göstermektedir.

4) Türkiye hiçbir dönemde demokrasiyle yönetilmemiştir.

5) Anadolu topraklarında yaşayanların temelinde toplumsal feodalitenin kalıntıları vardır ve yoksulluk bu düzenin getirisidir.

6) CHP tüm bu koşulları benimseyerek, itiraz etmeden siyaset yapmakta ve asla bir ideolojiye yaslanmamaktadır.

7) AKP iktidarının omurgası ve davası siyasal dincilik CHP'yi de kollarına almış ve kimliğini bozmuştur.

8) CHP, **Erdoğan** faşizmine karşı bir politika geliştirememiş, darda kaldığında türbanlılara rozet takmıştır.

Bu yazıya sığmayacak denli CHP'li saçmalıklar yaşadık. Bu saydıklarımın Atatürkçü düşüncede karşılığı salt devrimsel çözümdür. Bu yerel seçimlerde tüm bunları düşünerek oyunu CHP'ye verenler yüzde kaçtır?

Olaya bir bakıma tersten de bakmak gereklidir. CHP'nin başarısı, AKP'nin başarısızlığından mı kaynaklıdır? Hayır! AKP 22 yıldır kendi davasında başarılı olmuştur. Önemsenecek boyutlarda siyasal dincilik palazlanmış, kadrolaşmış; din ticareti Orta Doğu'da yaygınlaştırılmış, toplumsal

yaşamın her sokağına din ve dincilik söz sahibi olmuştur. Özgürleştirmek adına cumhuriyet kadınının başına geçirilen İslam bayrağı türban (üzerinde bir de güneş gözlüğü olmasa) Türk kadınının kişiliğine darbe indirmiştir. Ekonomik anlamda AKP ülke varlıklarının tümünü satarak İslam burjuvazisini yaratmış ve laiklerden aldığı dinilere aktararak kendi sermayelerini kurmuştur. Onlara göre bir zamanların mutlu azınlığı CHP'li laiklere duyulan kin dincilere dokunulmazlık olarak geri dönmüştür. **Recep Tayyip Erdoğan** ve ekibi Türkiye'de dinci bir karşıdevrim yapmıştır. Sonuca yürümektedir, davasını sürdürmektedir.

Evet, **Tayyip Erdoğan** başarılı olmuştur, lakin altından halı kaymaktadır. Temeli ve kültürü olmayan devrimler ve karşı devrimler yaşayamaz! Din ve öğretisi hiçbir toplumsal birlikteliği başarılı kılmaz. Dinle insanları kul yapabilirsiniz, ama asla bir ulus yaratamazsınız. **Atatürk**'ün başarısı bu nedenle laiklikle başlamıştır.

Beş ay önce Erdoğan'ı saraya gönderen seçmen oyunu neden değişti?

1) Seçmen; **Erdoğan**'ın sermayeye göre değişkenlik gösteren, çözümsüzlükten beslenen inatçı politikalarından BIKTI.

2) Seçmen; **Erdoğan**'ın CHP'ye ve laikliğe karşı saldırılarından, dinci toplum dayatmasından, kinci otoritesinden, konuşmalarındaki diktatörce buyruklarından BIKTI.

3) Seçmen; Yabancı sermayenin güdümüyle çalışan liberal düzenin salt yoksulu ezdiğini, emekçiyi sömürerek ayakta kalan sermayenin AKP iktidarından yana bir yakınması olmadığını geç de olsa ANLADI.

4) Seçmen; Tek Adam'ın aslında, "*gerçekten tek ve güçsüz mü*" savını oyladı; ulusun egemenliğini tek adamın otoritesiyle kıyasladı. KAZANDI.

5) Seçmen; AKP kadrolarının her yönüyle toplama, ekleme ve yapıştırma olduğunu gördü. Bir adamı oradan alıp buraya yamalarak ülke yönetebilmenin

olanaksızlığına tanık oldu. Çünkü AKP'nin elinde, kullanılacak başka adam kalmamıştı! Zamanında VURDU.

6) Seçmen; sessizdir ama vicdanlı insandır. Baktı ki bir başkana karşı on bakan, bir de Devletin Başlı saldıyor! Hukuk, basın, sermaye, ABD, Avrupa Tek Adam'ın yanında kollar sıvalı... Durur mu? Durmadı ve oyunu barıştan yana kullandı, YENDİ.

7) Seçmen; emeğe saygılıdır. Sandığa giderken usunda **Atatürk**, dilinde şu atasözü vardı: Biri yer biri bakar, kıyamet ondan kopar! Bu seçim, malı götürenlere kıyameti ANIMSATTI.

8) Seçmen; TBMM'ne gerici güçleri sokarak anayasal diktatörlüğünü sürdürmek isteyen, dinci davasının bitirmeyi düşünen **Erdoğan**'a "*fazla ileri gidiyorsun*" dedi. O zarfların içinde aslında şunlar yazıyordu, Erdoğan bilmiyordu: TÜRKİYE LAİKTİR, LAİK KALACAKTIR!

Ülkemi değişime götürecekt tek devrimci söz budur. Bu gerçeği düşünerek sandığa giden her devrimci, demokrat, laik ve Atatürkçü için AKP serüveni bitmiştir. Korkular, baskılar, dincilerin yüksekte bakışlı (!) özgürlüğü; siyasette yalan, talan; toplumda dindarlık babalanmalarının bir hükmü kalmamıştır. Dinci burjuvayı, dinci basını, dinci yatırımcıyı, bu ülkenin malını kapatan Arap sermayesini bir korku sarmıştır. O korkuyu yüreklerinde duyan birileri daha vardır ki şimdi nereye kapanacaklarını bilemeyeceklerdir; tarikatlar, cemaatler ve feodal dinciler!

Yerel seçimlerin bizlere yansıttığı parlak gökyüzü bu!

Beş yıl sonra seçimler olur mu? Erkene alınır mı? **Erdoğan**, yitireceği bir seçimin kilidini açar mı?

Yine de unutmayalım; kuyruğu sıkışanın ısırtığı derin olur!

CHP'ye sahip çıkalım, Atatürkçü ve devrimci yükselişi sürdürüelim, lakin bu parti diktanın önündeki tek güçtür. ◀

YILMAZ GÜRBÜZ

GÜNDEM

Demokrat Atatürk ve çağdışı gösteriler

İstanbul'da, Ümraniye'de ve Diyarbakır'da Filistin'i destek bahanesiyle yapılan gösterilerde taşınan pankartlarda ve atılan sloganlarda açıkça hilafet ve Arapçılık propagandasını TV'lerde seyrederken; tüylerim diken diken oldu; biraz önce bitirdiğim *Demokrat Atatürk* kitabını, yanı başımdaki Anayasa'yı ve devrim kanunlarını düşündüm.

Dehşet içinde kalarak izlediğim yandaş televizyonların "büyük kalabalık" dediği bir avuç gürhün (tarafsız kamu araştırmasında Türkiye'de Şeriat isteyenler ancak %9, Atatürkçülerin oranı ise %89'dur.) Türkiye'yi götürmek istedikleri yönün Afganistan, Suudi Arabistan ve İran olduğu kesindir. Buna bazı imamların, yazarların beyanları ve özellikle millî eğitim bakanının bilinen kurum ve vakıflarla anlaşma yapıp, millî eğitim öğretmeni yanına sorumsuz dinî eğitimcileri sokması daha vahimdir ve anayasa ihlalidir. Düşünce, fikir ve gösteri özgürlüğü ile de demokrasi ile de bunları bağdaştırmak mümkün değildir.

İşte **Özgür Erdem**, *Demokrat Atatürk* eseriyle bunu anlatmaktadır. Yazar daha ilk paragrafta "*Atatürk Cumhuriyeti demokrasinin tam kendisidir*" demektedir. Hemen altındaki paragrafta dış destekli Abant Platformu'nun **Fethullah Gülen**'le birlikte demokrasiyi kullanarak nasıl **Atatürk** düşmanlığı yaptığı

anlatılmaktadır. Peki demokrasi nedir, demokrat kimdir, bu kitapta bunun cevabını bulmaktayız.

Yazar 1. bölümde **Atatürk**'ün demokrasi üzerine görüşlerini ele alıp, Ulu Önder'in sözleriyle ve onun **Afet İnan**'a yazdırdığı *Medeni Bilgiler* kitabından alıntılar yapıyor, Bu eser, Cumhuriyet'in ilk yıllarında okullarda okutulur ve öğrenciye yurttaşlık bilgisi verilirdi. Ağabeylerimin 1935-1955 yıllarında okuduğu bu kitabı ben de okudum. Daha sonra da öğretmen olarak ders ve kitap adı aynı olan öğrencilerime Yurttaşlık Bilgisi okuttum, öğrettim. O zamanlar Millî Eğitim Atatürkçüydü. Bugünkü gibi tarikatların imamını körpe öğrencilerimizin bulunduğu sınıflara sokup saydığı, sevdiği tek öğretmenin yanına onu rencide edecek şekilde ikinci bir ortak sokmak millî eğitimle de, eğitim psikolojisiyle de, pedagoji ilmiyle de bağdaşmaz.

Öğrenci olarak da, öğretmen olarak da mutlu olduğum o yıllarda andı okuyorduk ve "*Ne Mutlu Türk'üm*" diye övünüyorduk. Yurttaşlık dersi herşeyden önce Türk'ü öne alıyordu.

Atatürk, "*Türk çocuğu tarihini öğrendikçe daha büyük işler başaracaktır*" diyordu. Yurttaşlık dersi de Türklük şuuru, millî bilinç verip iyi yurttaş, iyi insan olmanın ilke ve yollarını öğretiyordu. Onun için adı medeni bilgilerdi. Çünkü çağdaş yaşamayı da öğretiyordu.

Ö. Erdem'in kitabı demokrasiyi ve demokratiği yanlış anlayanları uyarmak için yazılmış. Demokrasi, millet özgürlüğü demektir. Bunu da devlet sağlamak yükümlülüğündeydi. **Atatürk**'ün bu fikrini yazar şöyle aktarıyor: "*Bir milleti teşkil eden fertlerin o millet içinde, her nevi hürriyeti; yaşamak hürriyeti, çalışmak hürriyeti, fikir ve vicdan hürriyeti emniyet altında bulunmak lazımdır. Keza bir milletin tamamının her nevi hürriyeti, yani kendi topraklarında, yabacı güçlerin hiçbir müdahale ve sınırlaması olmaksızın hür ve bağımsız yaşaması ve çalışması lazımdır. İşte devlet, gerek fertlerin hürriyetlerini temin için millet üzerinde bir nüfuz ve gerek millet ve memleketin istiklalini muhafaza edebilmek için kendine has bir nüfuz ve kuvvete sahip olmalıdır.*" (s.17) **Ö. Erdem** bunu açıklıyor ve gerçek demokrasinin tek adamlığa, sultanlığa ve monarşiye karşı olduğunu belirtiyor: "*Oligarşiye karşı devrim olacak ama Milli tarih bilinci ülkü süzgecinden geçmiş demokrasi; bu da halkçılıktır ve bu da halkın her dediği olur paradoksuna düşmeden yaşanmalıdır.*" (s.21)

Anayasa hürriyeti "*Başkasına zarar vermeyecek her türlü yetkiyi kullanmaktır*" der. Ama yurttaş veya baştaki tek adam bunu kötüye kullanırsa ne olacak. Burada devlet aklı ve devlet adamı niteliği, (yazar "sanatı" diyor,) çıkar.

"*Demokrasinin sınırları konusunda, Atatürk son derece dengeli bir bakış açısına sahiptir. Medeni Bilgiler kitabınının 1931'de basıldığını hatırlatalım. Yani 1920'li yılların dünyasında yaşanan tartışmalara da yanıtlar içermektedir bu kitap. Hitler henüz iktidara gelmemiştir. Ancak Almanya'da yaşanan büyük ekonomik bunalımın da körüklediği güçlü demokrasi karşıtı akımlar bulunmaktadır. Benzer şekilde İtalya'da Mussolini faşizmi ve SSCB'deki Stalin önderliğindeki komünizm 'demokrasi'yi kategorik olarak kabul etmiyordu. Ve tam da Atatürk'ün 'oligarşik' devlet devlet yapılarını anlattığı şekilde 'her şeyi devletin (veya partinin) daha iyi bildiği, ilerlemek veya kalkınmak için özgürlüklerden ödün verilmesi gerektiği' gibi düşünülüyordu. Dönemin tüm otokratik sistemlerinin ve henüz iktidara gelememiş yandaşlarının ortak noktasıydı bu. Atatürk ise bu konuda dengeli bir tutum izlemektedir. Oligarşik yapılar gibi 'kökten demokrasi karşıtı' düşüncelere hiçbir zaman sahip olmamış, böyle bir iddiada da bulunmamıştır. Aksine özgürlükler ve demokrasi Atatürk'ün Türk milletinin karakterine en çok yakıştırdığı yönetim biçimidir...*" (s.23)

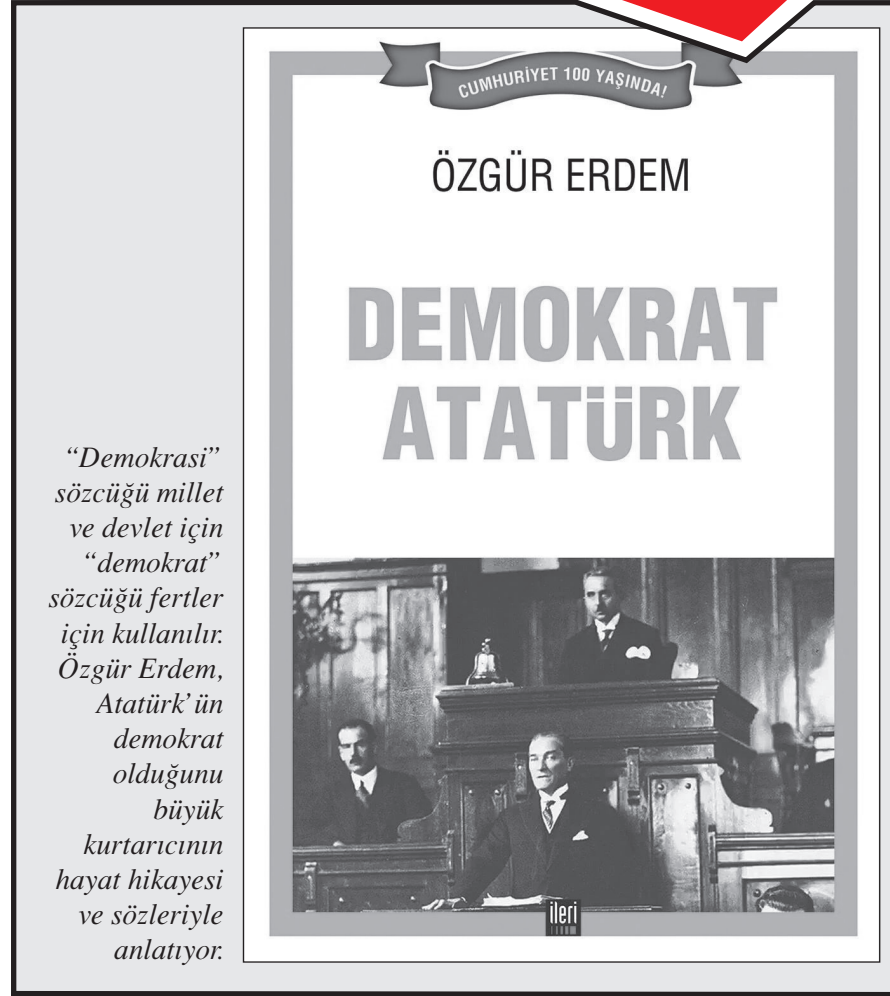
"*Şöyle der Atatürk: Türk milleti en eski tarihlerinde meşhur kurultayları ve bu kurultaylarda devlet liderlerini seçme geleneği ile*

demokrasi düşüncesine ne kadar bağlı olduklarını göstermiştir. Ancak son dönemlerde, Türklerin oluşturduğu devletlerde tahta geçen padişahlar, bu geleneği terk ederek müstebit olmuşlardır.”

Yazar demokrasinin karşıtı olan güçlerden söz ediyor. Açıkça bu demokrasi düşmanlarıdır: Faşizm, Nazizm, komünizm, dogmatizm, dinci halifelik ve papalık rejimleri... Sonuçları tek adamda düğümlenir. Özgürlüğü, hoş görüyü, insan onurunu ve toplum güvenini ortadan kaldıran bu demokrasi düşmanlığına karşı ne yapılmalıdır. Yazar bu konuyu “Demokrasiyi korumak için yapılan her hareket aslında demokratiktir” başlığı altında anlatıyor ve **Atatürk** devrindeki Takrir-i Sükun Kanunu örneğindeki uygulamayla gösteriyor. “**Şeyh Said İsyanı bastırılmazdı, Türkiye nasıl bir ülke olurdu? Doğusu İslamcı bir Kürt devletine dönüşmüş ve parçalanmış bir ülke, ya da ülke Padişahçı ve gerici güçlerin işbirliğinde yeniden kurulmuş bir Osmanlı hanedanı ve Meşrutiyetçi rejim... Ve emin olun Şeyh Said İsyanı ya da herhangi bir Cumhuriyet karşıtı gerici isyan başarılı olsa, Türkiye bugünün Taliban yönetimindeki Afganistan’ına benzer bir ülke haline gelirdi.**” (s.25)

Son Filistin nümayişlerindeki hava ve taşınan bayrak ve sloganlar ortadadır. Atatürk zamanında bu tehlike özel bir kanunla bertaraf edilip ülke korunmuştur. Şimdi ise Türkiye Cumhuriyeti ve Atatürkçü düzen daha sağlamdır; çünkü Anayasası, Devrim kanunları apaçık bu gerici tehlikeyi önleyecek güçtedir. Tabii iki senedir Diyarbakır’daki PKK’nın kazdığı tünel ve mağaralarda başlayan kalkışmaya yataklık eden HDP davasının kapatamayan Anayasa Mahkemesi’nin anlaşılmasız bu tutkuluğu giderilebilirse..

Türkiyedeki bu “beka” denen “Varlık sebebi” ele alındıktan sonra tekrar Medeni Bilgilere dönelim. Demokrasi siyasi niteliklidir. Ama aynı zamanda fikirdir ve feridir ve şahsa uygulanınca adı demokratlık olur. Demokrasinin ve demokratlığın özü ise eşitliktir. Bunu sağlayan da gizli oy, açık

tasnif ve güvenli seçim ortamıdır. Bunu sağlayacak da adaletin bir kolu olan seçim kanunları ve Yüksek Seçim Kurulu’dur. Ne yazık ki on senedir bu konular şüphe ve endişelerle tartışma konusu olmaktadır.

Yazar, **Atatürk**’ün söz ve devrimlerini açıklayarak demokrasinin dört düşmanına dikkatimizi çekiyor:

- 1- Monarşik yapı,
- 2- Emperyalizm,
- 3- Laiklik karşıtlığı,
- 4- Oligarşik yapılar.

Demokrasi hoşgörü rejimidir ama meydanlarda, caddelerde, mahkeme koridorlarında hilafet çağrısı yapanlar ve millî eğitim kadrolarına, körpe öğrencilerin sınıflarına tekke ve zaviye fikirli din adamlarını yerleştirme zihniyetindekiler için değil.

Özgür Erdem bazı kötü niyetlilerin “Demokrasi niçin altı ok içinde yok” ukalalığına da cevap veriyor. Çünkü Cumhuriyetçilik doğrudan demokrasiyi ifade eder. “Hakimiyet kayıtsız şartsız milletindir. Naslar ve şeriat ona şart getirir ve Cumhuriyetin

(demokrasinin) düşmanı olur.”

“Demokrasi” sözcüğü millet ve devlet için, “demokrat” sözcüğü fertler için kullanılır. Yazar **Atatürk**’ün demokrat olduğunu büyük kurtarıcının hayat hikayesi ve sözleriyle anlatıyor.

Biz burada **Atatürk**’ün başlangıçta İttihatçı olduğunu, daha sonra bazı itihatçıların yabancılarla işbirliği yaptıkları ve totaliter fikirler taşıdığı, askerinin siyasetle uğraşması gerektiği saplantıları sebebiyle onlardan uzaklaştığını belirtmeliyiz.

Mustafa Kemal o zaman İttihat Terakki’nin başında bulunanların Rum ve Yahudilerin etkisinde kalmış olmalarından da endişe duyuyordu. Bu konu yeni çıkan **Tayyareci Mehmet Ali Kurçer**’in *Hikayesi* kitabında şöyle açıklanmaktadır: “Amcamın yabancı konsoloslarla yaptığı sohbetlere gittim. Burada İttihat ve Terakki Cephesi’nden bir çok şeyi ilk kez işittim. **Emmanuel Efendi**, *Selanik’in hatırı sayılır avukatlarından, Yahudi ve İttihat Terakki’nin beyni olduğu söylentilerini duymuştum. Mehmet Esat*, ‘örgütü Serez’de kurup yanına geldiğinde İttihat ve

Terakki’yi arka planda örgütleyen biri var, Talat Bey, ‘işte onu Emanuel (Karasu) yetiştirdi’ demişti.” (s.97)

Toptan bütün İttihatçıların kötü ve zararlı olduğu fikrine karşıyız. **Celal Bayar** bile 1960 askerî darbesine kafa tutarken “*Ben İttihatçıyım*” diyerek İttihatçıların başlangıçta özgürlükçü ve cesur saltanat düşmanları olduğunu belirtiyordu. Bazı kurumlar ve şahıslar zamanlarındaki duruma göre değerlendirilmelidir. Doğru olan ordunun siyasete karışmamasıdır. **Atatürk**’e 1909’da Selanik’te yapılmak istenen suikastı İTC toplantısında sert şekilde karşı çıkarak önleyen **Talat Paşa**’dır; hatalarına rağmen büyük bir vatanseverdir.

İttihatçılar meşruluk=kanunilik yolunda değildi. **Atatürk** ise her şeyi meşru, olağan yolla halletmek fikri ile onlardan ayrılıyordu... Yani, yazarın ifadesiyle İttihatçı; komitacı ve cuntacı, **Atatürk** ise meşrucu, halka dayanan Kuvayı Milliyecidir. Bu fikirler “*Atatürk’ün İttihatçı cuntacılığa karşı savunduğu ‘sivil’ siyaset anlayışı*” bölümünde yer alır. (s.61-72)

Atatürk, Millî Kuvvetin “*Hakimiyeti Milliye*” olduğunu Erzurum, Sivas Kongrelerinde milletine müjdelemiş; 1920 de TBMM’yi açmış, 1923’te de Atatürkçü hareketi, Cumhuriyet’le taçlandırmıştır. Bu noktada **Ö. Erdem** bazı Dersim kompleksçilerine de cevap vermektedir. Çünkü Cumhuriyet bizzat ve kendisi Demokrasidir.. Eski CHP başkanı bu eseri okumalıdır. *Demokrat Atatürk* kitabı, Cumhuriyetin 100. yılını Atatürk’ün her yönünü beş ayrı yazar ve beş ayrı konuda açıklamak için hazırlanmış *İleri Yayınevi*’nin diğer kitaplarıyla birlikte her ulusalcı ve devrimci gence salık veririz.

Yararlanılan kitaplar:

Demokrat Atatürk, Özgür Erdem, İleri Yayınları, 2023, İstanbul.

Tayyareci Mehmet Ali Kurçer, *Sirozi Hanedanlığının Kısa Hikayesi*, **Tufan Uğur Kurçer**, KDY Kitap Yurdu, 2022, İstanbul. ◀

CELAL ÖCAL

GÜNDEM

Denizin ve karanın kilidi: “İzmir Gazi Sancakkale” (1656-2023)

1645 yılına kadar yabancı gemiler vergi ödemedi İzmir Limanı'na girer, serbestçe ticaret yapardı. Venediklilerle yapılan 24 yıl süren savaşta sıkıntıya düşen Osmanlı yönetimi, yabancı gemileri kiralama girişiminde bulundu. Gemi kaptanları cevap bile vermeden limanı terk etti.

Bu durum üzerine Sadrazam **Köprülü Mehmet Paşa, Pirî Reis**'in haritasında Sancakburnu adıyla anılan bölgeye, kale inşa ettirdi (1656). Kaleye dönemin en güçlü topları yerleştirildi. **Evlîya Çelebi**, *Seyahatname*'sinde “*Kal' a-i Sancakburnu*” adının yazılı olduğu kalede “*demir kapaklı yetmiş adet balyemez ve çultutmaz şayka topları*” bulunduğunu yazdı. Bu tedbirin alınmasından sonra yabancı gemiler kalede dalgalanan bayrağımızı selamlamaya, gümrük vergisi ödemeye başladı. Yeni yapıldığı için Yenikale veya kalede dalgalanan bayrak nedeniyle Sancakkale adıyla anılmaya başladı. İzmir Körfezi'ne giriş çıkış yapan gemilerin geçişlerini tamamen kontrol altına aldı, boğazkesen görevi yaptı.

Kaleye yerleştirilen toplar İzmir'i işgale yeltenenlere karşı caydırıcı oldu. 1770'te Çeşme'de Osmanlı donanmasını yakan İngiliz-Rus Filosu, İzmir'e bir saldırı gerçekleştirmedi. Büyük Türk Amiralî **Cezayirli Gazi Hasan Paşa** 1775 yılında Sancakkale'ye

geldi.

Sancakkale'nin İzmir'in denizden girişine kazandırdığı güzellik, birçok yabancı seyyahın eserine, ressamların tablolarına konu oldu .

II. Abdülhamid Osmanlı İmparatorluğu'nun 15 bölgesini kritik değerlendirdi, istihkam yaptırdı. İzmir-Yenikale kıyı istihkâmları 1889'da onarıldı yüksek kalibre Krupp topları ile teçhizatlandı. Bu düzenleme ile Sancakkale merkezli tahkimatlar İzmir Hamidiye İstihkam-ı Hümayunu adıyla anılmaya başladı. Hamidiye istihkâmları 1915 yılında İngiliz-Fransız donanmasının İzmir'e yaptığı saldırıyı önlemede büyük hizmet gördü.

Sancakkale, İzmir'i savunma görevini son defa Birinci Dünya Harbi döneminde yerine getirdi. Birinci Dünya Savaşı öncesi Osmanlı Harbiye Nezareti Çanakkale'ye, İskenderun'a ve İzmir'e düşman çıkartması yapılabileceğini değerlendirdi ve yeni tedbir aldı. İzmir'e denizden yapılan saldırıyı bataryalarımız, mayın hatlarımız, batık gemi manialarımız, ışıldaklarımız, askerimiz önleyecekti.

İzmir'de sabit görev yapmakta olan donanmamızın yaşlı gemilerinden *Muin-i Zafer* Korveti'nin 1913 yılında toplarının sökülmesi kararı alınınca, bir kısım topları, Çanakkale Dardanos tabyasına (Şubat 1915-Baykuştepe), bir kısmı da Kösten (Uzunada) adaya yerleştirildi (Muin-i Zafer

bataryası). İzmir Limanı kapatıldı. İnciraltı-Narlidere hattına toplam 48 toptan oluşan 11 batarya yerleştirildi .

Savunmamızın son bölümünü Sancakkale'deki bataryalarımız teşkil ediyordu. İzmir'i işgale yeltenecek olan düşman Sancakkale'ye çok yakın dar su yolundan geçmek zorundaydı. Bu nokta da sahra toplarımızın ateş hattında bulunuyordu .

5 Mart 1915 günü saat 13.40'ta İngiliz harp gemileri *HSM Triumph*, *HSM Hamshire*, *HMS Euryalus*, *HMS Swiftsure*, *HMS Theseus*, Fransız *Kleber*, Rus gemisi *Askold* ve nakliye gemileri, monitörlerin bulunduğu İtilaf donanması Yenikale istihkâmına ve İzmir tabyalarına saldırı başlattı.

Aliğa, Reşadiye, Şakran bombalandı. Önce 14 km, sonra 10 kilometre mesafeden uzun menzilli toplarla İzmir'e yoğun saldırı yapıldı. Kale istihkâmlarınca aynı şekilde cevap verildi.

İngiliz donanması Yenikale'yi de 3 saat bombaladı, 140'a yakın mermi atıldı. Amaçları, istihkâmları tahrip etmek, limanı ablukaya almak, hücumu açık bulundurarak, İzmir'in Alman denizaltılarının üssü olarak kullanılmasını engellemektir. Yenikale'de hasarın az, bir şehit ve dört yaralı olduğu bildirildi.

Kale bataryaları ile donanma arasındaki top düellosu sırasında İzmir şehri ve civar halkı telaş

göstermemiş, bu manzarayı seyretmek için deniz kenarına ve yüksek yerlere gitmişlerdi (*Ahenk* 20 Rebiyülahir 1333).

Bu olayla ilgili olarak vilayetin resmi tebliğini yayımlayan gazete yedi yaralı verildiğini ve bir düşman torpil gemisinin batırıldığını yazdı.

6 Mart 1915 günü sabahı, İtilaf donanmasının yoğun bombardımanı başladı. Mayın arama ve tarama gemileri, zihli topçuların desteğinde ilerledi, ancak Sancakkale topçusunun karşı ateşiyle işgalciler çekilmek zorunda kaldı Bu harekâta düşmanın bir mayın tarama gemisi batırıldı.

7 Mart 1915 günü İtilaf donanması, Urla önlerinden Türk toplarının menzili dışından sabahtan geç vakte kadar bombardımana devam etti. Bir Fransız uçağı keşif uçuşu yaptı. İtilaf donanmasının bütün gece sürdürdüğü top atışları ve mayın arama tarama girişimleri, bir sonuç vermedi .

7 Mart 1915 günü 285 bordo sayılı *Okino* adlı gemisi mayına çarparak battı. *HSM Triumph* isabet aldı. Mayın temizlemeye gece devam edilmek istendi ancak Yenikale ışıldakları engelledi .

8 Mart 1915 günü bombardıman bütün gün devam etti, bu defa İtilaf donanmasına beş bacalı Rus kruvözörü *Askold* da katıldı, Urla'ya bombardımana tuttu.

9 Mart 1915 günü de saldırılar devam etti. Aynı gün İzmir Müftüsü ve İttihat ve Terakki Partisi

İzmir'in deniz savunmasının en kilit yerlerinden biri olan Sancakkale (üstte).
Celal Öcal, Yenikapı Şehitliği'nde (sağda).

İzmir Katib-i Mes'ulü **Mahmut Celal (Bayar)** Beyefendi İzmir halkının şükranlarını bildirmek için Sancakkale'ye gitti, topçu askerlerine hediyeler dağıttı, morallerini yükseltti .

İngiliz Amiral **Rosslyn Wemyss**, 9 Mart 1915 günü *HSM Euryalus* gemisinden gönderdiği ultiatomla **Rahmi Bey**'den İzmir'i teslim etmesini istedi.

İzmir bombardımanı hakkında haber veren Miladî 6 Mart 1331 tarihli *İzmir Ahenk* gazetesi, Miladi 10 Mart 1915 tarihli *Noya Press*'den aldığı haberi şöyle verdi: *"Geçen cumartesi sabahı İzmir istikameti İngiliz deniz kuvvetleri tarafından bombalanmıştır. Harekâta 4 kruvazör ile 6 torpitobot katılmıştır."* Aynı gazete bu donanmada nakliye gemisinin bulunmasının İngilizlerin İzmir'e çıkartma yapmak istedikleri sonucuna varıyordu.

İzmir Valisi ve Meclis-i Umumi Reisi **Rahmi Bey** resmî bir beyanname yayımlayarak, şehri silahlı bir savunmaya hazırlamak için halkın tren veya diğer vasıtalarla İzmir'den iç kısımlara gitmesini istedi, ancak bu haber bir izdihama neden oldu. İzmir Valisi **Rahmi Bey**, şehri savunma tedbirleri aldı. Aynı gün durumun nazikliğini takdir eden İzmir'deki ABD konsolosu harekete geçerek İngiliz Amiral **Pierse** ile gemisinde görüştü. Bir İngiliz kaynağına göre saldırının beşinci gününde, mütareke zemini arayan donanma temsilcilerinin ağır istekleri nedeniyle anlaşma olmadı, bunun sonucu olarak İzmir'e karşı olan

deniz harekâtı sürdü .

İtilaf donanmasının İzmir'i denizden işgal saldırısı sırasında 87 tonluk İngiliz torpitobotu No 064, 21 Mart 1915'te, 535 tonluk İngiliz monitörü M30, 13 Mayıs 1915 günü İzmir körfezindeki Türk bataryaları tarafından batırıldı. 1000 tonluk Fransız mayın döşeme gemisi *Casabianca*, 3-4 Temmuz 1915'te İzmir Körfezi'ne döşediğimiz mayınlara çarparak battı.

Düşman filosu körfezde ilerleyip toplarımızın atış menziline girince zor duruma düştü. Bir kısım gemileri açtığımız ateşten, bir kısmı mayınlarımıza çarparak yara alarak battı. Düşman donanması komutanı İzmir Valisi'yle görüşme teklifinde bulundu. İzmir'i teslim etmesi karşılığında İzmir'in bir prenslik olacağını, başına yine Rahmi Bey'in getirileceği söylendi. Bu teklife İzmir Valisi *"Çayır çayır yakarım da İzmir'i size teslim etmem. Bu davranışınızla İzmir'deki Levantenlerin de hayatını tehlikeye atıyorsunuz"* dedi. Görüşme sona erdi. İzmir Valisi **Rahmi Bey**, İzmir'e yapılan bombardımanın Levanten nüfusa da zarar vereceğini göstermek için Levantenleri, Türk mahallelerine yerleştirdi. İşgalci filo komutanına isterse İzmir'i bombalayabileceğini bundan Levantenlerin de zarar göreceğini söyledi. Bu tedbirlerimizi İngiliz donanması umursamadı. İngiliz filosu İzmir'i bombalamaya devam etti.

Sonuç almaları için İzmir Limanı'nın içine girmeleri, mayınlarımızı temizlemeleri

gerekiyordu. Bataryalarımız, mayın hatlarımız buna izin vermedi. Gemileri tarafımızdan batırıldı. Artık İzmir Körfezi'nin içine giremiyor, uzaktan bombalıyorlardı. Bu durumu önlemek için Bulgaristan'ın savaşa girmesiyle açılan Balkan yolundan gelen silah ve cephanelerden 17 toplu bir Avusturya-Macaristan topçu bataryasının Foça'ya yerleştirilmesi kararı alındı. Ancak yol yoktu, bin bir zorlukla yol yapıldı ve batarya Foça'ya yerleştirildi. Bu tedbirimiz sonucu düşman donanması İzmir Körfezi'nden tamamen çekildi. İngilizler Uzunada'yı işgal etmiş, uçak pisti inşa etmiş, çadır hangar kurmuş hava üssü tesis etmiş, yerleştirdiği toplarla Urla'yı da ateş altına almıştı.

Uzunada'nın geri alınması için çıkartma operasyonu düzenlendi. Operasyonda Türk, Alman, Avusturya-Macaristan topçu bataryalarının büyük katkıları oldu. Urla ve Mordoğan'a yerleştirilen toplarla Uzunada ateş altına alındı.

6 Mayıs 1916 günü Karaburun sahilindeki topçularımızın açtığı ateş sonucu iki İngiliz monitörü batırıldı. Uzunada alındı.

Bu arada İzmir'e hava saldırıları devam ediyordu. İzmir'de üç tayyare bölüğümüz görev yapmaktaydı. Tayyarelerimiz Sisam, Sakız, Midilli adalarına keşif ve taarruz hareketlerinde bulunuyor, İzmir semalarında kıyasıya hava muharebeleri oluyordu.

Alman Plt. **Hans Joachim Buddecke**'in tek başına girdiği

İzmir'deki hava muharebesinde iki düşman uçağını birden düşürmesi büyük memnuniyet yarattı. Ege Şahini unvanı ve çeşitli hediyeler verildi.

Ekim 1917'de İzmir'deki yönetimimiz bir kısım Levanten ve Rumların içinde bulunduğu casusluk faaliyetlerine karşı mücadele verdi.

106 yıl önce Mart 1915 tarihlerinde İtilaf donanması İzmir'i denizden ve havadan bombaladı. Çanakkale deniz savaşından önce ilk yenilgiyi İzmir'de aldı. 5-15 Mart 1915 tarihlerinde yapılan bu bombardımanda düşman donanması gemi kayıpları verince çekilmek zorunda kaldı. İşgalci filonun bir kısmı Çanakkale savaşına katılma emri aldı ve orada da başarısız oldu. İzmir'i bombalayan *HMS Triumph* Çanakkale'de batırıldı. Ancak İtilaf donanmasının İzmir körfezini ablukası devam etti.

İtilaf donanmasının İzmir saldırısı döneminde şehit düşen askerlerimizin aziz hatırasına Yenikale Şehitliği tesis edildi, kitabe konuldu.

"1333 senesi Rebiyülahirinin 18. günü (5 Mart 1915) İngiliz ve Fransız müşterek gemilerinden Yenikale'ye atılan mermilerden müstakil ağır topçu efradından top başında şehit olanların ruhlarına rızaenlillah fatiha" yazıldı.

Ne yazık ki bu büyük tarihi olay Sancakkale'de verdiğimiz büyük savunma 367 yıldır bilinmiyor. Sancakkale'nin müze veya öğreniyeri olarak halkın istifadesine açılmasını Cumhurbaşkanımızdan istiyoruz. ◀

FAHİRİYE İPEKÇİOĞLU

Türkçe'nin diriliş hareketi

“Dili elinden alınmış bir ulus; usu elinden alınmış bir ulus demektir.”

Yoldaş ise; ortak bir görüşü benimseyen yol arkadaşı demektir.

Yoldaş, paylaşmadır, sevgidir, cesarettir, emektir.

Yoldaşlık, en onurlu devrimci yaşam tarzıdır. İlmik ilmik örülen, sabır isteyen yaşam tarzıdır. İlmiklerden biri hatalı örülürse ya da eksik olursa sağlamlığı bozulur. İşte o ilmiklerden biri ve en önemlisi de dildir. Dil bozulur, yozlaşır, ilmikler kopar, yoldaşıktan eser kalmaz. Zaten geriye kalanın da adı, yoldaşlık olmaz.

Türk diline dil tarihimiz boyunca çok saldırılar olmuş, hor görülme, küçümsenmeye devam edilmiş. İslamiyet'in Türkler tarafından kabulünden önceki Türk Dili henüz *Kur'an* yoluyla Arapçanın, sonraları sanat dili olarak kabul edildiği için Farsçanın egemenliği altına girmediği için, 13.yüzyıla kadar Türklerin kullandığı arı ve saf Türkçe olarak yaşamıştır. Ancak 13. yüzyıldan itibaren, Arapça+Farsça+Türkçe karışımından oluşmuş, giderek ağıdalaşıp arapsaçına dönmüş, Türk Dili'nin yapay (yapmacık) bir lehçesi olan, medrese eğitimi alıp, Arapça ve Farsça öğrenmiş olan ulemanın yalnızca yazıda kullandıkları Osmanlıca gelişmeye başlamış. Bu yüzyıldan sonra giderek yoğunlaşan Osmanlıca'yı

yeni eklenen kelime ve terkiplerle, özellikle “Yüksek Zümre Edebiyatı” diğer adıyla “Divan Edebiyatı” şairleri, bir övgü şiiri olan kasidede padişah, vezir-i azam veya Şeyh'ül-İslam'ı övdükleri “Methiye” bölümlerinde ne kadar abartılı ve anlaşılmasız bir dil kullanırlarsa, o kadar çok övüldüğünü zanneden “Saray Erkânı” tarafından, daha çok altın kesesine gark edileceklerini düşündüklerinden, Osmanlıca'yı hiç kimsenin, hatta Arapça ve Farsça bilenlerin dahi anlayamayacağı şekilde yoğunlaştırmış, ağıdalaştırmış, içinden çıkılmaz bir hale getirmişlerdir. Ancak yüzyıllar boyunca halk ve halk ozanları Türkçe yazıp, Türkçe konuşmuşlar. Bu durum Türkçenin yaşamasını sağlarken “güzel Türkçemizin” de yüz akı olmuştur. *Kur'an* dili olan Arapça sözcüklerden de bazıları halk arasında kullanım alanı bulduğu için halka mal olmuş ve anlaşılır olanları halk tarafından benimsenmiş, kullanılmıştır. Buna da Türkçe'ye (*Kur'an*) girdi diyoruz.

Osmanlı bile bu durumda Osmanlıca'ya karşıydı, Çünkü medreselerde Arapça ve Farsça eğitimi almış olanlardan ve saray çevresinden başka hiç kimse anlamıyor ve yazamıyordu. Örneğin şair **Bâkî**'nin **Kanuni Sultan Süleyman** için yazdığı övgü dolu kasideleri ve **Kanuni**'nin ölümü ardından yazdığı ünlü “**Kanuni Mersiyesi**”nde Türkçe sözcük

bulabilmek için bir hayli uğraşmak gerekir.

Sonunda 7 yüzyıl sürmüş olan Osmanlıcanın en yoğun şekliyle yazılmış olan ve “Yüksek Zümre Edebiyatı”na ait olarak kalmış olan bu şiirler, 19. yüzyılda Tanzimat Dönemiyle “*Batı Edebiyatı*” örnek olarak alınmaya başlanınca büyük eleştirilere uğramış. Tanzimat sanatçıları Batı'ya yönelerek, Osmanlıca yazılmış “övgü” şiirlerine son vererek, halkın anlayacağı tarzda toplumsal şiir yazarak “Yüksek Zümre Edebiyatını” yıkmış, Batılı anlamda “Tanzimat Edebiyatı”nı kurmuşlardır. **Şinasi, Ziya Paşa ve Namık Kemal**'in atılımlarıyla başlayan bu edebiyat akımı, toplumsal olma özelliğini koruyarak, giderek Millî Edebiyat Akımını da oluşturmuş, “Cumhuriyet Dönemi Edebiyatı” ve günümüz edebiyatına kadar da toplumsal niteliğini koruyarak ve Türkçe olarak devam etmiştir.

Mustafa Kemal Atatürk'ün Türkçeye verdiği değer sonucu Latin Alfabesi'ne geçiş ve TDK'nin kurulmasıyla Türkçe için yapılabilecek en büyük atılım ve devrim de gerçekleştirilmiş oldu. 1928 yılında **Atatürk**'ün Sarayburnu'nda yaptığı bir konuşma sonrasında atılan “devrimci” adıyla bu sorunlar aşılabildiği. Bu adım ve “*Harf Devrimi*” kültürün, eğitim ve öğretimin gelişmesinde çok büyük bir adım oldu. Öyle ki Osmanlı'nın

onca çabasına karşın, okuma yazma oranı %3'ü geçmezken, Türkiye Cumhuriyeti yazı devriminin 5. yılında bu oran %25'lere çıkmıştı.

Bugün saray çevresinde çok tutunan, övülen **Sultan İkinci Abdülhamit** bile, Latin harflerine geçilmesini, Osmanlıcanın artık bırakılması gerektiğini söylemişti. Padişah bile Osmanlıcanın yalnızca yazı dili olduğundan, konuşulamayışından, anlaşılamayışından yakınıyordu. Bu dönemde çıkan “*Terakki*” Gazetesi şöyle yazıyordu: “*Kur'an, Arap harfleriyle yazıldığı için, Türkler bu alfabeyi kutsal ve değiştirilemez sanıyorlar. Ancak bu harfler değiştirilmedikçe, ilerleme mümkün değildir.*” Aynı dönemde Azerbaycan ve Arnavutluk gibi ülkelerde de Osmanlıca'nın yetersizliği ve anlaşılmasızlığı üzerine yoğun tartışmalar yapıyordu.

Böylece Osmanlı Devleti'nin son evresini Türk aydınları, Osmanlı Lehçesi'ni, yazısını ve alfabesini tartışarak geçirdiler. 1911 yılında İstanbul'da “Harfleri İslah” Komisyonu kuruldu. Bir de kongresi yapıldı. Kongre'de “Dil ve Alfabe” konulu araştırmalarıyla tanınan **Ispartalı Hakkı Bey**, yaptığı konuşmada şunları söyledi: “*Hiç kimse yazdıklarımızın kolay okunabildiğini iddia edemez. Çocuklarımıza bakınız! Okula gidenler, 'okul' sözcüğünü bile okuyamıyorlar. Batılı ülkeler, çocuklarına kolayca okuma*

yazma öğretirken, biz bütün gücümüzü ve ömrümüzü bu yazıyı öğreteceğiz diye tüketiyoruz. Bilgilendiremiyoruz. Peki bizim çocuklarımız, Batılı ülkelerin çocuklarıyla nasıl yarışacak? Zavallı bizler! Zavallı bizim çocuklarımız!"

Askerimizin de okuma yazma bilmeyişi ve öğretilmeyişi nedeniyle, savaş sırasında yazılan emirleri okuyamamaları, muhabere güçlüğü, **Mustafa Kemal**'in savaş yıllarında içinden çıkılması gereken bir sorun olduğunu anlamasına neden olmuş, savaşta en önemli konu olan "muhabere" işi adeta felç olmuştu.

Üniversitelerde yıllarca, Türk Dili ve Edebiyatı öğretmen adaylarına "Eski Türk Edebiyatı ve Osmanlıca" dersleri okutmama karşın, ben de işin içinden çıkamadım, hangi dönem Osmanlıcasını okutacağımı da bilemediğimden, öğretemeyişimin de üzüntüsü ve sorumluluk yükünü de taşıdım. Şimdi Zat-ı Şahaneleri'nin emirleriyle, ilk ve orta öğretimde nasıl ve Osmanlı Lehçesi'nin hangi dönemini okutacakları ve kimlere okutacaklarını da ayrıca merak ediyorum. Sanırım İmam Hatip mezunlarına iş bulmuş olmak için onlara okutmaya çalışacaklar. 1911'deki dil kongresinde **Ispartalı Hakkı Bey**'in dediği gibi "Zavallı bizler! Zavallı bizim çocuklarımız!" Biz bu gidişle yerimizde saymak şöyle dursun, ne kadar gerilere gideceğimizi de şimdiden hesaplasak iyi olur kanımca.

Türkçenin katledilme çabaları, Osmanlıca ve Arap harflerini ortadan kaldırıldıktan sonra da devam etmiş, zaman zaman da büyük bir hız kazanmıştır. Doğu dillerinin dilimizdeki hâkimiyetinden kurtulurken, Avrupa'ya yönelip, Avrupa etkisine girmemizle "Güzel Türkçemiz" i de bu kez Avrupa dillerinin egemenliği altına sokmaktan hiç kaçınmamış, özellikle Avrupa hayranlığıyla yetişen gençlerimizin elinde "Ses Bayrağımız" olan Türkçemiz, yozlaştırılmaya doğru büyük bir hızla adeta yuvarlanmaya başlamıştır. Günümüzde Atatürk'ün tüm devrimleri hiçe sayılmaya çalışılırken "Dil Devrimi" de hiçe

"Ses Bayrağımız" olan Türkçemiz, yozlaştırılmaya doğru büyük bir hızla adeta yuvarlanmaya başlamıştır. Günümüzde Atatürk'ün tüm devrimleri hiçe sayılmaya çalışılırken "Dil Devrimi" de hiçe sayılmaya başlamıştır.

sayılmaya başlamıştır.

Artık; biletlerimizi çekettiriyor, opsiyon alıyor ya da okeylettiriyoruz. Fönlüyor, şutluyor, duş alıyor, çay alıyor, sahne alıyor, drink alırken fondip yapıyoruz. Babayyyy, okey okey ve wovvv demeye bayılıyor. Resim çektirirken cheese diyor, fast foodlarda besleniyor, Dürümtrak, Mantihause, Aşroom, Dürümland'de yemek yiyoruz. Yine de prezantbil olmalı, ambiansı yakalamalı, konseysusu sağlamalıyız. Ayrıca spesifik konuları konjektür içinde öğreniyoruz. Okey okey, korkunç güzel bir olay, sizi feci seviyorum, diyor. Sunucu da beklemede kalmız, size döneceğiz, diyor. Bekleme nasıl bir yer? Orada nasıl kalırsa?..

Ve pek çok bu tür örnekler sıralamış Sayın **Nadiye Santosun**.

Şimdi de **Yusuf Yanc**'a ait şiirsel yazıyla yazıma son noktayı koyacağım..

"Karamanoğlu Mehmet Bey'i arıyorum

Göreniniz, bileniniz, duyanınız var mı?

Bir ferman yayınlamıştı;

'Bu günden sonra, divanda, dergâhta, bargâhta, mecliste,

Meydanda Türkçe'den başka dil konuşulmaya' diye,

Hatırlayanınız var mı?

Dolanın yurdun dört bir yanını,

Çarşıyı, pazarı, köyü, şehiri,

Fermana uyanınız var mı?

Nutkum tutuldu, şaşırırım, merak ettim,

Dolandığınız yerlerdeki Türkçe olmayan isimlere,

Gördüklerine, duyduklarına üzüleniniz var mı?

Tanıtımın demo, sunucunun spiker,

Gösteri adamının showmen, radyo sunucusunun diskjokey,

Hanım ağanın first lady olduğuna şaşırmanız var mı?

Dükkanın store, bakkalın market, torbasının poşet,

Mağazanın süper, hiper, gros market,

Ucuzluğun damping olduğuna kanmanız var mı?

İlan tahtasının billboard, sayı tabelasının skorboard,

Bilgi alışının brifing, bildirgenin deklarasyon,

Merakın, uğraşın hobby olduğuna güleniniz var mı?

Bırakın eli, özün bile seyrek uğradığı,

Beldelerin girişinde welcome,

Çıkışında goodbye okuyanınız var mı?

Korumanın, muhafızın body guard,

Sanat ve meslek pirlерinin duayen,

İtibarın, saygınlığın prestij olduğunun bileniniz var mı?

Sekin, alanın platform, merkezin center,

Büyüğün mega, küçüğün mikro, sonun final,

Özlemin, hasretin nostalji olduğunun öğreneniniz var mı?

İş hanımızı plaza, bedestenimizi galeria,

Sergi yerlerimizi center room, show room,

Büyük şehirlerimizi mega kent diye gezeniniz var mı?

Yol üstü lokantamızın fast food,

Yemek çeşitlerimizin menü,

Hesabını adisyon diye ödeyeniniz var mı?

İki katlı evinizi dubleks, üç katlı komşu evini tripleks,

Köşklerimizi villa, eşliğimizi antre,

Bahçe çiçeklerini flora diye koklayanınız var mı?

Sevimlinin sempatik, sevimsizin antipatik,

Vurguncunun spekülâtör, eşkiyanın mafya,

Desteğe, bilemediniz koltuk çıkmaya sponsorluk diyeniniz var mı?

Mesireyi, kır gezisini picnic,

Bilgisayarı computer, hava yastığını airbag,

Eh pek olasıcalar, oluru, pekalayı okey diye konuşmanız var mı?

Çarpıcı, önemli haberler flash haber,

Yaşa, varol sevinçleri oley oley,

Yıldızları star diye seyredeniniz var mı?

Vırvırık dağının tepesindeki köyde,

Cafe shop levhasının altında,

Acının da acısı kahve içeniniz var mı?

Toprağımızı, bayrağımızı, inancımızı çaldırmayalım derken,

Dilimizin çalındığını, talan edildiğini,

Özün el diline özendiğine içiniz yananınız var mı?

Masallarımızı, tekerlemelerimizi, atasözlerimizi unuttuk,

Şarkılarımızı, türkülerimizi, ninnilerimizi kaybettik,

Türkçemiz elden gidiyor, dizini döveniniz var mı?

Karamanoğlu Mehmet Bey'i arıyorum,

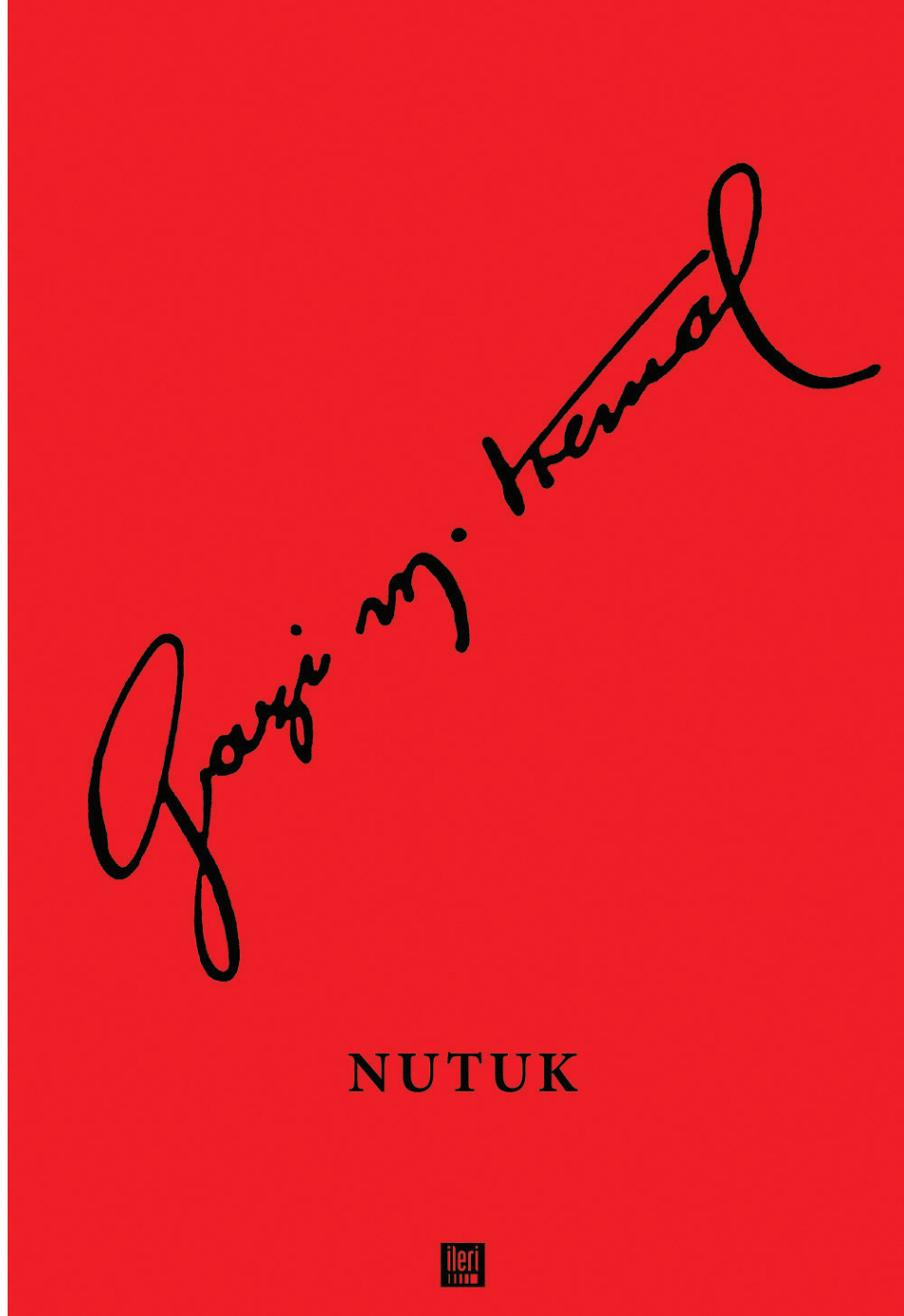
Göreniniz, bileniniz, duyanınız var mı?

Bir ferman yayınlamıştı...

Hayal meyal hatırlayıp da, sahip çıkanınız var mı?"

Yine de yazımı "Türkçem Benim Ses Bayrağım!" ve "Ne Mutlu Türküm Diyene!" sözleriyle bitirmek istiyorum. ◀

*Kültür Bakanlığı'nın 29 Ekim 1938'de
Cumhuriyet'in 15. yılı için hazırladığı
özel Nutuk'un tıpkıbasımı*

*Orijinal metin
Bez cilt - 1. hamura lüks baskı
16,5x24 cm - 664 sayfa*